

PROF. DR. ROMEO HANXHARI
Doc. dr. ARBEN BELBA
MSc. FATMIROSHE XHEMALAJ (SHEHAJ)

LIBRI I MËSUESIT GJEOGRAFI

Shtëpia Botuese & Shtypshkronja FILARA
Tiranë, 2016

BOTIME SHKOLLORE

Titulli i librit: LIBRI I MËSUESIT GJEOGRAFI 10

Autorë:

Prof. dr. Romeo Hanxhari
Doc. dr. Arben Belba
MSc. Fatmiroshe Xhemalaj (Shehaj)

Redaktor shkencor:

Prof. dr. Romeo Hanxhari

Arti grafik:

Studio grafike **FILARA**
Punoi: Gazmir Myteberi

Botimi i parë **FILARA**

Tiranë, 2016

© Shtëpia Botuese, **FILARA**

Shtypur në shtypshkronjën **FILARA**

Adresa:

Rruga "Sabaudin Gabrani"
Ish - kombinati "Misto Mame"
Tiranë

Tel: 04 222 88 71

Cel: 069 333 0983/ 069 63 43 532

Cel: 068 50 29 623/069 66 99 693

E-mail: filarabotime@yahoo.com

website: www.filarabotime.com

Njihni autorët e librit tuaj:

Prof. dr. Romeo HANXHARI

Romeo është pedagog në Universitetin e Tiranës që prej vitit 1991, dhe aktualisht është shef i Departamentit të Gjeografisë. Ai ka kryer studimet Master në Francë (1994-1995) dhe studimet Doktorale në Itali (2000-2004). Romeo është autor i disa librave dhe artikujve të shumtë shkencorë brenda dhe jashtë vendit. Ai jep mësim edhe në Masterin Profesional "Mësues i Gjeografisë" në Universitetin e Tiranës.

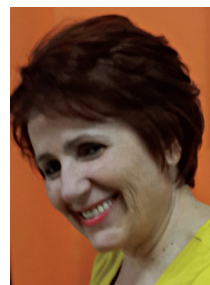
Doc. dr. Arben BELBA

Arbeni ka kryer studimet e larta në Universitetin e Tiranës në vitin 1991. Tani ai është pedagog në Departamentin e Gjeografisë në këtë Universitet, ndërsa më parë ka qenë pedagog në Universitetin e Korçës. Krahas përvojës universitare, ai ka grumbulluar përvojë të gjerë si mësimdhënës dhe drejtues i lartë i arsimit në Qarkun e Korçës. Arbeni është autor i artikujve të shumtë shkencorë, brenda dhe jashtë vendit. Ai jep mësim edhe në Masterin Profesional "Mësuesi Gjeografisë" në Universitetin e Tiranës.

MSc. Fatmiroshe XHEMALAJ (SHEHAJ)

Fatmirosheja ka kryer studimet në Universitetin e Tiranës në vitin 1978 në degën Histori-Gjeografi. Ajo ka një përvojë shumë të gjatë si mësimdhënëse, trajnere e mësuesve të historisë dhe gjeografisë, metodiste, në sistemin universitar dhe në arsimin e mesëm të lartë. Fatmirosheja është: autore e disa teksteve e hartave shkollore brenda vendit; bashkëautore e librave ndihmëse shkollorë me autorë vendas dhe të huaj si dhe e artikujve shkencorë.

E dashur mësuese, i dashur mësues!

Po e filloj bashkëbisedimin me ju me anë të kësaj kujtese.

Kujtesë:

Librin tonë të mësuesit “Gjeografi 10”, lexojeni, kuptojeni, e më pas mbylleni e mos e hapni më.

Në fund, ne duam që ju të thoni që nga ky libër mësuar se ju vetë dini më shumë se autorët e tij. Ne duam që ju të thoni që “Libiri Mësuesit nuk na ndihmon, por na pengon të shprehim fantazinë dhe përgatitjen tonë pedagogjiko-shkencore”...

Na besoni, ky nuk do të ishte ofendimi ynë, por gëzimi ynë. Ne nuk jemi më të mirë se ju: ju jeni zot të punës suaj.

Ju mund të pyesni “pse?” ...Përgjigjen e kësaj pyetjeje legjitime mund ta gjeni diku tek **“Dilemat e mia pedagogjike”**, këtu në vijim. ...Çfarë janë? Po jua them menjëherë.

Mijëra mësues kanë dilemat e veta pedagogjike, ndoshta të përplasjeve të mëdha... Edhe ju i keni. Por mua m’u desh t’i shkruaja disa prej të miave, pikërisht këtu, tek **“Në vend të hyrjes...”**. Tek ato kam vënë logjikën, por kam vënë edhe shpirtin, me qëllimin për të mbërritur harmonishëm tek ju...

Dilemat e mia pedagogjike...**Motivi im**

Më duhet t’ju njoh me “Dilemat e mia pedagogjike”, sepse më duhet t’ju flas me logjikë e shpirt, për procesin e mësimdhënies dhe mësimnxënies.

Që nga koha kur ka filluar aliterksti, procesi i mësimdhënies e mësimnxënies në shkolla ka pësuar ngjitjet dhe zbritjet e tij. Por elementi thelbësor, dhe ju flas hapur, **është mësuesi dhe kërkesat e tij ndaj këtij procesi.**

Mësuesi është kyçi.

Reformat gjatë kohës së aliterkstit kanë rritur kërkesat ndaj mësuesit, sepse edhe ata vetë janë vazhdimisht nën tryshni të kërkesave të shoqërisë për një proces cilësor edukimi në shkolla. Mësuesi në këtë proces i ngjan **një anijeje që gjendet në një oqean me shtrëngatë.**

Arsyet janë të ndryshme, por ato duket sikur i ngjajnë lidhjes dhe ndërvarësisë midis sferave të jetës në gjeografi: biosfera, hidrosfera, atmosfera, litosfera, ku dukuritë e njëres shkaktajnë dukuritë e tjetres dhe anasjelltas.

Të jesh mësues i suksesshëm

Përvoja pedagogjike më mëson t’ju them se, që të jeni i suksesshëm në këtë proces, mjafton të plotësoni dy kushte:

1. T’i doni nxënësit tuaj pafundësisht, ashtu si janë, dhe të përpiqeni t’i udhëhiqni drejt të mirës së tyre dhe drejt të mirës së shoqërisë. Duke ndjekur këtë rrugë ju do të kuptoni motivin e jetës dhe do të ndryshoni e përmirësoheni edhe ju vetë.

2. Të lexoni e mësoni pafundësisht nga ana profesionale, dhe në procesin e edukimit të shkëputeni nga “kornizat” që të marrin frymën. Jini krijues, dhe bëjini edhe nxënësit të tillë!

Që të më kuptoni më mirë po ju përshkruaj disa situata jetësore nga puna ime 42 vjeçare në arsim, jashtë anës burokratike, jashtë dokumenteve e kornizave, dhe brenda jetës sime të gjallë profesionale.

Situata nr. 1 Korrik 1978

Përfundova studimet universitare në degën Histori-gjeografi, UT, me rezultate të larta. Mbrojta diplomën për arkeologji me temë **“Vazhdimësia iliro-shqiptare në trevën e Mallakastrës”** nën drejtimin e të madhit arkeolog të vazhdimësisë iliro-shqiptare, **Skënder Anamali.**

Ishte i madh se tek ai **gjeje NJERIUN dhe PROFESIONISTIN. Pedagogjia e tij** e bënte studentin të ecte përpara, të thurte plane për të ardhmen, të sfidonte vështirësitë. Në këtë kontekst studenti, punonte me “plane afatshkurtra” dhe “afatgjata”. Tema caktohej në vitin e parë të universitetit dhe studenti kishte mundësi të punonte për temën katër vjet. Unë punoja gjatë verës në bazilikën e Ballshit, ose siç quhej në Mesjetë, bazilika e Gllavinicës, shek. VI. Më pas i hidhja shënimet hap pas hapi në fletore, konsultohesha me profesorin, dhe kështu në katër vite studimi dhe pune praktike përfundova diplomën.

Siç ishte dhe praktikë e Universitetit, dy studentët më të mirë të kursit mund të mbaheshin asistentë pedagogë. Nga disa dashamirës mora vesh se një ndër ta do të isha edhe unë... Nga ana tjetër, edhe profesor Anamali kishte planet e veta për studenten që udhëhoqi: Fieri, nga vija unë, kishte qendër arkeologjike dhe planet e profesorit ishin të mëdha. Ai mendonte të më specializonte jashtë vendit, që më pas të kontribuoj në qendrën arkeologjike të qytetit tim...

Por asnjëra nga këto që përshkrova nuk ndodhi... Arsyet? Mbase nuk është vendi t’i them këtu... Por mund të them se ishte vet *koha në të cilën jetova dhe punova... kohë, të cilën, me dashuri për profesionin dhe me vullnet të mirë, e bëra gjithsesi të punonte edhe për mua.*

Mora emërim si mësuese në Bejar, fshat i Mallakastrës, kufi me Memaliajin. Kisha mësuar thënien e Arkimit që “mjafton të gjesh një pikë mbështetjeje dhe mund të zhvendosësh gjithë botën”. Unë e gjeta pikën: do të jepja mësim diku... *Nuk kishte rëndësi se ku, rëndësi kishte që unë do të punoja si mësuese...*

Situata nr. 2 16 gusht 1978

Turp apo nder, por unë nuk e dija ku binte fshati Bejar ku më kishin emëruar. Madje as emrin nuk ia kisha dëgjuar deri atëherë. Bashkë me mua ishte dhe një vajzë tjetër fierake. Teuta quhej. U morëm vesh dhe u nisëm. E gjetëm fshatin. Deri në qendrën e komunës shkuam me autobusin e Memaliajit. Pjesën tjetër duhej ta bënim në këmbë. Dhe nuk ishte pak. Kur mbërritëm, në fshat, po përpiqeshim të gjenim ndonjë njeri ta pyesnim se ku gjendej shkolla. Por veç gjinkallave që këndonin nuk dëgjohej e nuk shihej njeri. Me sy të lirë kërkonim mos gjenim ndonjë godinë që t’i ngjasonte shkollës, por më kot...

U ulëm pak nën hijen e një fiku për t’u çlodhur. Ngritëm sytë lart dhe pamë fiq të pjekur. Teuta u zgjat të merrte një kokërr, por dora i mbeti në ajër nga një zë që na u duk si e bërtitur. “Çfarë bën?!?”. Një burrë u afrua, na u duk sikur doli nga dheu... Me një vëzhgim të shpejtë të fytyrës së tij kuptova se po përpiquej të ruante seriozitetin me forcë, kundër të qeshurës që e kundërshtonte... Teuta iu përgjigj: - Shko o shok e shih punën tënde...

Dhe ai që iu përgjigj: - Po unë punën time po shikoj...

- Pse roja i fshatit je ti? - i thotë Teuta.

Po, - iu përgjigj ai - roja i fshatit jam.

- A sa mirë, i thashë unë – atëherë na trego pak ku është shkolla e fshatit.

Dhe ai u përgjigj: - Pse, ç’ju duhet juve se ku është shkolla?

- Ne jemi mësueset e reja të fshatit dhe kërkojmë të paraqitemi në punë.

- Pa shih, pa shih, qenkeni mësueset e fshatit ju! Kështu e filloni punën duke prekur pronën e përbashkët?! *Ne shtangëm, sepse e dinim se ç’do të thoshte kjo gjë...*

Por burri filloi të qeshte dhe na u prezantua: Mësues Qemali. Edhe ne iu prezantuam. Ecëm së bashku për tek shkolla. Diku Qemali tha: - Ja kjo është shkolla...

Unë me Teutën u pamë sy ndër sy. Si dy vajza që kishim studiuar në shkollat e Fierit, nuk e mendonim deri në atë kohë që kishte shkolla të tilla në Shqipëri.

Ajo ishte një gjoja “godinë” afër një rezervuari, me katër dyer nga jashtë, me një shtesë si depo në brinjë të saj. Kishte një pirg me rërë përpara. Pak më tutje ishte banja me përmasa rreth 1m x 1m. Më tutje një pemë mani, më tutje një shtëpi, afër shtëpisë një çezmë, ...dhe asgjë tjetër.

Afrohemi. Dyer të mbyllura. Hedhim një sy nga “dritaret”: brenda o Zot, ca “banga” të përmbysura, një dollap i vogël në fund të “klasës”.

Qemali prishi heshtjen duke thënë se kishim ardhur kot që më 16 gusht se mësimi fillon në 1 shtator.

Me gjysmë zëri i thashë se kështu na kishin thënë në *Seksionin e Arsimit, pra që duhet të paraqiteshim në 16 gusht. “Po drejtorin ku mund ta gjejmë, që të paktën ta njoftojmë që u paraqitem në punë”. “Drejtori është me leje. Ai banon në një fshat këtu afër, në Ninësh, dhe është dhe sekretari i partisë i kooperativës...”*

Situata nr. 3 U kthjem... në 31 gusht

Këshilli i fshatit na sistemoi në një ...kasolle. Kasollja ishte e rrënuar, dhe ndodhej 30 min larg nga shkolla. Mallakastra është zonë kodrinore dhe kasollja jonë ishte ndën rrugën nacionale, në rrëzë të shpatit të kodrës, ndërsa “shkolla” ishte në anën e kundërt të rrugës, matanë kodrës. Kasollja ishte e Qazimit, fshatar që siç na treguan, kishte qenë partizan në luftë... .

Situata nr. 4 1 shtator 1978. Dita e parë e shkollës

U nisëm pak herët me Teutën. Ishim veshur mirë, ose ashtu na dukej në atë mjedis. Kur mbërritëm te “shkolla”, pamë që të gjithë të kthenin kokën nga ne, sikur të ishim specie të rralla. Pak e nga pak iu ofruam dy burrave që sipas mendimit tonë duhej të ishin mësues. Ne nuk gabuam, ata ishin mësuesit. U prezantuam, dhe pas disa bisedash mirëseardhjeje na treguan “klasat” që do të ishin nën kujdestarinë tonë, “depon” që shërbente si zyrë drejtorie, dhe nxënësit. ...Vura re që pingu me rërë ishte ende atje...!!!

Nxënësit e shkollës 8 vjeçare, “9 Dëshmoret Bejar”, viti 1982, së bashku me mësuesin e tyre, Fatmir Xhemalaj (Foto, arkivi personal i mësuesit Fatmir Xhemalaj)

U futëm ne “drejtori”. Vetëm ne ishim mësuese femra në ciklin e lartë. Në shkollë ishim gjithsej 8 mësues: 4 jepnin mësim në 8-vjeçare në ciklin e lartë, dhe 4 të tjerë në filllore, ose në ciklin e ulët. Siç dhe mësuam më vonë, në filllore, që bëhej pasdite, kishte dhe tri mësuese të tjera. Drejtori pasi na uroi mirëseardhjen, na dha nga një fletë ku ishte ndarja e orëve. Unë do të bëja 24 orë në javë, ashtu si çdo mësues i drejtimit Histori-Gjeografi. Përveç orëve të mësimt, 1 herë në javë do të bënim lexim gazete në brigadë në fushë si dhe aktivitete të tjera jashtëshkollore. Duke parë

fletën e orëve ngrita sytë me habi: nga 24 orë të normës javore kisha për të dhënë vetëm 2 orë Histori dhe 2 orë Gjeografi në klasën e VII. Ndërsa 20 orët e tjera ishin Biologji, Fizkulturë, Muzikë dhe Punë prodhuese. Dëgjova zërin e drejtorit që na u drejtua: - A keni ndonjë kundërshtim për ndarjen e orëve? Në moment në mendje më kaluan shumë pyetje, habira, zëra që kundërshtonin njëri-tjetrin, por as vetë nuk e kuptova se si i thashë: - Jo, çdo gjë është në rregull.

Mora nxënësit dhe u futa në “klasë”. Ç’të shihja! Nxënës të veshur keq. Këmishës së djemve dhe fustanit të vajzave nuk i njihej më ngjyra nga vjetërimi. Pantallona me arna, në këmbë shapka llastiku, që nuk i kisha parë ndonjëherë. Ata ishin ulur në “banka”. Më erdhi turp nga vetja ...për veshjen time. Ata më shihnin dhe unë i shihja. ...Nuk ishin shumë nxënës, rreth 26.

Përhëndetja ime!!! Kalova bangë më bangë dhe i preka lehtë... Pastaj, si nga një hon shumë i thellë, më doli zëri dhe qesha fytyrën duke u thënë se unë do të isha mësuesja e tyre, dhe për më tepër edhe mësuesja kujdestare. “Kur të mbaroni mësimin më duhet të flasim bashkë 15 minuta, para se të shkoni në shtëpi...”

Situata nr. 5 15 minuta takim me nxënësit e klasës kujdestarisë...

U tregova se ky mjedis do të jetë klasa jonë... “Cili prej jush do të më sjellë gëlqere, kusi të vjetra, pleh, lule?” Të ndrojtur ata ngritën dorën. Caktova ditën kur do të lyenim klasën e do ta zbukuroni atë. Pas këtij aktiviteti, “klasa” filloi të vinte paksa era shkollë.

Situata nr. 6 Një situatë e vështirë ...por e zgjidhshme

Fillova orët mësimore. Vullnetin dhe dëshirën për të dhënë mësim i kisha pa fund. E dashuroja profesionin, nxënësit të cilëve ju jepja mësim, isha korrekte me ta në mësimdhënie e kudo. Prandaj dhe pritshmëritë e mia ishin të mëdha... Por shihja se ata nuk mësonin. Kur bëja kontrollin e njohurive asnjëri nuk ngrinte dorën, nuk fliste. Ishte si t’i flisje murit. Dhe unë që u vija notë negative, 4. Me mendje thoja: unë punoj, shpjegoj, kurrë nuk ulem, atëherë çfarë kanë këta që nuk mësojnë sadopak?

Kaloi një muaj e gjysmë dhe, një ditë, Hyseni, kolegu im i Ciklit të Ulët më tha: Si shumë katra ke vënë në regjistër... Përpiqu, të keqen vëllai (shprehje e zonës), t’i bësh pesa. Pasi e tha këtë bëri një pauzë duke më parë në sy sikur donte të më thoshte diçka tjetër... Dhe unë që besoja se bëja drejtësi, ia kthej: - Nota 4 është shumë...Ata janë te nota 1 dhe 2.

Pas asaj dite fillova t'i bëjë pyetjen vetes: Ku kam gabuar? Si ishte puna? ...Diçka më shkoi në mendje...

Të nesërmen shkova në klasë dhe u thashë nxënësve të hapnin librin. I kërkova një nxënësi të më lexonte temën e mësimit. Ai filloi të lexonte me rrokje. Më pas i kërkova të shkante te "dërrasa e zezë" e të shkruante emrin e tij. Ai e shkroi gabim. I pyeta të 26 nxënësit, dhe përsëri, pak a shumë, rezultati ishte si nxënësi i parë.

Më pas, ashtu si "me shaka", fillova t'i pyes se ç'gjë të mirë kishin ngrënë për mëngjes... Dikush kish ngrënë trahana, dikush nuk kish ngrënë asgjë... Veshja e tyre fliste vetë. Por më shumë flisnin sytë e tyre. Dhe unë ...që nuk i kisha vënë re... Kuptova shumë gjëra atë mëngjes të trishtuar. ...Mbi të gjitha mësova të lidhem me hallet e tyre. Mësimin mund ta realizoja me sukses vetëm kur ata të ndiheshin mirë... Përveç anës profesionale që kërkonte që unë të njihja nivelin e tyre të njohurive, më duhej të njihja edhe anën e tyre sociale. Kjo më bëri që, edhe nga ana profesionale të ndryshoja teknikat dhe metodat. Pse?

Pse-ja do shpjeguar gjatë, në një material tjetër, por shkurt mund t'ju them se, trajnimi im universitar dhe kërkesat e mia parakuptonin nxënës që dinin shumë mirë të shkruanin dhe të lexonin... Çfarë do të prisja unë në lëndën e historisë, gjeografisë, apo biologjisë që jepja, nga nxënës që nuk dinin, siç thuhej atëherë, "shkrim e këndim"? Kështu që ose do të dorëzohesha ose do të ndryshoja. Domosdoshmërisht më duhej të flakja tej disa "korniza" që mësova në universitet dhe në shkollën "20 vjetori" në Tiranë ku kreu praktikën pedagogjike. Unë kisha mësuar teknika e metoda që bazoheshin në njohuri të mesme e të larta të nxënësve. Kurse në Bejar...!!! Më duhej t'u mësoja këto lëndë, bazuar në nivelin e tyre. Në kushtet që ishin përdora teknikën e bashkëbisedimit në klasë, nga ana tjetër, në kohën e lirë, fillova t'u mësoja "shkrim e këndim".

Qëllimi ishte i dyfishtë: kur të dilnin nga klasa të kishin mësuar diçka, nga ana tjetër, t'i njihja më mirë e të vendosja lidhje prindërore me ta. Që të tërhiqja nxënësit të interesoheshin për mësimin, krijova praktikën time. Ajo më mësoi (*se nuk kishim literaturë siç kanë mësuesit sot*) që, pasi të shpjegoja mësimin, t'u kërkoja nxënësve të ma përsërisnin disa herë atë, meqë *ata nuk dinin të lexonin*. Çdo ditë, pas orës së fundit të mësimit fillova t'u mësoj alfabetin. Për "Klasa të lira" nuk bëhej fjalë. Pasdite bënte mësim fillorja, kështu që gërmat i mësuan tek pema e manit, në oborr, në një copë dërrasë. **Llogaria ishte e thjeshtë: më mirë diçka se sa asgjë. Kjo do të më bënte të mundur që notat 5, apo më lart, ata vërtet t'i meritonin vetë.** Kur më erdhi drejtori për herë të parë kontroll në lëndën e Historisë, në analizën e orës së mësimit që bëri më pas, më tha: - Unë mësova histori prej nxënësve të tu...Desha t'i thoja shumë gjëra drejtorit, por logjika më tha "është e kotë"...

Situata nr. 7 U përpoqa të ndryshoj nxënësit, ...por edhe ata më ndryshuan mua

Kuptova se problemi ishte më i thellë. Prandaj dhe kërkova rrugë e metoda për t'i zgjidhur ato. Për nxënësit që mungonin, së bashku me Teutën shkonim pasditeve në shtëpitë e tyre, megjithëse ishin "7 kodra larg". Me ne vinte edhe Guriu, mësuesi i matematikës, që ishte nga Çorruhi, fshat afër Bejarit. Në këtë rast ne u njohëm edhe me familjet e nxënësve. Kjo na e rriti përgjegjësinë në mësimdhënie, por edhe atë prindërore (*ne ishim veçse dy vajza 23 vjeçare*). Si mund të mësonin Histori e Gjeografi kur nxënësit ishin herë të ngrënë e herë të pangrënë?! Si? Si? Si? Mund të shtroj sot me dhjetëra pyetje njësoj si atëherë... Por një gjë e di mirë: vetëm dashuria për nxënësit më bëri mësuese, vetëm njohja e thellë e tyre.

Unë u përpoqa t'i ndryshojë ata. Bashkë me Teutën i mësonim si të laheshin më mirë, si të kriheshin, u sillnim sapun apo ndonjë rrobë atyre që ishin më keq. Shkonim në gëzimet apo hidhërimet e tyre familjare. Si "mësuese e muzikës", u mësova shumë këngë. Unë muzikën e dashuroja pafundësisht si artdashëse, por në atë mjedis të izoluar nga jeta, pak muzikë ishte pakëz jetë më shumë...

Në këto përprojekte ndryshova edhe vetë. Mësova "Shqipërinë" ndryshe, se deri atëherë e njihja atë përmes Fierit ku u rrita dhe Tiranës ku studiova. Kur dëgjova fjalët e këngës "E duam lumturinë", të kënduar aq bukur nga këngëtarja Parashqevi Simaku, në festivalin e vitit 1988, ku thuhej "Mos jua prishni lumturinë" (*fëmijëve të rreckosur e të pangrën*), thashë me vehte se deri ku kish arritur cinizmi i kohës, apo krimi!!! i kohës...

Fillova ta shoh realitetin në sy. Ndryshova edhe veshjen time, se më dukej luks ajo që kisha, në realitetin ku punoja dhe jetoja. Dhe këtë e bëja që nxënësit e mi dhe familjet e tyre të ndiheshin më të afërt me mua. Kur më ngelte pakëz kohë, mësoja për vete biologji e anglisht me *metodat e Ekselerit*. "Mirë të tjerat, bënin shaka kolegët me mua, po anglishtja çfarë të duhet? (*T'ju them të drejtën nuk e dija se do vinte një ditë që anglishtja do të ma shpërblente mundin...*) "Po ja përmes saj mësoj edhe përvoja pedagogjike, veç të tjerave". (*...Të isha pedagoge Universiteti ishte ëndrra ime në sirtar, dhe anglishtja ishte një kusht...*).

Kisha lexuar Tomas Man, i cili te libri "Tonio Kreger" shkruante: "Veprat e mëdha lindin nën trysni të mëdha". Brezi i mësuesve të moshës sime jetoi e punoi në kohën e trysnive të mëdha, përfshirë edhe kohën e

demokracisë, por ditëm të “lexojmë” nën rreshta t’i udhëhiqim nxënësit drejt së mirës, të hidhnim tej “kornizat”. Dhe kryesorja, mundoheshim të ishim vetvetja (të paktën aty brenda klasës), **nuk na i bënte njeri ditarët, as planin mësimor... I bënim vetë...sipas situatave që na krijoheshin në procesin e mësimdhënies e mësimnxënies.** Me korrektesë dhe respekt për fëmijët që mësonim... Mbjaj mend, njëherë, më ra një pikë boje në fletoren e ditarit tim (*shkruanim me stilograf me bojë në atë kohë*). U mërzita dhe kur u ktheva në “kasolle” i rishkrova të gjithë ditarët në një fletore të re.

Situata nr. 8 Shtator 1990- trajnere e mësuesve të lëndëve histori-gjeografi në kabinetin pedagogjik Fier

Pasi mbarova studimet pas universitare, ndërkohë që punoja mësuese, në korrik 1990 u caktova trajnere e mësuesve të lëndëve Histori-Gjeografi në kabinetin pedagogjik Fier. ...U ktheva pra në qytetin tim, pas 12 vite pune larg tij. Trajnere, një punë, sa e bukur, po aq dhe e vështirë... Vëzhgonim orë mësimi, e më pas, në bazë të problemeve që mësuesit kishin organizonim trajnimin...

Pas vëzhgimeve i ndaja mësuesit në tri kategori:

Kategoria e parë: mësues të rinj, që kishin nevojë për t’u trajnuar edhe për gjëra elementare si p.sh., se si hartohet ditari, si bëhej plani mësimor, si plotësohej regjistri, si bëhej një orë mësimi etj., etj.

Kategoria e dytë: mësues që nuk kishin probleme me dokumentacionin, por me mësimdhënien e mësimnxënien.

Kategoria e tretë e mësuesve, që të gjitha këto i bënë shumë mirë, por kërkonin trajnim më të thelluar në teknika e metoda. Pikërisht nga kjo kategori unë aktivizoja mësues për të trajnuar mësuesit e rinj. Mësuesit që i kisha trajnuar për një problem, në seminarët e tjera i trajnoja për probleme të tjera për të cilat kishin mangësi. Më pas mësuesit punonin të lirë, sipas nivelit të nxënësve dhe sipas kushteve të shkollës: nuk mund t’i rekomandoja një shkollë që nuk kishte mjete mësimore, të zbatonte të njëjtat metoda si një shkollë që i zotëronte ato.

Situata nr. 9

Shkolla “Andon Xoxa”, Fier

Vëzhgim, viti 1992

Lënda: Histori

Klasa: VI

Tema: Procesi i gardhimit në Angli

Mësuesja: Kontrollon detyrat e shtëpisë. Bashkëpunon shumë mirë me nxënësit, me gojë e me shkrim. U kërkon nxënësve të lexojnë përgjigjet, dikujt tjetër të shkojë në dërrasë të zezë të shkruajë përgjigjet, dikujt tjetër i kërkon të shprehet nëse është apo jo dakord me përgjigjet e shokut dhe të analizojë pse është dakord apo pse nuk është dakord, u drejtohet nxënësve të klasës që të shprehin mendime rreth analizës së shokut etj.

Nuk e kuptova se si kaloi në shpjegimin e njohurive të reja, aq mirë e bëri ndërthurjen e njohurive të marra më parë me njohuritë e reja: në mënyrë të natyrshme dhe me bashkëpunim shumë të mirë me nxënësit. Asnjë nxënës nuk u la pa u pyetur individualisht, minimalisht njëherë të vetme. Dërrasa e zezë u përdor në të gjitha etapat e mësimi si nga nxënësit dhe nga mësuesja. U punua me tekstin. Nxënësit mësuan në klasë rreth 90% të mësimi të ri.

Defekti i orës së vëzhguar: Mësuesja ishte paksa e shtrënguar në vlerësimin e nxënësve sipas meritës.

Mjetet e mësimi: 1 hartë e Anglisë, dërrasa e zezë, shkumësi, teksti i nxënësit, fletorja e detyrave të shtëpisë.

Situata nr. 10 Viti 2003, - Inspektim, si inspektore e MASH

Lënda: Histori

Klasa: VI

Tema: Anglia në shek. XVI

Qyteti i Lushnjës.

Mësuesja: Keni mësuar sot?

Nuk foli asnjëri.

Mësuesja: Hë pra flisni, a keni mësuar sot?

Nuk foli asnjëri.

Mësuesja: Kam thënë unë, që ju jeni budallenj...!!!!

Unë me vete: ...Mos e dëgjova gabim?! Ngrita kokën aty ku isha në fund të bankave dhe u përpoqa ta shihja drejt e në sy mësuesen, por ajo vazhdoi:.

- Sot do të marrim mësim “Anglia në shek. XVI”.

Pasi tha disa gjëra shkurt, iu drejtua nxënësve përsëri: ...Cili prej jush do më thotë: në ç’kushte ekonomiko-shoqërore ishte Anglia në shek. XVI?

Nuk foli asnjëri.

Mësuesja u mat të fliste sërish ...Nuk e di çfarë mund të thoshte, por frika se mos u thoshte përsëri se “jeni budallenj” më bëri të ndërhyja duke iu drejtuar nxënësit që ishte në bankë me mua:

- Lexoje të lutem temën e mësimit që mësuesja ka shkruar në dërrasën e zezë!, dhe pashë nga mësuesja për të kërkuar miratim në situatën që u krijua.

Nxënësi e lexoi atë. Që përpara se të hyja në atë orë mësimi, unë kisha përgatitur një minitest për të cilën ramë dakord se do ta bëja në 20 minutshin e fundit të orës. Por gjithçka rrodhi ndryshe. Kisha kuptuar se nxënësit do të dilnin nga ajo orë mësimi ashtu sic hynë, pa ditur gjë. Kështu që në 20 minutshin “tim” u përpoqa që nxënësit të merrnin njohuritë e duhura për mësimin që mësuesja u mundua të shpjegonte, dhe u përpoqa që mësuesja të merrte “trajnimin” e duhur se si bëhej mësimi. Duke bashkëpunuar me nxënësit ndoqa teknikën e futjes së nxënësve në mësimit, duke u nisur nga diçka e njohur, si p.sh të lexonin temën e mësimit në dërrasën e zezë, apo të lexonin njohuritë e reja në tekstin e historisë. Këto ishin kërkesa të nivelit të parë, ndërkohë që më pas rrita kërkesën duke u kërkuar se çfarë kuptuan nga ajo që lexuan, apo a ishin dakord me përgjigjet e shokëve, duke motivuar përgjigjet. Pra po i vija nxënësit edhe në rolin e analizuesit dhe të vlerësuesit. Hartë në dërrasë të zezë nuk kishte, por për fatin e mirë ishte një në tekst. Lexuam pyetjet e tekstit, dhe u kërkoval t’i gjenin përgjigjet po në tekst. Kështu, në fund të orës të paktën, nxënësit mësuan së pari të ishin pjesëmarrës në mësimit, morën disa njohuri nga tema, dhe kuptuan edhe detyrat e shtëpisë. Pra u organizuan për mësimitin e ardhshëm.

Analiza e orës: Nuk ka koment.

Situata nr. 11 Prill 2016

Si autorë të tekstit të ri, neve na kërkuan të bëjmë librin e mësuesit. U pamë të tre në sy sikur të na kishin kërkuar të bënim anijen “Apollo 11” ...Të bënim një **Fletore Pune** për nxënësit do të ishte e natyrshme, por Libër Mësuesi?! Dëgjuam argumentin e çuditshëm: “sado i mirë të jetë teksti juaj i nxënësit, **nuk jua përzgjedhin mësuesit tekstin nëse nuk keni bërë edhe Librin e Mësuesit...!!!**”. “... **Madje Libri i Mësuesit duhet të ketë të gjithë ditarët të përgatitur, për seicilin mësimit...!**”

Çfarë?! Ditarët e gatshëm?! Mijëra pikëpyetje dhe pikëçuditëse, mijëra pohime dhe kundërshtime më vluan në kokë si atëherë në Bejar, në vitin 1978, kur mora fletën e normës në dorë dhe pashë që do të jepja biologji, muzikë, e punë prodhuese, ndërkohë që prisja të jepja histori-gjeografi për të cilin kisha formimin universitar, apo kur mësova së nxënësit e mi nuk dinin shkrim e këndim. Edhe tani doja të flisja, por kujt t’i flisja, dhe si t’ia shpjegoja çfarë ndjeja?! Edhe sikur ju, të gjithë mësueset dhe mësuesit miq të mi, të ishit përballë meje, përsëri nuk do të flisja. Sepse, sepse, peshorja anoi nga ju miqtë e mi. Edhe pse filozofia e punës thotë “bëje mirë, bëje vetë”. ...Tani për tani mos më pyesni se pse peshorja anoi nga ju... Ndoshta një ditë do t’jua tregoj... Ose ndoshta jo... Ose me siguri ju vetë do ta kuptoni...

Pashë kolegët e mi. Ata ca më keq. Rrotullimi i syve të tyre shprehte më shumë se dilemat pedagogjike, sepse për më tepër ata vinin nga rrethet akademike...

Si më pranë arsimit parauniversitar që isha, më doli me gjysmë zëri fjala... “epo mirë, do ta bëjmë...”. E kolegët e mi ma aprovuan me sy. ...Kështu punuam së bashku, dhe tashmë ja ku e keni, të dashur kolegë mësues.

E mos harroni: ... në fund të fundit, bëni siç thotë “shkenca”...

Përzemërsisht suksese!

**Mikja dhe kolegja juaj,
Fatmiroshe XHEMALAJ**

I. NË VEND TË HYRJES.....	3
II. PËRMBAJTJA.....	9
II. GJEOGRAFI 10 NË FOKUSIN E PROGRAMIT TË MINISTRISË SË ARSIMIT DHE SPORTIT.....	10
1.1. <i>HYRJE NË PROGRAMIN E GJEOGRAFISË</i>	
2. <i>KORNIZA KONCEPTUALE E PROGRAMIT</i>	
2.1. <i>QËLLIMET E PROGRAMIT TË GJEOGRAFISË</i>	
2.2. <i>LIDHJA E KOMPETENCAVE KYÇE ME KOMPETENCAT E FUSHËS /LËNDËS</i>	
2.3. <i>KOMPETENCAT KYÇE DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR SHKALLËN V</i>	
2.4. <i>LIDHJA E LËNDËS SË GJEOGRAFISË ME TEMAT NDËRKURRIKULARE</i>	
2.5. <i>LIDHJET E LËNDËS SË GJEOGRAFISË BRENDIA FUSHËS DHE ME FUSHAT E TJERA TË TË NXËNIT</i>	
2.6. <i>KOMPETENCAT E LËNDËS DHE TEMATIKAT E SAJ</i>	
III. PLANI MËSIMOR VJETOR DHE TREMUJOR.....	17
IV. PLANIFIKIMI DITOR SIPAS KOMPETENCAVE TË FUSHËS DHE LËNDËS.....	31
NËNTEMATIKA I. SISTEMI YNË DIELLOR DHE TOKA	
1. GJITHËSIA DHE TEORITË E KRIJIMIT TË SAJ	
2. DIELLI	
3. SISTEMI YNË DIELLOR. PLANETËT	
4. TRUPAT E VEGJËL QIELLORË TË SISTEMIT TONË DIELLOR	
5. FORMA E TOKËS DHE RRJETI GJEOGRAFIK	
6. RROTULLIMI I TOKËS RRETH VETES DHE RRETH DIELLIT	
7. HËNA	
NËNTEMATIKA II. HARTOGRAFIA	
1. PARAQITJA E TOKËS NË HARTË, GLOB DHE PLAN	
2. BREZAT E KOHËS, PËRCAKTIMI I KOHËS LOKALE DHE ZONALE	
NËNTEMATIKA III. ATMOSFERA	
1. ATMOSFERA, HIPOTEZA E FORMIMIT TË SAJ	
7. TRYSNIA ATMOSFERIKE	
8. QARKULLIMI I PËRGJITHSHËM I ATMOSFERËS	
9. MASAT AJRORE, FRONTET ATMOSFERIKE DHE ERËRAT	
10. RETË DHE RESHJET	
11. MOTI DHE KLIMA	
12. NDRYSHIMET KLIMATIKE DHE POLITIKAT ZBUTËSE E PËRSHTATËSE	
NËNTEMATIKA IV. HIDROSFERA	
1. HIDROSFERA, VEÇORITË E PËRGJITHSHME TË SAJ	
2. DINAMIKA E UJËRAVE TË DEVEVE DHE OQËANEVE	
NËNTEMATIKA V. LITOSFERA	
1. NDËRTIMI I BRENDSHËM I TOKËS	
2. FORMIMI I MINERALEVE DHE VETITË FIZIKE TË TYRE	
NËNTEMATIKA VI. BIOSFERA	
1. BIOSFERA DHE FAKTORËT NDIKUES NË ZHVILLIMIN E BOTËS ORGANIKE	
2. BREZI I BIMËSISË MESDHETARE	
NËNTEMATIKA VII. DINAMIKA E TOKËS	
1. BAZAT E TEORISË SË TEKTONIKËS SË PLLAKAVE	
2. PLLAKAT E LITOSFERËS SË PLANETIT	
NËNTEMATIKA VIII. MJEDISI DHE NDIKIMI I VEPRIMTARISË NJERËZORE	
2. MJEDISI DHE BURIMET NATYRORE	
V. MODEL TESTI (3 TESTE SEMESTRALE).....	81
VI. MODEL - HARTË KONCEPTI PËR PËRSËRITJE.....	84

LËNDA “GJEOGRAFI 10” NË FOKUSIN E PROGRAMIT TË MINISTRISË SË ARSIMIT DHE SPORTIT FUSHA “SHOQËRIA DHE MJEDISI” SHKALLA V

(DHËNË NË MËNYRË TË PJESËSHME. FOKUSUAR NË ASPEKTE TË NEVOJSHME PËR T’U DITUR NGA MËSIMDHËNËSI)
(E gjeni në: www.arsimi.gov.al)

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT TË MAS-it, GJEOGRAFI 10

1. FUSHA “SHOQËRIA DHE MJEDISI”	2
1.1. HYRJE NË PROGRAMIN E GJEOGRAFISË	4
2. KORNIZA KONCEPTUALE E PROGRAMIT	6
2.1. QËLLIMET E PROGRAMIT TË GJEOGRAFISË	8
2.2. LIDHJA E KOMPETENCAVE KYÇE ME KOMPETENCAT E FUSHËS /LËNDËS	10
2.3. LIDHJA E LËNDËS SË GJEOGRAFISË ME TEMAT NDËRKURRIKULARE	18
2.4. LIDHJET E LËNDËS SË GJEOGRAFISË BRENDA FUSHËS DHE ME FUSHAT E TJERA TË TË NXËNIT	19
2.5. KOMPETENCAT E LËNDËS DHE TEMATIKAT E SAJ	21
2.6. KOHA MËSIMORE PËR TEMATIKË PËR SECILËN KLASË	24
3. REZULTATET E TË NXËNIT SIPAS TEMATIKAVE PËR SHKALLËN E PESTË	25
4. UDHËZIME METODOLOGJIKE	41
5. UDHËZIME PËR VLERËSIMIN	44
6. MATERIALET DHE BURIMET MËSIMORE	45

I. FUSHA “SHOQËRIA DHE MJEDISI”, LËNDA GJEOGRAFI X, SHKALLA V

Nxënësi ndihmohet të zhvillohet në mënyrë të pavarur, të kontribuojë në ndërtimin dhe mirëqenien vetjake dhe të shoqërisë, të përballet në mënyrë të suksesshme me sfidat e jetës përmes:

- kultivimit të identitetit vetjak, kombëtar dhe përkatësisë kulturore;
- përvetësimit të vlerave të përgjithshme kulturore dhe qytetare;
- zhvillimit të aspekteve intelektuale, etike, fizike, sociale dhe estetike;
- zhvillimit të përgjegjësisë ndaj vetes, të tjerëve, shoqërisë dhe mjedisit;
- aftësisimit për jetë dhe për punë, në kontekste të ndryshme shoqërore e kulturore;
- aftësisimit për të nxënë gjatë gjithë jetës;
- zhvillimit të shpirtit të sipërmarrjes;
- përdorimit të teknologjive të reja.

Fusha “Shoqëria dhe mjedisi” i krijon nxënësit mundësitë të zhvillojë kompetencat e nevojshme për të përmbushur rolin e tij si anëtar i një shoqërie shumë kulturore dhe demokratike në një botë gjithnjë e më të ndërvarur. Kompleksiteti i botës shoqërore sot po rritet për shkak se shoqëritë janë në një proces të vazhdueshëm ndryshimi dhe lidhjesh globale, shoqëruar me rritje të lartë të lëvizshmërisë së popullsisë, shumëfishimit të kontakteve midis kulturave të ndryshme, qarkullimit të shpejtë të informacionit dhe rritjes së globalizimit të ekonomisë.

II. HYRJE NË PROGRAMIN E GJEOGRAFISË

Një prej lëndëve të kësaj fushe është GJEOGRAFIA. Lënda e gjeografisë ka një rëndësi të veçantë për përgatitjen e nxënësit për të jetuar dhe për t’u integruar në shoqëri, për kultivimin e identitetit personal, shoqëror, kombëtar dhe edukimin për të jetuar së bashku për një zhvillim sa më të qëndrueshëm.

Gjeografia është shkenca e vendit, hapësirës dhe mjedisit. Ajo është një mënyrë e strukturuar e zbulimit, analizës dhe shpjegimit të dukurive dhe karakteristikave të Tokës, banorëve të saj dhe marrëdhënieve të ndërsjella midis tyre. **Mësimi i gjeografisë** i ofron nxënësit mundësi të kuptojë:

- **Konceptin e tij hapësinor për botën**, për kompleksitetin dhe ndërvarësinë e vendeve dhe rajoneve në botë.
- veçoritë natyrore dhe shoqërore të mjedisit gjeografik;
- diversitetin e vendeve dhe rajoneve në botë, të njerëzve dhe kulturave;
- ndërvarësinë dhe ndërveprimin si dhe marrëdhëniet e njeriut me mjedisin në nivel lokal, kombëtar, rajonal dhe botëror.

Ndryshimet e shumta që po përjeton shoqëria e sotme kanë modifikuar marrëdhënien tonë me mjedisin. Shumëllojshmëria e informacionit dhe shpërndarja e tij marramendëse, shtimi i shkëmbimeve të llojeve të ndryshme, globalizimi i ekonomisë dhe lëvizjet e popullsisë, i bëjnë largësitë më të vogla dhe ndikojnë mënyrën sipas së cilës ne shohim botën.

Në këtë kuptim, lënda e gjeografisë ka një rëndësi të veçantë për përgatitjen e nxënësit për të jetuar dhe për t'u integruar në shoqëri, për kultivimin e identitetit personal, shoqëror, kombëtar dhe edukimin për të jetuar së bashku për një zhvillim sa më të qëndrueshëm.

Nëpërmjet lëndës së GJEOGRAFISË, fusha "SHOQËRIA dhe MJEDISI" integron te nxënësi NJOHURI, zhvillon SHKATHTËSI, edukon QËNDRIME dhe VLERA. Nxënësi aftësohet të vlerësojë pasojat e ndërveprimit të shoqërisë me mjedisin, për të ndër-marrë veprime që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm.

Programi i gjeografisë ndihmon në zhvillimin e kompetencave kyçe në funksion të të nxënësit gjatë gjithë jetës. **Zhvillimi i kompetencave është pikënisja dhe parimi bazë organizativ i këtij programi.** Përmbajtja lëndore konceptohet si mjet për realizimin e tyre nëpërmjet zhvillimit të situatave të të nxënësit.

Nxënësi përvetëson mjetet dhe "gjuhën" gjeografike teksa hulumton marrëdhënien e njeriut me vendet dhe mjedisin, njëkohësisht zbulon rolin që duhet të përmbushë për zhvillimin e qëndrueshëm. Ai mëson t'u përgjigjet problemeve gjeografike duke përdorur prezantimet hapësinore që ka përdorur më parë, të cilat tashmë i modifikon dhe i zhvillon.

Vëzhgimet dhe puna në terren, puna me hartën, interpretimi i shpërndarjes hapësinore të veçorive natyrore dhe shoqërore në Tokë dhe ndërvarësitë midis tyre, zhvillojnë shkathtësitë themelore gjeografike në këtë nivel shkollimi.

Përvojat mësimore të kësaj fushe të nxënësi në këtë shkallë i shërbejnë përmbushjes së kompetencave kyçe, me fokus të veçantë kultivimin e identitetit personal, shoqëror, kombëtar e kulturor të nxënësit.

Programi i gjeografisë për shkallën e pestë (klasat X-XI) krijon kushtet për zhvillimin e kompetencave kyçe dhe kompetencave të lëndës që lidhen me to. **Kompetencat e lëndës** lidhen me kompetencat kyçe nëpërmjet rezultateve të të nxënësit të secilës prej tyre. Lidhja mes rezultateve të të nxënësit të kompetencave të lëndës dhe kompetencave kyçe siguron zhvillimin e ndërsjellë të tyre dhe mundëson integrimin lëndor.

Programi i gjeografisë për shkallën V të kurrikulës është i strukturuar rreth dy tematikave të mëdha: "Proceset natyrore dhe shoqërore" dhe "Ndërvarësia midis njerëzve, vendeve dhe mjediseve". **Lënda "Gjeografi 10"** është strukturuar rreth tematikës "**Proceset natyrore dhe shoqërore**". Për tematikën përcaktohen rezultatet e pritshme të shprehur në terma njohurish, shkathtësish dhe qëndrimesh. Rezultatet e të nxënësit të kompetencave kyçe nuk përmbushen jashtë tematikës.

KORNIZA KONCEPTUALE E PROGRAMIT

Strukturimi i programit mbi rezultatet e të nxënësit për kompetencë ndihmon në planifikimin dhe zhvillimin e situatave të të nxënësit dhe lehtëson vlerësimin e nxënësit për kompetencat kyçe. **Situatat e të nxënësit** janë situata që lidhen me kontekstin e të nxënësit. Ato mund të jenë situata në mjedis të mbyllura ose të hapura të nxënësi, brenda shkollës ose jashtë saj. **Roli i mësuesit** në mësimdhënien përmes situatave është ai i udhëheqësit e i lehtësuesit gjatë nxënies aktive të nxënësit.

Konceptimi i kurrikulës me bazë kompetencat krijon mundësitë dhe kërkon zbatimin e integruar të saj. Programi i gjeografisë krijon mundësi *integrimi brenda fushës dhe me fushat e tjera*, si **shkencat e natyrës, matematikën, gjuhët dhe komunikimin** etj.

Programi sugjeron *metoda, teknika, strategji të mësimdhënies e të nxënies* që nxisin interesin, gjithëpërfshirjen, ndërveprimin dhe punën kërkimore të nxënësve. Përzgjedhja dhe përdorimi i tyre nga mësuesit bëhet në funksion të zhvillimit të kompetencave të nxënësve, duke respektuar stilet e ndryshme të të nxënësit të tyre.

Vlerësimi, si pjesë integrale e procesit të të nxënësit, mat shkallën në të cilën kompetencat janë arritur nga nxënësit.

QËLLIMET E PROGRAMIT TË GJEOGRAFISË

Programi i gjeografisë për shkallën V synon që nxënësi:

- të zhvillojë dijet për dukuritë gjeografike, fizike dhe humane, në shkallë të ndryshme, mbi bazën e ballafaqimit të vazh-

dueshëm të të menduarit kritik e krijues;

- të zhvillojë kuptimin për ligjet e përgjithshme të gjeosistemit dhe të veprojë në përputhje me to për zgjidhjen e problemeve gjeografike të jetës së përditshme;

- të zhvillojë interesin dhe respektin për vendin ku jeton, për vende të tjera, për njerëzit dhe mënyrën si ata ndërveprojnë me njëri-tjetrin dhe mjedisin ku jetojnë ;

- të kuptojë mundësitë dhe sfidat e ndërvarësisë globale ;

- të zhvillojë shkathtësitë për të qenë përdorues kritik dhe krijues i metodave të kërkimit gjeografik;

- të edukohet si qytetar i informuar, i përgjegjshëm dhe aktiv, i cili mund të kontribuojë për zhvillimin e një bote të qëndrueshme.

LIDHJA E KOMPETENCAVE KYÇE ME KOMPETENCAT E FUSHËS /LËNDËS

Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe nga nxënësi gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies, kërkon që mësuesi të mbajë parasysh **lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës për secilën shkallë.**

Kompetenca përcaktohet si ndërthurje e njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve që një nxënës duhet të fitojë dhe përdorë gjatë procesit të nxënies.

1. Kompetenca qytetare

Përmes kërkimit gjeografik për çështje të tilla, si ndërvarësia, shfrytëzimi i burimeve natyrore, qëndrueshmëria mjedisore në nivel lokal e global etj., nxënësi nxitet të mendojë në mënyrë kritike dhe të marrë vendime që ndihmojnë në zhvillimin e tij si individ.

2. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit

Nxënësi për zhvillimin e shkathtësive komunikuese përdor materiale të printuara, vizuale dhe digjitale për të eksploruar dukuritë, proceset gjeografike, vendet dhe rajonet. Ai mëson si të vlerësojë këto burime dhe të kuptojë se si gjuha mund të përdoret për të manipuluar të nxënësit.

Përmes diskutimeve, debateve apo prezantimeve të punimeve e detyrave që ndërmerr, nxënësi zhvillon shkathtësi të të shprehurit, zhvillon dhe përdor në mënyrë progresive fjalorin gjeografik për të komunikuar idetë në mjedise të ndryshme.

3. Kompetenca e të menduarit

Nxënësi zhvillon të menduarin kritik dhe krijues gjatë vlerësimit të të dhënave dhe përdorimit të tyre, teston shpjegimet dhe analizon argumentet; kupton vlerën dhe procesin e drejtimit të pyetjeve, mëson të jetë krijues e të zhvillojë imagjinatën përmes veprimtarive në klasë dhe vëzhgimeve në terren; zbaton shkathtësitë matematikore për kryerjen e analizave statistike, ndërtimin e grafikëve, tabelave, llogaritjen dhe interpretimin e të dhënave; në punën me hartën, punon me koncepte numerike, të tilla si: shkalla, largësia, koordinatat, projeksionet.

4. Kompetenca e të nxënësit

Në procesin e kërkimit gjeografik nxënësi zhvillon kompetencën e të nxënësit. Programi mundëson që nxënësi të shfrytëzojë në mënyrë efektive përvojat paraprake për zgjidhjen e situatave të ndryshme dhe realizimin e veprimtarive; të parashtrojë pyetje për çështje të ndryshme dhe të organizojë mendimet për të gjetur përgjigje për një situatë/problem të caktuar gjeografik. Nxënësi aftësohet të paraqesë/skicojë idetë e tij për ecurinë dhe mënyrën e zhvillimit të veprimtarive duke e argumentuar para të tjerëve. Për këtë, shfrytëzon në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna në ndonjë burim informacioni, vlerëson vetë performancën dhe rezultatin e arritur, duke iu referuar qëllimeve fillestare.

5. Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Nxënësit vlerësojnë rëndësinë e punës individuale dhe në grup për zhvillimin e komunitetit nëpërmjet shembujve konkretë nga jeta e përditshme, zgjidhin çështje të ndryshme që lidhen me mjedisin gjeografik, analizojnë elementë të situatës, kompleksitetin e saj, vlerësojnë rëndësinë dhe efektivitetin e zgjidhjeve të propozuara nga njëri-tjetri.

6. Kompetenca personale

Gjeografia nxit të nxënësit bazuar në kërkim, duke zhvilluar aftësinë e nxënësve për të menaxhuar veten; nxënësi kupton rolin e tij në procesin e të nxënësit dhe në kryerjen e hetimeve; aftësohen të jenë të pavarur në zbatimin e njohurive, shkathtësive dhe në marrjen e vendimeve; përmes punës në bashkëpunim në klasë dhe në terren, nxënësi zhvillon aftësitë ndërpersonale dhe mëson të vlerësojë perspektivat e ndryshme të anëtarëve të tjerë të grupit.

7. Kompetenca digjitale

Nxënësi zhvillon kompetencën digjitale përmes përdorimit të TIK-ut në mënyrë efektive dhe të përshtatshme kur heton, krijon, komunikon idetë dhe informacionin për proceset e dukuritë gjeografike, për vendin e tij, vendet e tjera në botë dhe marrëdhënien e njeriut me mjedisin.

KOMPETENCAT KYÇE DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR SHKALLËN V

1. Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit

Komunikon në mënyrë efektive

Nxënësi:

- shprehet përmes një forme të komunikimit, për një temë të caktuar në një material gjeografik (prezantim) prej 200 fjalësh dhe veçon çështjet kryesore të ngritura në material (prezantim);
- përdor drejt strukturën dhe rregullat standarde të drejtshkrimit të gjuhës amtare në kontekste dhe forma të ndryshme të shkrimit, si: ese, e-mail (postë elektronike), letër formale dhe joformale etj. ;
- prezanton një projekt, të hartuar individualisht dhe në grup, për një temë të caktuar gjeografike duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera

2. Kompetenca e të menduarit

Mendon në mënyrë krijuese

Nxënësi:

- prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informatave për një temë të caktuar, ofron argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse;
- krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për trajtimin e temës, argumenton saktësinë, rrethanat, gjen ngjashmëritë dhe dallimet, duke u bazuar në kriteret e përcaktuara më parë, i prezanton gjetjet kryesore para të tjerëve në forma të ndryshme shprehëse, duke përdorur teknologjinë informative;
- harton një detyrë me tekst, apo krijon një situatë logjike nga jeta e përditshme, e cila përmban një mesazh që kërkon zgjidhje duke u bazuar në njohuritë paraprake, prezanton mënyrën/procedurën e zgjidhjes së problemit para të tjerëve.
- krijon një situatë për marrjen e një vendimi për jetën e vet ose zgjidhjen e një problemi me interes shoqëror, lidh vendimin me pasojat në mënyrë të përgjegjshme, e prezanton gjatë një debati me moshatarë në një kohëzgjatje të caktuar, duke u bazuar në këtë përvojë, merr vendime dhe iniciativa të dobishme për vete, për shkollën dhe më gjerë.

3. Kompetenca e të nxënit

Mëson për të nxënë

Nxënësi:

- shfrytëzon në mënyrë efektive përvojat paraprake gjatë zgjidhjes së situatave të ndryshme në jetën e përditshme apo gjatë kryerjes së ndonjë detyre ose veprimtarie në lëndën e gjeografisë, diskuton dhe ndan përvojat me të tjerët për mënyrat më praktike të shfrytëzimit të përvojave paraprake në arritjen e dijeve të reja;
- parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuar për zgjidhjen e një problemi apo detyre të një teme të caktuar, bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura të cilat përcaktojnë drejtimin e mëtejshëm të të nxënit për temën apo problemin e caktuar;
- zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme;
- në bazë të një planifikimi të dhënë dhe në bazë të rezultatit të fituar vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në situata dhe kontekste të tjera gjatë të nxënit;
- përgatit me sukses një përmbledhje të dosjes personale (portofolit), me jo më pak se 900 fjalë, me qëllim të vetëvlerësimit të përparimit të vet në një fushë mësimore të caktuar, veçon në fund të përmbledhjes disa çështje që vërtetojnë përparimin e vet dhe disa nevoja të domosdoshme për përmirësimin e avancimit të mëtejshëm;

4. Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Kontribuon në mënyrë produktive

Nxënësi:

- përgatit, prezanton, drejton dhe merr pjesë në një fushatë të informimit të qytetarëve për një temë të caktuar, duke u mbështetur në ide të reja, bazuar në rezultate të pritshme të përcaktuara qartë (p.sh., fushatë informimi për mbrojtjen e mjedisit etj.);
- hulumton dhe analizon forma të ndryshme të sipërmarrjes për mundësi të orientimit për karrierën, si dhe për të kontribuar në të mirë të komunitetit;
- demonstroi shprehur organizative në punët individuale dhe në ekip përmes situatave reale në detyrat e veçanta mësimore apo në veprimtari për jetë, për punë dhe për mjedis duke menaxhuar potencialin individual dhe atë të grupit si dhe kohën, rreziqet dhe buxhetin në dispozicion;

- harton një projekt me faza të menaxhuara mirë (individualisht ose në grup) duke shkëmbyer, konsultuar dhe informuar të tjerët si dhe duke identifikuar dhe vlerësuar burimet njerëzore, materiale dhe monetare në përputhje me rezultatet e pritshme;
- analizon gjendjen e mjedisit (në klasë, në shkollë, në komunitet apo më gjerë), pasojat e ndotjes, propozon alternativa për mbikëqyrje dhe menaxhim të drejtë të gjendjes së vlerësuar më të ndjeshme dhe inicion zgjidhje konkrete.

5. Kompetenca personale

Bën jetë të shëndetshme

Nxënësi:

- analizon përparësitë dhe dobësitë personale duke i evidentuar masat përmes të cilave synon të mbështesë avancimin personal, në përparësitë që ka dhe masat përmes të cilave synon të përmirësojë dobësitë personale.

1. Kompetenca qytetare.

Përkushtohet ndaj të mirës së përbashkët

Nxënësi:

- demonstroi shembuj të pjesëmarrjes demokratike dhe drejton forma të ndryshme të diskutimit për pjesëmarrjen e qytetarëve në proceset e vendimmarrjes demokratike në nivele të ndryshme (p.sh.: në familje, në shkollë, në komunitet, lokal dhe shtetëror) duke treguar tolerancë dhe respekt për pyetjet dhe komentet e të tjerëve;
- demonstroi shembuj konkretë të mbrojtjes së mjedisit natyror dhe atij të krijuar nga njeriu në aktivitete të jetës së përditshme në shtëpi, në klasë, në shkollë dhe në komunitet, propozon alternativa se si të gjithë qytetarët mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme për këtë proces;
- diskuton me të tjerët apo në një formë tjetër të të shprehurit, paraqet interesin personal për çështje publike, shoqërore, historike, natyrore dhe jep propozime për zgjidhjen e ndonjë problemi në komunitet e më gjerë në një fushë të caktuar.

2. Kompetenca digjitale

Përdor teknologjinë për të nxitur inovacionin

Nxënësi:

- përdor mjetet digjitale dhe mjediset informative duke përfshirë komunikimet në distancë për zhvillimin e njohurive;
- gjen, organizon, analizon, përpunon dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme; përdor mjetet digjitale për të përpunuar, krijuar, realizuar dhe demonstruar tema mësimore nëpërmjet vizualizimeve të filmuara apo të animuara.

Për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës, mësuesi ndjek këto hapa:

- përzgjedh përmbajtjen mësimore, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizon rezultatet e të nxënimit të kompetencave të gjeografisë në një vit mësimor, si dhe rezultatet e të nxënimit për kompetencat kyçe në një vit mësimor;
- planifikon mësimdhënien, duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do të arrijë rezultatet e të nxënimit për kompetencat kyçe brenda vitit shkollor;
- kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënimit për vit mësimor dhe shkallë në lëndën e gjeografisë.

LIDHJA E LËNDËS SË GJEOGRAFISË ME TEMAT NDËRKURRIKULARE

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore me të cilat përballet shoqëria të tilla si:

- Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave.
- Zhvillimi i qëndrueshëm.
- Mjedisi.
- Ndërvarësia.
- Bashkëjetesa paqësore.

Ato i shërbejnë zhvillimit të kompetencave dhe synojnë të ndihmojnë nxënësin të lidhë shkollimin e tij me jetën e përditshme. Programi kontribuon për edukimin e identitetit kombëtar, njohjen e kulturave, ndërvarësinë dhe bashkëjetesën paqësore. Duke analizuar marrëdhëniet e shoqërisë me mjedisin nga perspektiva e menaxhimit të përgjegjshëm, nxënësi mëson të vendosë lidhje midis nevojave dhe përdorimit racional të burimeve. Ai ndërgjegjësohet për aspektet shoqërore të

konsumit, për implikimet e globalizmit për shoqërinë dhe shpërndarjen e burimeve. Ky ndërgjegjësim e ndihmon nxënësin të kuptojë më mirë ndërvarësinë e mjedisit nga veprimtarinë njerëzore. Në këtë mënyrë, programi ndihmon për edukimin për zhvillimin e qëndrueshëm dhe mjedisin. Përmes studimit të vendeve dhe rajoneve të ndryshme, transferimit të të nxënit në vendin e tij, nxënësi ndërgjegjësohet për rolin e tij si qytetar.

Një ndër synimet kryesore të programit të gjeografisë në shkollën e pestë dhe më tej, është të zhvillojë orientimin për karrierat që lidhen me fushën e studimit të gjeografisë dhe dimensione të saj, të tilla si ai i gjeografit, meteorologut, sizmologut etj.

LIDHJET E LËNDËS SË GJEOGRAFISË BRENDA FUSHËS DHE ME FUSHAT E TJERA TË TË NXËNIT

Për t'i siguruar nxënësit zhvillimin e kompetencave është e rëndësishme lidhja e lëndëve brenda fushës **“Shoqëria dhe mjedisi”**, të cilat ndihmojnë në mënyrë të ndërsjellë njëra-tjetrën.

Lidhja e gjeografisë me historinë i shërben nxënësit të kuptojë më mirë ndryshimet që kanë pësuar kulturat e ndryshme dhe ndikimin e tyre në zhvillimet e vendeve dhe rajoneve, si dhe sfidat e ndërvarësisë globale. Nxënësi hulumton mbi historinë e mendimit gjeografik për të kuptuar evolucionin e ideve dhe teorive.

Lidhja e gjeografisë me qytetarinë. Programi i gjeografisë ndihmon në zhvillimin e dimensioneve të qytetarisë. Ai e sheh botën si bashkësi globale dhe të ndërvarur. Nxënësi identifikon probleme, sugjeron zgjidhje dhe reflekton për marrjen e vendimeve. Gjeografia u jep aktualitet më të madh çështjeve me të cilat merret qytetaria dhe ndihmon në debate për çështje dhe ngjarje të rëndësishme.

Gjeografia është ngushtësisht e lidhur me fushat e tjera të të nxënit.

Si të gjitha lëndët e tjera, gjeografia krijon mundësi të zbatimit të kompetencave që zhvillon **fusha “Gjuhët dhe komunikimi”**.

Gjuha është themelore për të nxënin e nxënësve në lëndën e gjeografisë. Nxënësi përzgjedh strategjitë e përshtatshme gjuhësore për të eksploruar, prezantuar dhe komunikuar të kuptuarin e dukurive gjeografike. Ai përdor gjuhën letrare për të shprehur pozicionin e tij qartë dhe në mënyrë koherente.

Punët praktike, projektet dhe detyrat që nxënësi realizon, i mundësojnë zhvillimin e kompetencës së komunikimit gjuhësor dhe pasurimit të fjalorit terminologjik.

Gjithashtu, e rëndësishme është *lidhja e gjeografisë me shkencat e natyrës*. Gjeografia është një urë lidhëse ndërmjet shkencave natyrore dhe shoqërore. Shumë prej njohurive të fushës së shkencave natyrore janë themelore për kuptimin dhe interpretimin e dukurive gjeografike në Tokë; p.sh., zbatimi i ligjit të tërheqjes së gjithësisë për të shpjeguar tërheqjen e Tokës, Hënës, qëndrimin e planetëve në orbitën rreth Diellit; njohuritë mbi natyrën e valëve gjatësore dhe procesin e përhapjes së tyre në mjedis për të interpretuar valët detare; vetitë dhe përbërja e lëndës për të kuptuar mineralet; zbatimi i periodës së gjysmëzberthimit dhe metodës së atomeve të shënuara të dukurisë së radioaktivitetit për të përcaktuar moshën absolute të shkëmbinjve etj., janë shembuj të zbatimit të

ligjësisë dhe teorive shkencore në dukuritë gjeografike.

Lidhja e gjeografisë me matematikën. Nxënësi zhvillon kompetencën matematikore përmes përdorimit të informacioneve sasiore dhe cilësore, leximit apo ndërtimit të hartave, grafikëve dhe tabelave statistikore. P.sh., nxënësi llogarit mesataren ditore, mujore apo vjetore të temperaturave të ajrit; llogarit kohën lokale e zonale mbi bazën e veprimeve me thyesa; ndërton grafikë të shpërndarjes së reshjeve, temperaturës dhe i interpreton ato. Nxënësi ndërton diagrame që paraqesin strukturën e popullsisë së një vendi apo rajoni, të ekonomisë dhe sektorëve të saj etj.

Lidhja e gjeografisë me TIK-un. Teknologjia e informacionit dhe komunikimit (TIK) mbështet të nxënit në lëndën e gjeografisë përmes realizimit të detyrave të ndryshme, projekteve, kërkimit, përpunimit dhe prezantimit të informacionit. Nxënësi mëson të përzgjedhë informacionin dhe të mbajë qëndrim kritik ndaj tij, të dallojë faktin nga opinioni. Nxënësi mund të përdorë ëord-processor në shkrimin e materialeve, zbaton hedhjen e të dhënave në tabelë për ndërtimin e grafikëve, përdor poëer point për prezantimin e një detyre, kërkon në internet harta dhe përcakton vendndodhjen e objekteve të ndryshme.

KOMPETENCAT E LËNDËS DHE TEMATIKAT E SAJ

➤ Përmes programit të gjeografisë, në shkollën e pestë të kurrikulës, mundësohet zhvillimi i kompetencave të lëndës, të cilat lidhen me kompetencat kyçe që një nxënës duhet të zotërojë gjatë gjithë jetës. Programi i gjeografisë, nëpërmjet të gjithë tematikave të tij dhe situatave të të nxënit, zhvillon dhe ndërton kompetencat e lëndës, të cilat janë pjesë e kërkimit gjeografik.

➤ Tematikat mbi të cilat është organizuar përmbajtja e programit kanë të bëjnë me **njohuritë, shkathtësitë, qëndrimet**

dhe vlerat, nëpërmjet të cilave do të realizohen këto kompetenca. Shkathtësitë dhe qëndrimet, ashtu sikurse njohuritë, janë objekt i të nxëniet të rregullt dhe progresiv. Shkathtësitë dhe aftësitë u lejojnë nxënësve, që nën udhëheqjen e mësuesit apo në mënyrë të pavarur, të ndërtojnë, përvetësojnë, organizojnë njohuritë dhe të reflektojnë mbi to. Disa nga shkathtësitë janë specifike për gjeografinë (p.sh., nxënësit lokalizojnë, orientohen në hapësirë, lexojnë dhe përdorin gjuhën hartografike), ndërsa të tjerat kanë të bëjnë me shkathtësi që gjeografia ndan me fushat e tjera dhe që janë të domosdoshme për të gjithë procesin e të nxëniet (p.sh., komunikojnë me shkrim dhe me gojë, përshkruajnë, identifikojnë etj.). Çdo situatë të nxëni shoqërohet domosdoshmërisht me shumë prej këtyre shkathtësive.

Në shkallën e pestë, programi i gjeografisë zhvillon kompetencat e mëposhtme lëndore, të cilat lidhen me kërkimin gjeografik:

- *Vëzhgimi dhe hetimi i dukurive gjeografike.*
- *Mbledhja, vlerësimi dhe komunikimi i informacionit.*
- *Marrja e vendimeve mbi bazën e informacionit të mbledhur.*

Rezultatet e të nxëniet për kompetencat e lëndës në shkallën e pestë

Vëzhgimi dhe hetimi i dukurive gjeografike

Nxënësi:

- përcakton një çështje gjeografike për kërkim/hetim;
- formulon pyetje ose jep shpjegim, zgjidhje ose opinion duke përcaktuar disa aspekte thelbësore të çështjes;
- përcakton marrëdhëniet shkak-pasojë të dukurive gjeografike që ndodhin në sistemet natyrore të Tokës dhe dukurive gjeografike që ndodhin në vende dhe rajone të ndryshme.

Mbledhja, vlerësimi dhe komunikimi i informacionit

Nxënësi:

- përdor burime informacioni që mund të ndryshojnë besueshmërinë e tyre;
- zgjedh burimet më të përshtatshme nga tërësia e burimeve parësore dhe dytësore në dispozicion;
- përcakton metodat, strategjitë ose teknikat e përshtatshme;
- komunikon (me shkrim, me gojë, grafikisht, vizualisht) shpërndarjen hapësinore të dukurive gjeografike, përmes përdorimit të hartave të shkallëve të ndryshme duke përdorur fjalorin e përshtatshëm gjeografik.

Marrja e vendimeve

Nxënësi:

- jep shpjegime në lidhje me çështjen gjeografike të marrë në shqyrtim;
- identifikon pasojat që mund të shoqërojnë zgjidhjen e çështjes;
- identifikon rrugë të ndryshme të veprimtimit;
- përdor pyetje për të reflektuar në çdo fazë të kërkimit “Çfarë funksionoi?”, “Si mund të përmirësohet”.

Shënim:

- Librin e mësuesit do ta gjeni të plotë në www.filarabotime.com

- CD me fotot e tekstit të nxënësit, Gjeografi 10, Botime FILARA, do t’ju jepet mësuesve që dëshirojnë t’i kenë ato.

PLANIFIKIMI VJETOR SIPAS KOMPETENCAVE

36 JAVË X 2 ORË= 72 ORË NJOHURI TË REJA: 53 ORË PËRPUNIM NJOHURISH: 19 ORË

TABELA 1 TEMATIKA/NËNTEMATIKA/ ORË SIPAS NËNTEMATIKAVE

LËNDA	KLASA/SHKALLA	TEMATIKA	ORË	NR.	NËNTEMATIKA	ORË TË SUGJERUARA
GJEOGRAFI	X/V	Proceset natyrore dhe shoqërore	(72 orë)	1.	Sistemi diellor	10
				2.	Hartografia	7
				3.	Atmosfera	15
				4.	Hidrosfera	8
				5.	Litosfera	8
				6.	Biosfera	2
				7.	Dinamika e Tokës	18
				8.	Mjedisi dhe ndikimi i veprimtarisë njerëzore	4

TABELA 2 SHPËRNDARJA E PËRMBAJTJES SË LËNDËS SIPAS SEMESTRVE

KOMPETENCAT E FUSHËS		SHTATOR-DHJETOR	JANAR-MARS	PRILL-QERSHOR	GJITHSEJ
1	Nxënësi zhvillon: Konceptin e tij hapësinor për botën, për kompleksitetin dhe ndërvarësinë e dukurive gjeografike me njëra-tjetrën në kohë-hapësirë.	26 ORË 18 ORË NJ. TË REJA 5 ORË PUNË PRAKTIKE 1 ORË PLANIFIKIM PROJEKTI 1 ORË PËRSËRITJE 1 ORË TESTIM	26 ORË 20 ORË NJOHURI TË REJA 1 ORË PUNË PRAKTIKE 1 ORË PUNIM PROJEKTI 2 ORË DISKUTIM PROJEKTI 1 ORË PËRSËRITJE 1 ORË TESTIM	20 ORË 15 ORË NJOHURI TË REJA 2 ORË PUNË PRAKTIKE 1 ORË PPREZANTIM PROJEKTI 1 ORË PËRSËRITJE 1 ORË TESTIM	72 ORË 53 NJ. R 19 P. NJ
2	Nxënësi vlerëson: Pasojat e ndërveprimit të shoqërisë me mjedisin, për të ndërmarrë veprime që mbështesin zhvillim të qëndrueshëm të shoqërisë.				

TABELA 3 PËRMBLEDHËSE STATISTIKORE

NR.	NDARJA E ORËVE VJETORE	NUMRI I ORËVE	PËRQINDJA
1.	NJOHURI TE REJA	53 ORË	75 %
2.	PËRPUNIM NJOHURISH	19 ORË	25 %
3	PËRPUNIM NJOHURISH	19 ORË	100 %
	<i>Përsëritje</i>	3 orë	15.8%
	<i>Testime</i>	3 orë	15.8%
	<i>Projekt kurrikular</i>	5 orë	26.3%
	<i>Punë praktike</i>	8 orë	42.1%

Shënim: Vetëvlerësime. Në tekstin e nxënësit janë zhvilluar 6 vetëvlerësime, të cilat nuk llogariten në orët "Përpunim njohurish", por janë vendosur në tekstin e nxënësit për t'i dhënë mundësi asaj/atij të parapërgatiten për orët e përsëritjeve dhe testimeve. Ato ju shërbejnë edhe juve si mësues për të realizuar kërkesat e programit Gjeografi 10 për një mësimdhënie e mësimnxënie me bazë kompetencat.

TABELA 4 PËRSHKRIMI I TEMATIKËS: PROCESET NATYRORE DHE SHOQËRORE

Tematika “**Proceset natyrore dhe shoqërore**” zhvillon te nxënësit njohuri, shkathtësi dhe qëndrime në lidhje me kompleksitetin dhe dinamikën e proceseve dhe dukurive fiziko-gjeografike që ndodhin në Tokë. Nxënësi aftësohet të zbulojë dhe argumentojë lidhjet shkak-pasojë të dukurive dhe proceseve që ndodhin në sistemet natyrore të planetit tonë, të zhvillojë aftësi të kërkimit gjeografik përmes hulumtimit të tipareve dhe veçorive të sistemeve të Tokës, si dhe të bëjë gjykime e zhvillojë qëndrime në lidhje me perspektivat mjedisore.

Përmes detyrave, punëve praktike, projekteve kurrikulare e strategjive të tjera ndërvepruese, nxënësi aftësohet në kërkimin gjeografik dhe zhvillon të menduarin kritik e krijues.

Nëpërmjet përdorimit të teknologjisë së informacionit fiton shkathtësi të komunikimit dhe të punës në grup. Përmes përdorimit të burimeve të ndryshme, si: harta, fotografi, statistika, diagrame, ilustrime fotosh dhe video etj, nxënësi zbulon dhe përvetëson informacione dhe koncepte gjeografike për atmosferën, hidrosferën litosferën, biosferën dhe ndryshimet që ndodhin në Tokë nga forcat e brendshme dhe të jashtme.

Përpunimi i të dhënave statistikore, ndërtimi dhe interpretimi i diagrameve, grafikëve, hartave etj., nxit zhvillimin e shkathtësive të përdorimit të matematikës.

PLANIFIKIMI 3-MUJOR

SHTATOR-DHJETOR

SEMESTRI I

NR.	KOMPETENCA E FUSHËS	NËNTEMATIKA/ORË	TEMAT MËSIMORE	SITUATA E TË NXËNIT	BURIME DHE MJETE MËSIMORE
1	1	1. Analiza dhe interpretimi i njohurive gjeografike mbi konceptin hapësirë-kohë për botën si dhe për kompleksitetin dhe ndërvarësinë e dukurive gjeografike me njëra-tjetrën brenda tij. NËNTEMATIKA I SISTEMI YNË DIELLOR DHE TOKA 1	GJITHËSIA DHE TEORITË E KRIJIMIT TË SAJ	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për mënyrën se si Gjithësia (Universi) funksionon” - HOW THE UNIVERSE WORKS në linkun https://www.youtube.com/watch?v=GwkZR-GmJec	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (foto, diagrame), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
2	2	2. Vlerësimi i pasojave e ndërveprimit të shoqërisë me mjedisin, për të ndërmarrë veprime që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm 2	DIELLI	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për Diellin, burimin e jetës tonë në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=fzWSBaAYtWs	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (foto, diagrame), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë

3	3		3	SISTEMI YNË DIELLOR. PLAN- ETËT	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Sistemi ynë diellor. Planetët" në linkun: https://youtube.com/watch?v=PhUEgIGVm2o (Sistemi diellor) https://www.youtube.com/watch?v=SmPrhHG9cDY (Planetët e brendshëm) https://www.youtube.com/watch?v=7Sz18UltOqU (Planetët e jashtëm)	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet video-projektor, ilustrime (foto, diagrame),
4	4		4	TRUPAT E VEG- JËL QIELLORË TË SISTEMIT TONË DIELLOR	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sekuenca filmike në youtube, për "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=kAJHVII3_0 ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (foto, diagrame), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
5	5		5	FORMA E TOKËS DHE RRJETI GJEOGRAFIK	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sekuenca filmike në youtube, për "Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=9G-8b2En7bv8 si dhe të vëzhgojnë ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (foto, diagrame), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
6	6		6	RROTULLIMI I TOKËS RRETH VETES DHE RRETH DIELLIT	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sekuenca filmike në youtube, për "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=wYWgvkwCf8o si dhe të vëzhgojnë ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (foto, diagrame), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
7	7		7	HËNA	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sekuenca filmike në youtube, për "Fazat hënore" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=wz01pTvuMa0 dhe për "Eklipsin hënor dhe diellor" https://www.youtube.com/watch?v=JybXE7hXpZA si dhe të vëzhgojnë ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.	Teksti mësimor, Fletore e punës, internet, video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë

8	8		1	PUNË PRAKTIKE (E SUGJERUAR): PSE PLUTONI NUK ËSHTË MË PLANET?	Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint foton, fq. 18 e tekstit të nxënësit dhe fillon bashkëbisedim me ta duke ju kërkuar pse astronomët e përjashtuan Pluto nga familja e planetëve.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, PowerPoint, video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
9	9		2	PUNË PRAKTIKE (E SUGJERUAR): ZHVILLIMI I TEKNOLOGJISË DHE EKSPLORIMI I HAPËSIRËS	Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë, flipcharter, thënien e Neil Armstrong “Një hap i vogël për njeriun, një kërcim gjigant për njerëzimin”. Nga këtu fillon bashkëbisedimin me nxënësit për zhvillimin më tej të PP.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, ilustrime dhe tekste nga libra të tjerë, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
10	10		NËNTEMATIKA II HARTOGRAFIA 1	PARAQITJA E TOKËS NË HARTË, GLOB DHE PLAN	Mësues/ja/i ekspozon në klasë një hartë fizike, p.sh. hartën fizike të Europës, një glob dhe një hartë plan. I pyet nxënësit se cili është koncepti i tyre për to (nxënësit rikujtojnë njohuritë nga Gjeografia VI) dhe pse janë të rëndësishme për veprimtarinë praktike të njerëzve.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, ilustrime dhe tekste nga libra të tjerë, harta, glob, plan, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
11	11		2	BREZAT E KOHËS, PËRCAKTIMI I KOHËS LOKALE DHE ZONALE	Në lëndën e gjeografisë, klasa VII nxënësit kanë mësuar ç’është koha lokale dhe ajo zonale dhe lidhjen e tyre me rrotullimin e Tokës rreth vetes. Mbi këtë bazë mësues/ja/ kërkon prej nxënësve t’i përgjigjen për konceptin e kohës lokale dhe asaj zonale.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, ilustrime dhe tekste nga libra të tjerë, hartë e brezave të kohës, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
12	12		3	PUNË PRAKTIKE (E SUGJERUAR): MATJA E KOHËS DHE E HAPËSIRËS	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) hartën e PP fq. 46 të cilën e gjen në CD bashkëngjitur librit të mësuesit dhe i fton nxënësit të lexojnë hartën duke shtuar se do të punojmë ushtrime në lidhje me to.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, ilustrime dhe tekste nga libra të tjerë, hartë e brezave të kohës, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)

13	13		3	ELEMENTËT E HARTAVE DHE KLASIFIKIMI I TYRE	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) hartën e mësimi fq.49 të cilën e gjen në CD bashkëngjitur librit të mësuesit dhe përdor teknikën “Stuhi mendimesh” sipas pyetjeve të rubrikës “Provoni veten” fq.50	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, ilustrime dhe tekste nga libra të tjerë, lloje të ndryshme hartash
14	14		4	PROJEKSIONET HARTOGRAFIKE	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera)projeksionet hartografike të dhëna në mësim fq. 51-53, të cilat i gjen në CD bashkëngjitur librit të mësuesit dhe përdor teknikën “Stuhi mendimesh” sipas pyetjeve të rubrikës “Provoni veten” fq.54	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, ilustrime dhe tekste nga libra të tjerë, lloje hartash të vendbanimit, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
15	15		4	PUNË PRAKTIKE (E SUGJERUAR): NDËRTIMI I PROFILIT TOPOGRAFIK	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) Profilin Topografik të PP fq. 56 të cilën e gjen në CD bashkëngjitur librit të mësuesit dhe i fton nxënësit të lexojnë hartën duke shtuar se do të punojmë ushtrime në lidhje me to.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, laps, letër, trekëndësh.
16	16		5	ORIENTIMI NË TERREN DHE EKSPLOrimi I HAPËSIRËS	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) mjetet e orinetimit si busullën, hartën, GPS, diellin etj., dhe përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t’i integruar në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, ilustrime me situatë orientimi, busull, GPS, hartë për destinacionin e vendmëbërritjes, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
17	17		1	PLANIFIKIMI I PROJEKTIT (ORA E PARË) NDËRTIMI I NJË STACION TË THJESHTË METEOROLOGJIK PROJEKT (I SUGJERUAR)	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) pajisjet e një stacioni meteorologjik dhe bashkëbisedon me nxënësit për projektin duke dhënë udhëzimet e duhura që ata në fund të vitit të realizojnë projektin.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti
18	18		NËNTEMATIKA III. ATMOSFERA 1	ATMOSFERA, HIPOTEZA E FORMIMIT TË SAJ	Mësues/ja/i i jep një nxënësi një tullumbace për ta fryrë, ndërsa një tjetrit i kërkon të hapë derën dhe dritaren e klasës. Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të marrë përgjigje të saktë nga nxënësit se ajri është i pranishëm dhe në lëvizje.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, foto, laps, vizore, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
19	19		5	PUNË PRAKTIKE (E SUGJERUAR): NDËRTIMI I NJË KALENDARI TË JETËS SË PLANETIT	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint apo mënyra të tjera) një foto të Xhejms Retit dhe i udhëzon nxënësit të kërkojnë në internet mbi jetën dhe thelbin e esesë së tij mbi <i>Evolucionin e Tokës në një vit kalendarik</i> .	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, tabakë letre, flipçart,ese-ja e Xhejms Retit në anglisht, foto e Xhejms Retit, CD (ilustrimet e tekstit)

20	20		2	ATMOSFERA, RËNDËSIA E PËRBËRJES	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) diagramën "Gazet përbërës të atmosferës", por pa e shkruar dixhiturën dhe përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t'i integruar në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, laps, vizore, kompas tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
21	21		3	STRUKTURA VERTIKALE E ATMOSFERËS	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) diagramën "Struktura e atmosferës", fq. 72 dhe përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t'i integruar në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
22	22		4	RREZATIMI DIELLOR	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) diagramën "Rrezatimi diellor", CD e ilustrimeve të tekstit, dhe përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t'i integruar në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)
23	23		5	TEMPERATURA E AJRIT	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) hartën e izotermave, CD e ilustrimeve të tekstit, dhe përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t'i integruar në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, termografë, hartë e izotermave, CD (ilustrimet e tekstit)
24	24		6	LAGËSHTIA E AJRIT	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) foton koncepti i lagështisë relative, fq. 84 e tekstit, dhe përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t'i integruar në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, enë me ujë si në fig. e tekstit, ngrohës për ujin, CD (ilustrimet e tekstit)
25	25		1	PËRSËRITJE	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) hartën e koncepteve të nëntematikës dhe punon për të realizuar orën e përsëritjes duke përdorur metoda e teknika si: stuhi mendimesh, diskutim, minitest etj.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, video-projektor, internet, CD (ilustrimet e tekstit)
26	26		1	TEST (TREMUIJORI I PARË)	Testi është hartuar sipas niveleve të nxënësve dhe e gjeni në fq. 79 të librit të mësuesit.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit)

PLANIFIKIMI 3-MUJOR

JANAR- MARS

SEMESTRI II

NR.	KOMPETENCA E FUSHËS	NËNTEMATIKA/ORË	TEMAT MËSIMORE	SITUATA E TË NXËNIT	BURIME DHE MJETE MËSIMORE	
27	1	1. Analiza dhe interpretimi i njohurive gjeografike mbi konceptin hapësirë-kohë për botën si dhe për kompleksitetin dhe ndërvarësinë e dukurive gjeografike me njëra-tjetrën brenda tij.	7	TRYSNIA ATMOSFERIKE	Mësues/ja/i ju tregon nxënësve një barometër dhe i pyet ata përse shërben. Nxënësit kanë marrë njohuri për trysninë atmosferike në lëndën gjeografi VII dhe mësues/ja/i mund të vazhdojë pyetjet mbi trysninë atmosferike duke dalë te eksperimenti i Torricelit për matjen e saj.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, barometër
28	2	2. Vlerësimi i pasojave e ndërveprimit të shoqërisë me mjedisin, për të ndërmarrë veprime që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm	8	QARKULLIMI I PËRGJITHSHËM I ATMOSFERËS	Mësues/ja/i paraqet në Powerpoint/ flipcharter, tabelë, skemën e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës dhe drejton pyetje mbi atmosferën.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
29	3		9	MASAT AJRORE, FRONTET ATMOSFERIKE DHE ERËRAT	Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/ flipchart, tabelën e zezë trëndafilin e erërave dhe fillon me anë të pyetje përgjigjeve integrimin e nxënësve në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, vizore laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, hartë meteorologjike
30	4		10	RETË DHE RESHJET	Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/ flipchart, tabelën e zezë, një diagram, apo foto ku paraqiten retë dhe reshjet dhe fillon të pyes nxënësit rreth procesit të formimit të tyre, pasi nxënësit kanë njohuri nga gjeografia VII për to.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, vizore laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë pluviometër
31	5		11	MOTI DHE KLIMA	Mësues/ja/i paraqet një stacion meteorologjik/foto me pamje të ndryshme të motit/ një video ku flitet për motin klimën/ hartë të zonave klimatike në Botë/ose shkruan në flipcharter/tabelën e zezë: Si është moti sot? Pasi ka zgjedhur një nga këto mjete me teknikën pyetje-përgjigje zhvillon njohuritë e reja të temës.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, hartë e klimës, interneti https://www.co2.earth/ vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor
32	6		12	NDRYSHIMET KLIMATIKE DHE POLITIKAT ZBUTËSE E PËRSHTATËSE	Mësues/ja/i e nis mësimin duke i lejuar nxënësit të vëzhgojnë ndryshimet klimatike në linkun https://www.youtube.com/watch?v=RHRFBOUL6-8 Më pas ju kërkon atyre të përshkruajnë ndryshimet klimatike duke u shprehur edhe për shkaqet e këtyre ndryshimeve. Këtë situatë mund ta realizoj sipas kushteve të shkollës ku punon qoftë edhe duke pasur në dorë tesktin Gjeografia 10.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, hartë e klimës, interneti https://www.co2.earth/ vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor

LIBRI I MËSUESIT GJEOGRAFI 10

33	7		2	ECURIA E PUNËS ME PROJEKTIN (ORA E DYTË) NDËRTIMI I NJË STACION TË THJESH TË METEOROLOGJIK PROJEKT (I SUGJERUAR)	Mësues / ja / i diskuton me nxënësit për ecurinë e punës me projektin.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, Biblioteka, pajisje të mundshme të një stacioni meteorologjik, skica të pajisjeve, CD (ilustrimet e tekstit)
34	8		NËNTEMATIKA IV HIDROSFERA 1	HIDROSFERA, VEÇORITË E PËRGJITHSHME TË SAJ	Mësues/ja / i paraqet me PowerPoint / apo foto të veçuara ku tregohen mjedise jetësore tokësore oqeanë, dete, liqene, lumenj, pyje etj. nga vendi dhe bota (mund t' u thotë nxënësve, në se nuk ka foto të tilla të shohin foto nr. 1, 2, 3, 4 fq. 116-117, teksti "Gjeografi 10". Më pas ju kërkon atyre të shprehin për to për të realizuar qëllimet arsimore dhe qytetare për hidrosferën.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, video-projektor, CD (ilustrimet e tekstit) vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
35	9		2	DINAMIKA E UJËRAVE TË DEVEVE DHE OQEANAVE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi valët, baticë-zbaticat, rrymat oqeanike në linket e mëposhtme ose në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=w2s2fZr8sqQ https://www.youtube.com/watch?v=Ks-4IDxHIZ4 https://www.youtube.com/watch?v=1ifoCIFYXQ	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, video-projektor, CD (ilustrimet e tekstit), vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, hartë Rrymat oqeanike, hartë e kripësisë së ujit të oqeanëve.
36	10		3	LUMENJTË DHE REGJIMI I TYRE HIDROLOGJIK	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike/ilustrime mbi lumenjtë në linkun e mëposhtëm ose në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=xt5UjWW1gE	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, foto, interneti, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
37	11		4	LIQENET, TIPET E TYRE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi liqenet në linkun e mëposhtëm ose në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=Y9MUFYhCQQA	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, video-projektor, CD (ilustrimet e tekstit), tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
38	12		5	UJËRAT KONTINENTALE NËN-TOKËSORE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi ujërat kontinentale nëntokësore në linkun e mëposhtëm ose në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=oNWAerr_xEE	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, foto, video-projektor, internet, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, CD (ilustrimet e tekstit)

39	13		6	BORA E PËRHERSHME DHE AKULLNAJAT	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike borën e përherëshme dhe akullnajat në linkun e mëposhtme ose në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=nCgZAWYCrPE	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, internet, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
40	14		6	PUNË PRAKTIKE: HIDROSFERA, UJI DHE SI NE E PËRDORIM ATË	Një punë praktike e sugjeruar është e zhvilluar në fund të nëntematikës, ku janë dhënë udhëzimet përkatëse.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
41	15		NËNTEMATIKA V LITOSFERA 1	NDËRTIMI I BRENDSHËM I TOKËS	Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/ flipçart/ tabelën e zezë, diagramin “ <i>Korja e Tokës dhe shtresat e saj përbërëse</i> ” si dhe “ <i>Kufijtë e mosvijueshmërisë Moho, Gutenmberg dhe Lehman</i> ” Më pas fillon me anë të pyetje-përgjigjeve integrimin e nxënësve në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë ilustrime (foto, diagrame)
42	16		2	FORMIMI I MINERALEVE DHE VETITË FIZIKE TË TYRE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi formimin e mineraleve dhe vetitë fizike tyre në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=8a7p1NFn64s	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, foto, video-projektor, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
43	17		3	PËRDORIMI I MINERALEVE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi përdorimin e mineraleve në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=SqSOskpMsxM	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit) video-projektor, internet, PowerPoint
44	18		4	LLOJET E SHKËMBINJVE DHE FORMIMI I TYRE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi llojet e shkëmbinjëve dhe formimin e tyre në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet: Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t’i integruar në temën e re. https://www.youtube.com/watch?v=nvBSDzqxdVk	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
45	19		5	FORMIMI I FOSILEVE DHE RËNDËSIA E TYRE DOKUMENTUESE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi formimin e fosileve dhe rëndësinë e tyre dokumentuese në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet. Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t’i integruar në temën e re. https://www.youtube.com/watch?v=c_DCP4cLVNg	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, PowerPoint

46	20		6	KOHA GJEOLOGJIKE DHE EVOLUCIONI I BOTËS SË GJALLË PËRGJATË	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi ngjarjet kryesore në historinë e tokës në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet: Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t'i integruar në temën e re. https://www.youtube.com/watch?v=7b5n0kboYQo	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
47	21		NËNTEMATIKA VI. BIOSFERA 1	BIOSFERA DHE FAKTORËT NDIKUES NË ZHVILLIMIN E BOTËS ORGANIKE	Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/flipçarter, PowerPoint fjalët kyçe biosferë, ekosistem dhe i fton nxënësit të shprehin me shembuj për kuptimin e tyre. Më pas i fton të vëzhgojnë në linkun https://www.youtube.com/watch?v=NHetWkxhpAg	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
48	22		2	BREZI I BIMËSISË MESHDETARE	Mësues/ja/i përdor CD e fotove të tekstit të nxënësit për bimësinë mesdhetare (<i>foto në tekst</i> , fq. 169 - 171) dhe i paraqet me PowerPoint (shkollat që nuk i kanë këtë mundësi gjejnë ilustrime të tjera të bimësisë mesdhetare. Ajo/ai i drejton pyetje nxënësve rreth pamjeve dhe integron nxënësit në mësim.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, hartë e bimësisë mesdhetare
49	23		3	DISKUTIM PËR ECURINË E PROJEKTIT (ORA E TRETË) NDËRTIMI I NJË STACION TË THJESHTË METEOROLOGJIK PROJEKT (I SUGJERUAR)	Në këtë fazë diskutimi mbi projektin është kërkesa e mësues/es/it për të parë se si nxënësit kanë punuar për “pajisjen e një stacioni meteorologjik” dhe ndihma e saj/tij për nxënësit që janë mbrapa me projektin.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
50	24		4	DISKUTIM PËR ECURINË E PROJEKTIT (ORA E KATËRT) NDËRTIMI I NJË STACION TË THJESHTË METEOROLOGJIK PROJEKT (I SUGJERUAR)	Në këtë fazë diskutimi mbi projektin dhënia e dorës përfundimtare paraqitjes dhe përfundimeve të arritura nga puna që nxënësit kanë bërë. Mësues/ja/i vazhdojnë të udhëheqin nxënësit me probleme.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, internet, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë
51	25		2	PËRSËRITJE	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) hartën e koncepteve të nëntematikës dhe punon për të realizuar orën e përsëritjes duke përdorur metoda e teknika si: stuhi mendimesh, diskutim, minitest etj.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, video-projektor, internet, CD (ilustrimet e tekstit)
52	26		2	TESTIM (TREMUTORI I DYTË)	Testi është hartuar sipas niveleve të nxënësve dhe e gjeni në fq. 80 të librit të mësuesit.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit)

PLANIFIKIMI 3-MUJOR

PRILL- QERSHOR

SEMESTRI III

NR.		KOMPETENCA E FUSHËS	NËNTEMATIKA/ORË	TEMAT MËSI-MORE	SITUATA E TË NXËNIT	BURIME DHE MJETE MËSIMORE
53	1	1. Analiza dhe interpretimi i njohurive gjeografike mbi konceptin hapësirë-kohë për botën si dhe për kompleksitetin dhe ndërvarësinë e dukurive gjeografike me njëra-tjetrën brenda tij.	NËNTEMATIKA VII DINAMIKA E TOKËS 1	BAZAT E TEORISË SË TEKTONIKËS SË PLLAKAVE	Mësuesja/mësuesi paraqet në PowerPoint/ flipçart/ tabelën e zezë, një foto të një vullkani. Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t'i integruar në temën e re.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit, internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë "Shpërndarja gjeografike e fosileve të përbashkëta të kontinenteve të ndryshme"
54	2	2. Vlerësimi i pasojave e ndërveprimit të shoqërisë me mjedisin, për të ndërmarrë veprime që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm	2	PLLAKAT E LITOSFERËS SË PLANETIT	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike <i>mbi pllakat e litosferës së planetit tonë</i> në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=TGJDOsoxMEQ https://www.youtube.com/watch?v=BAUGstObarM	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri,CD (ilustrimet e tekstit),internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë "Litosfera e ndarë në një numër pllakash me përmasa shumë të mëdha, të ndërfutura me njëra-tjetrën", hartë e Mesoreve nënoqeanike, hartë, Lëvizja relative e pllakave
55	3		3	OROGJENEZA DHE LËVIZJET LUHATËSE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi shkaqet e formimit të maleve për të shpjeguar konceptin e <i>orogjenezës</i> në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=R-SOxMMQ8-to	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë, Vargmalet e krijuar gjatë orogjenezës Alpine
56	4		4	LËVIZJET TEKTONIKE RRUDHOSËSE DHE SHKËPUTËSE	Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike <i>mbi lëvizjet tektonike rrudhosëse dhe shkëputëse</i> në linkun e mëposhtëm apo në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=TGJDOsoxMEQ https://www.youtube.com/watch?v=BAUGstObarM	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit)video-projektor, internet, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë

57	5		5	TËRMETET	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për “ <i>Tërmetet</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=JrBaiPN6AE8 Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t’i integruar në temën e re	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, PowerPoint, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë, <i>Kufijtë e pllakave tektonike të kores tokësore dhe epiqendrave të tërmeteve</i>
58	6		6	INSTRUMENTET E PARANDALIMIT TË PASOJAVE TË TËRMEVE	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për “ <i>Instrumentet e parandalimit të pasojave të tërmeteve</i> ” në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=LurM_z7jXwl	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), video-projektor, internet, PowerPoint, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë, <i>Vendndodhja e tërmeteve në botë në datën 19 korrik 2016, Harta e tërmeteve në Europë, Hartë për zonën e Europës me “rrezikim të lartë”</i> .
59	7		5	PREZANTIM I PROJEKTIT (ORA E PESTË) NDËRTIMI I NJË STACION TË THJESHTË METEOROLOGJIK PROJEKT (I SUGJERUAR)	Nxënësit prezantojnë projektin në mënyra të ndryshme. Mësues/ja/i vlerëson secilin nxënës.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
60	8		7	VULLKANET	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për “ <i>Çfarë është një vullkan?</i> ” në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=WgktM2luLok	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, PowerPoint, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë, <i>Vendndodhja e vullkaneve në botë dhe përkimi me kufijtë konvergjentë</i>
61	9		7	PUNË PRAKTIKE (E SUGJERUAR): PLOTËSIMI I HARTËS ME-MECE: KUFIJTË MIDIS PLLAKAVE TEKTONIKE	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për “ <i>Alfred Wegener, mendje e madhe</i> ” https://www.youtube.com/watch?v=nbU809Cyrro	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, video-projektor, internet, tabela apo flipchart, hartë memecë e botës, CD (ilustrimet e tekstit)

62	10	8		FORCAT E JASHTME DHE TJETËRSIMI	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për <i>“forcat e jashtme që formojnë planetin tonë”</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=Y7EO4ygqyIU	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
63	11	9		TOKAT	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>“tokat, përbërjen, shtresat, formimin dhe mbrojtjen e tyre”</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=NHCKUmlWm6s	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
64	12	10		RRËSHQITJET, RRËZIMET, DHE SHEMBJET E TERRENIT	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>“dinamikën e tokave”</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=NDAgznyZHU https://www.youtube.com/watch?v=mg7XSjcnZQM	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
65	13	11		VEPRIMTARIA LUMORE	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>“veprimtarinë shkatërruese, depozituese dhe transportuese të lumenjëve”</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=E-6sWiPAu708	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë e lumenjve të Shqipërisë
66	14	12		VEPRIMTARIA KARSTIKE DHE AKULLNAJORE	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>“veprimtarinë karstike dhe asaj akullnajore”</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=jANrWCpuIV https://www.youtube.com/watch?v=GoZEIGPzoXs https://www.youtube.com/watch?v=QIGqg9PtZil	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë

67	15	13		VEPRIMTARIA E ERËS DHE E VALËVE DETARE	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>"veprimtarinë e erës dhe valeve detare"</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=kHW_2w1WzI https://www.youtube.com/watch?v=SoOb4fg7cqk	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
68	16	8		PUNË PRAKTIKE (E SUGJERUAR): TË PËRGATITEMI PËR TËRMET TË MUNDSHËM	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>"mbrojtjen nga tërmeti"</i> në linkun: https://www.readv.gov/earthquakes	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
69	17	NËNTEMATIKA VIII. MJEDISI DHE NDIKIMI I VEPRIMTARISË NJERËZORE 1		MJEDISI GJEOGRAFIK DHE NJERIU	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>"Mjedisi gjeografik dhe njeriu"</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=JPMpKK-YsLg	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
70	18	2		MJEDISI DHE BURIMET NATYRORE	Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për <i>"Mjedisi dhe burimet natyrore"</i> në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=EbL9t1wZ0AU	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
71	19	1		PËRSËRITJE	Mësues/ja/, paraqet me PowerPoint (apo mënyra të tjera) hartën e koncepteve të nëntematikës dhe punon për të realizuar orën e përsëritjes duke përdorur metoda e teknika si: stuhi mendimesh, diskutim, minitest etj.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD (ilustrimet e tekstit), internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë
72	20	1		TESTIM (TREMUIJORI I TRETË)	Testi është hartuar sipas niveleve të nxënësve dhe e gjeni në fq. 81 të librit të mësuesit.	Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri

NËNTEMATIKA I SISTEMI YNË DIELLOR DHE TOKA

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika I: Sistemi ynë diellor dhe Toka		Mësimi 1: Gjithësia dhe teoritë e krijimit të saj (teksti i nxënësit, fq. 8-10)	
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për gjithësinë, dritën dhe hapësirën dhe teoritë e krijimit të saj. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, teoritë e krijimit të gjithësisë e mban qëndrim kritik ndaj tyre. • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Gjithësinë dhe teoritë e krijimit të saj" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për "Gjithësia(Universi) dhe teoritë e krijimit të saj në sytë e mi" për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij) ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme; 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mëson çfarë është gjithësia, drita hapësira e saj e kupton vendndodhjen e njeriut në hapësirë. • njihet me teoritë e krijimit të gjithësisë duke mbajtur qëndrim kritik mbi to. • sjell shembuj nga zbulimet më të fundit të institucioneve shkencore hapësinore për të argumentuar lidhjen dhe bashkëveprimin e dukurive që ndodhin në gjithësi (univers) nga ekzistenca e "Universeve të tjera" (kërkojnë përgjigjen në http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2326869/Is-universe-merely-billions-Evidence-existence-multiverse-revealed-time-cosmic-map.html) <p>gjykon mbi idetë kryesore të temës.</p>			
<p>Fjalë kyçe: pluhuri kozmik, materie, parsek, drita, hapësira, kozmos, shpejtësi e dritës, konstelacion, yjësi, tërheqja universale, galaktikë eliptike, galaktikë spirale, Rruga e Qumështit ose Kashta e Kumtrit, metagalaktika, Big Bengu</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Fletore e punës, Ilustrime (foto për gjithësinë, galaktikat, Big Beng), Internet (youtube), Video-projektor, CD (ilustrimet e tekstit)</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Gjuhë, Letërsi, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për mënyrën se si Gjithësia (Universi) funksionon" - HOW THE UNIVERSE WORKS në linkun https://www.youtube.com/watch?v=GwkZR-Gm-JEc</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: stuhi mendimesh, INSERT, punë individuale me shkrim e me gojë, vëzhgim(fotosh), vëzhgim sekuencash filmike</p>			

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Hapi I Shohim së bashku disa sekuenca filmike mbi GJITHËSINË (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo video-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për mënyrën se si Gjithësia (Universi) funksionon" në linkun <https://www.youtube.com/watch?v=GwkZR-GmJEC>

Nxënësit duhet të shohin vetëm ato sekuenca filmike që i përkasin temës - "Gjithësia dhe teoritë e krijimit të saj" (pasi linku jep njohuri për të gjitha temat e nëntematikës "Sistemi ynë diellor dhe Toka".

STUHI MENDIMESH

Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/ flipcharter fjalët kyçe dhe tabelën e INSER-tit . Më pas dhe pyet nxënësit:

1. Bazuar në njohuritë që keni marrë në lëndën "Gjeografia 7", çfarë mendoni se tregojnë pamjet që ju patë? Nxënësit shprehin mendimet e tyre për konceptin e gjithësisë dhe karakteristikat e saj si "DRITA" dhe "HAPËSIRA", për shpjegimin shkencor të krijimit të saj sipas teorisë më të besueshme deri më sot, Bing Bang.
2. Për cilën sekuenca filmike ju nuk kishit informacion?

Hapi II - INSERT

➤ Më pas mësues/ja/i i fton nxënësit të ndërtojnë tabelën e INSERTIT në fletoret e tyre dhe ta plotësojnë atë lidhur me njohuritë që kanë për fjalët kyçe dhe për sekuenat filmike që panë.

v	+	-	?
Nxënësi e di informacionin që pa në sekuenat filmike	Informacion i ri për nxënësin	Nxënësi e dinte ndryshe informacionin	Informacion shtesë për nxënësin

Pasi mbaron koha e lënë në dispozicion për plotësimin e tabelës, mësues/ja/i ju kërkon nxënësve të lexojnë tabelën dhe ndërkohë një nxënës plotëson tabelën e INSER-it në tabelën e zezë apo në Flipcharter.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 20 minuta

Përmbledhje e strukturuar :

Mësues/ja/i bën një përmbledhje të strukturuar për temën "Sistemi ynë diellor dhe Toka" rreth këtyre çështjeve

1. Gjithësia, drita dhe hapësira e saj
2. Yjësitë, konstelacionet dhe galaktikat
3. Origjina e gjithësisë

duke u mbështetur në hartën e koncepteve: GJITHËSIA

Mësues/ja/i bashkëpunon me nxënësit për përmbledhjen e strukturuar duke i kërkuar nxënësve ta ndjekin në hartën e konceptit tek FLETORJA E PUNËS.

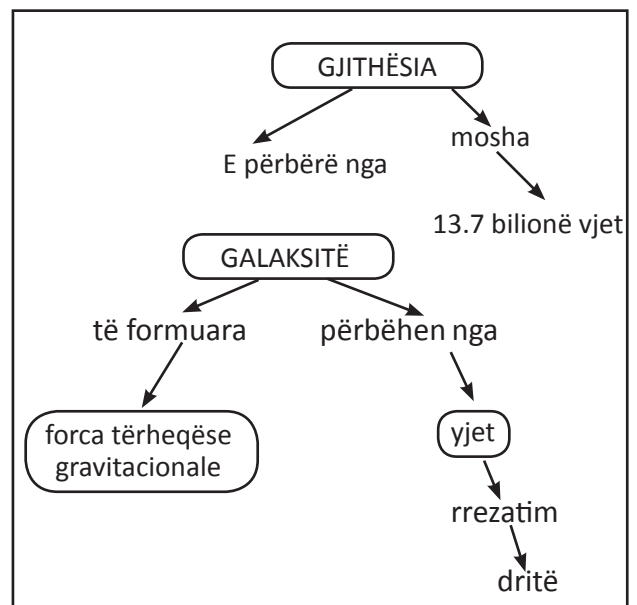
C. Përforcimi pyetje-përgjigje 10 minuta

Mësues/ja/i shtron pyetjet sipas rubrikave në aparatin pedagogjik "PUNOJMË", teksti i nxënësit, fq 10.

Vlerësimi i nxënësit - 2 minuta: Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrje aktive në etapat e mësimdhënies e mësimnxënies, për punën me ilustrimet, prezantimin e punës me shkrim dhe me gojë dhe saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Dhënia e detyrës 3 minuta: " Gjithësia dhe ne" - Ese shkencore. Nxënësi sjell shembuj nga zbulimet më të fundit të institucioneve shkencore hapësinore për të argumentuar lidhjen dhe bashkëveprimin e dukurive që ndodhin në gjithësi (univers) nga ekzistenca e "Universeve të tjera". Nxënësit kërkojnë përgjigjen, veç të tjerave në <http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2326869/Is-universe-merely-billions-Evidence-existence-multiverse-revealed-time-cosmic-map.html>

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORJA E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika I: Sistemi ynë diellor dhe Toka		Mësimi 2: Dielli (teksti i nxënësit, fq. 11-14)	
<p>Rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave kyçe:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për origjinën e Sistemit tonë Diellor, karakteristikat e tij të përgjithshme, ndërtimi dhe struktura e brendshme e Diellit, aktivitetin dhe rëndësinë e Diellit. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këto çështje. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në formë të ndryshme të të shprehurit, origjinën e krijimit të Sistemit tonë Diellor, ndërtimin e Diellit e aktivitetin e tij. • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Diellin" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënësve</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për "Dielli burimi i jetës" për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënësve. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
<p>Rezultatet e të nxënësve të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mëson çfarë është Sistemit ynë Diellor, cili është aktiviteti i Diellit dhe ç' rëndësi ka ai për jetën në Tokë. • njihet me teoritë e krijimit të Sistemit tonë Diellor duke mbajtur qëndrim kritik mbi to. <p>shpjegon me shembuj lidhjen dhe bashkëveprimin e dukurive që ndodhin në Tokë për shkak të energjisë diellore (kërkojnë përgjigjen në http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2326869/Is-universe-merely-billions-Evidence-existence-multiverse-revealed-time-cosmic-map.html)</p> <p>gjykon mbi idetë kryesore të temës.</p>			
<p>Fjalë kyçe: Fotosfera, bërthamë, granula, fakela, kromosfera, spikula, protuberancat, hipoteza nebulare, forca e rëndësës, ekuilibri statik, era diellore, zona konvektive, zona radioaktive, njollë diellore, gjendje plazme, gradë Kelvin, atmosfera diellore, kurora diellore, fusha magnetike tokësore, rrezatimi elektromagnetik, ekuilibri termik, ekuilibri mekanik.</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore:</p> <p>teksti shkollor, Fletore e punës, E-libri, Ilustrime (foto të teoricienëve bashkëkohor mbi krijimin e Sistemit tonë Diellor, të Diellit, si dhe të aktivitetit të Diellit; diagram e strukturës së Diellit), Internet (youtube), Vidio-projektor, CD (ilustrimet e tekstit)</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Gjuhë, Letërsi, Qytet-ari</p>		<p>Situata e të nxënësve: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për Diellin, fqinjin e burimin e jetës tonë në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=fzWSBaAYtWs</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra, vëzhgim sekuecash filmike, vëzhgim i fotove, Stuhi mendimesh, PowerPoint, Lexim i tekstit, minitest.</p>			

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Diskutim- Detyrat e shtëpisë: Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/ flipcharter, kërkesën e detyrës së shtëpisë. Ju kërkon nxënësve të shprehen për përgjigjen e menduar dhe shkruar në shtëpi. Shkruan në flipcharter përgjigjet që janë të njëjta veç, e ato të veçantat, pa dhënë të kuptohet se cila është e sakta.

Më pas pyet nxënësit të ngrenë dorën se për cilën alternativ janë dakord.

Në përfundim mësues/ja/i shprehet cila është përgjigja e saktë.

Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh mbi "Diellin" (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo vidio-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për Diellin burimin e jetës në planetin tonë në linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=fzWSBaAYtW s>

Nxënësit duhet të shohin vetëm ato sekuenca filmike që i përkasin temës - "Dielli"

Mësuesi-Stuhi mendimesh: pyetjet gjejini në rubrikën "Rikujtoni nga Gjeografia VII", fq 11, teksti i nxënësit

Diskutim mbi njohuritë paraprake: Nxënësi diskutojnë në bazë të njohurive të marra në lëndën GJEOGRAFI VII dhe të materialit filmik që panë.

Nxënësit shprehin mendimet e tyre për konceptin e Diellit e karakteristikat e tij. Nga vëzhgimi i sekuencave filmike nxënësit përforcojnë njohuritë mbi Diellin e marrin gjithashtu njohuri të reja.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 20 minuta

Prezantim me PowerPoint ose vëzhgim i fotove dhe diagramës së Diellit në tekst / lexim dhe diskutim i materialit të tekstit.

Mësues/ja/i paraqet me PowerPoint tri slide:

Slide 1. Fotot e Emanuel Kant dhe Laplas, nën titullin "Origjina e sistemit tonë diellor", fq. 11 e tekstit të nxënësit

Slide 2. Diagramën "Struktura e Diellit", fq. 12 e tekstit të nxënësit

Slide 2. Foto "Dielli është burimi i jetës", fq. 13 e tekstit të nxënësit. (Mësues/ja/i mund të shtojë foto të tjera që tregojnë që Dielli është burim i jetës në Tokë).

Për secilin slide Mësues/ja/i kërkon të bashkëpunoj me nxënësit me anë të pyetjeve për të cilat ajo/ai e di që nxënësit kanë informacion paraprak. Më pas mësues/ja/i shpjegon në mënyrë të thelluar "Origjinën e sistemit tonë diellor"; "Strukturën e Diellit"; "Aktiviteti i diellit, pasojat e tij" si dhe "Rëndësia e Diellit".

Lexim/vëzhgim dhe diskutim në mënyrë kritike i materialit të tekstit:

Mësues/ja/i ju lë kohë nxënësve të lexojnë tekstin e vëzhgojnë ilustrimet në të në mënyrë individuale.

Më pas lejohen të diskutojnë në dyshe.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

10 minuta

Minutest: Pyetjet për minutestin merrini te rubrika "PUNOJMË", Fq. 14 ose ndërtoni pyetjet tuaja.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e detyrave të shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 14 e tekstit të nxënësit.

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Dielli burimi i jetës". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika I: Sistemi ynë diellor dhe Toka	Mësimi 3: Sistemi ynë diellor. Planetët (teksti i nxënësit, fq. 15-18)		
<p>Rezultatet e të nxënët sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për karakteristikat e përgjithshme të planetëve; ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këto çështje; ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, karakteristikat e përgjithshme të planetëve, për njohuritë e reja. ➤ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Sistemi ynë diellor. Planetët" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënët</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për "Sistemi ynë diellor. Planetët" për ta vendosur në dosjen personale (portofolin tuaj). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënët. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
<p>Rezultatet e të nxënët të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon karakteristikat e përgjithshme të planetëve e nxjerr karakteristikat e veçanta të çdo planeti. ➤ shpjegon pse në planetin tonë Tokë ka jetë dhe në të tjerët jo (që dimë deri më sot) duke zhvilluar qëndrimin kritik për këtë problem. ➤ grupon planetët e Sistemit tonë Diellor sipas karakteristikave të përbashkëta të tyre duke mbajtur qëndrim kritik mbi to. ➤ shpjegon me shembuj lidhjen dhe bashkëveprimin e dukurive që ndodhin në Tokë me planetët e tjerë. (kërkojnë përgjigjen në http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2326869/Is-universe-merely-billions-Evidence-existence-multiverse-revealed-time-cosmic-map.html) ➤ gjykon mbi idetë kryesore të temës. 			
<p>Fjalë kyçe: trupa sferikë, orbitë planetë, drejtim orar, planetë/ të brendshëm/ të jashtëm, unaza e planetit, planetë gazorë</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, Fletore e punës, Ilustrime (diagram mbi orbitat e planetëve në Sistemin tonë diellor, foto të planetëve, foto "Toka zona e jetës në planetin tonë"), Internet (youtube), Video-projektor, CD (ilustrimet e tekstit)</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Gjuhë, Letërsi, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënët: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Sistemi ynë diellor. Planetët" në linkun: https://youtube.com/watch?v=PhUEgIVm2o (Sistemi diellor) https://www.youtube.com/watch?v=SmPrhHG9cDY (Planetët e brendshëm) https://www.youtube.com/watch?v=7Sz18UltOqU (Planetët e jashtëm)</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra gjatë vëzhgimit të sekuencave filmike, vëzhgim i fotove, punë në grup.</p>			

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme dhe ndërtimi i njohurive të reja 15 min

Diskutim - Detyrat e shtëpisë dhe punën e pavarur: Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/ flipcharter, kërkesën e detyrës së shtëpisë: "Karakteristikat e Diellit" (sipas rubrikës "Punoni si gjeograf"); Lidhja letrare e filozofike në "Dielli dhe demokracia qytetare". Ju kërkon nxënësve të shprehen për përgjigjen e menduar dhe të shkruar në shtëpi. Shkruan veç e veç në flipcharter përgjigjet që janë të njëjta e ato që janë të veçanta, pa dhënë të kuptohet se cila është e sakta. Më pas pyet nxënësit të ngrenë dorën se për cilën alternativ janë dakord. Në përfundim mësues/ja/i shprehet cila është përgjigja e saktë.

2. Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh mbi "Sistemi ynë diellor. Planetët" (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo vidio-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletore së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Sistemi ynë diellor. Planetët" në linket: <https://ëëë.youtube.com/watch?v=PhUEgIGVm2o> (Sistemi diellor)

<https://ëëë.youtube.com/watch?v=SmPrhHG9cDY> (Planetët e brendshëm)

<https://ëëë.youtube.com/watch?v=7Sz18UltOqU> (Planetët e jashtëm)

Nxënësit duhet të shohin vetëm ato sekuenca filmike që i përkasin temës "Sistemi ynë diellor. Planetët"

B. Ndërtimi i njohurive të reja 20 minuta

Punë në grup drejtuar nga "ekspertët", 10 minuta. Detyra: Ndërtimi i "Hartës së koncepteve: "Sistemi ynë diellor. Planetët"

- Mësuesi cakton katër nxënësit me kompetenca më të larta se të tjerët në rolin e "ekspertëve" dhe ju jep katër fletë me pyetje si më poshtë, 1 tabakë letre, shënjes me ngjyra të ndryshme.

GR. A

1. Ç' është sistemi ynë diellor?
2. Cila është qendra e sistemit tonë diellor?
3. Cilët janë planetët e sistemit tonë diellor?
4. Si arrihen dijetarët të zbulonin se Dielli është në qendër të sistemit tonë diellor dhe se Toka rrotullohet rreth tij?

GR. B

1. Cili është pozicioni i Tokës në sistemin tonë diellor?
2. Pse na duket sikur Dielli është më i vogël se Toka?
3. Pse planeti Tokë është cilësuar zona e jetës në sistemin tonë diellor?
4. Çka ndodhur me planetin Pluto?

GR. C

1. Cilat janë karakteristikat e përgjithshme të planetëve?
2. Cilat janë karakteristikat e secilit planet?
3. Pse kanë dritë planetët?
4. Pse vepra e Kopernikut cilësohet si një revolucion në dijen njerëzore?
 - Ekspertët zënë vend së bashku me anëtarët e grupit.
 - Ekspertët marrin modelin e hartës së koncepteve në "Fletoren e Punës" dhe e vizatojnë në tabakun e letrës. Ata ftojnë anëtarët e grupit ta plotësojnë atë.
 - më pas anëtarët e grupeve shpërndahen në grupet e tjera, ndërsa ekspertët qëndrojnë në vend. Kur vijjnë anëtarët e grupeve të tjera ju shpjegojnë atyre punën e grupit të vet dhe i ftojnë ata të bëjnë modelin e vet të hartës së koncepteve.

Diskutim mbi njohuritë paraprake: Nxënësi diskuton në bazë të njohurive të marra në lëndën GJEOGRAFI VII dhe të materialit filmik që panë (Për të gjitha këto pyetje nxënësi ka mësuar në gjeografinë VII. Me sekuencat filmike që pa asaj/atij do t'i kujtohen njohuritë e mësuara dhe do të marrë njohuri të reja, të cilat mësuesi do t'i thellojë në "Ndërtimi i njohurive")

C. Prezantimi dhe demonstrimi i

rezultateve të arritura

10 minuta

"Ekspertët", vendosin tabakun e letrës në flipcharter dhe prezantojnë hartën e koncepteve të pyetjeve të grupit.

Përmbledhje e strukturuar. Mësuesi përmbledh njohuritë e reja nën strukturën:

1. Karakteristikat e përgjithshme të planetëve
2. Veçoritë e planetëve.
3. Pse Toka është zona e jetës në Sistemin tonë Diellor"

Për pyetjet e bolluara të **GR. A, GR. C** mësues/ja/i shpjegon në mënyrë specifike.

Vlerësimi: 2 minuta

Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve të dhënë të detyra e shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; rolin në grup, analizat, interpretimet, qëndrimet në detyrat e kryera.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: 3 minuta

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf", fq. 18 e tekstit të nxënësit.
2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Planeti Tokë, zona e jetës në Sistemin tonë Diellor".

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS dhe udhëzon nxënësit të vendosin punimin e tyre në dosjen personale (portofolin/ e saj/e tij).

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika I: Sistemi ynë diellor dhe Toka	Mësimi 4: Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor (teksti i nxënësit, fq. 19-21)		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim informacionin e marra nga vëzhgimi i sekuencave filmike apo ilustrimeve të tekstit për trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor asteroidet, kometat, meteorët dhe meteoritët. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit për trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor. ☐ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor" për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon informacionin e marrë për mësimin "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor". ➤ mëson karakteristikat kryesore të trupave të tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor si dhe dallimet midis tyre. ➤ shpjegon me shembuj ndikimin e asteroideve, kometave, meteorëve dhe meteoritëve në jetën e planetit tonë Tokë. ➤ gjykon mbi idetë kryesore të temës. 			
<p>Fjalë kyçe: konglomerat, yll i shkëputur asteroidë, kometë, meteorët, meteoritë, shiu meteorik, erë diellore, jonosferë.</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, Fletore e punës, E=libri, Ilustrime (foto nga mësimi "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor", fq. 19-21 si dhe nga Fletore e punës), Internet (youtube), Flipcharter, tabelë e zezë, tabakë letre, shënjues, CD (ilustrimet e tekstit)</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Gjuhë, Letërsi, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sekuenca filmike në youtube, për "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=kAJHVII3_-0 si dhe ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra, vëzhgim sekuencash filmike, vëzhgim i fotove, punë në grup, lexim i tekstit, përmbledhje e strukturuar</i></p>			

Organizimi i orës së mësimimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 10 min

- **Diskutim- Punë me detyrat e shtëpisë:** Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/flipcharter, kërkesën e detyrës së shtëpisë mbi " Të rehat më të fundit mbi planetët e sistemit tonë diellor" . Nxënësit dalin një nga një dhe shkruajnë gjetjen e vet në tabelën e zezë/flipcharter . Më pas ju kërkon nxënësve të diskutojnë për gjetjet e shkruara në tabelën e zezë/flipcharter.

Mësues/ja/i bënë një përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 25 minuta

- **Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh mbi** "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor".

(për ato shkonte që nuk kanë internet, apo video-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=kAJHVI13_-0

Punë në grupe

- Mësues/ja/i, pasi nxënësit kanë vëzhguar sekuencat filmike e ndanë klasën në katër grupe, nën drejtimin e ekspertëve. Ajo/ai i pajis ekspertët me tabelën e mëposhtme të printuar dhe ndan detyrat. Secili grup do të shënoj me X karakteristikën e një trupi qiellor.

- Vëzhgim ilustrimesh/ Lexim i materialit të tekstit:

Mësues/ja/i ju lë kohë nxënësve të lexojnë tekstin e vëzhgojnë ilustrimet gjatë punës në grup.

Shënoni me X, në kutinë e duhur për të treguar karakteristikat e asteroideve, kometave, meteorëve, meteoritëve

Nr.	Trupat e tjerë të sistemit tonë diellor	asteroid	kometë	meteorët	meteoritë
1.	shfaqet në qiell si një goditje				
2.	top i ngrirë pluhuri				
3.	është e dukshme në qiellin tonë				
4.	përbëhet nga gurë				
5.	orbiton Diellin				
6.	orbiton midis Jupiterit dhe Marsit				
7.	shpesh quhen "Yje goditës"				
8.	zakonisht në atmosferën e Tokës				
9.	yll i shkëputur				
10	nuk arrijnë të digjen në atmosferë dhe bien në sipërfaqen e Tokës.				
11.	65 mil vjet më parë zhdukën dinozaurët.				

- **Anëtarët e grupit lejohen të shkojnë te grupet e tjera** dhe nën drejtimin e ekspertit plotësojnë tabelën në se grupi ku kanë shkruar nuk e ka plotësuar në rregull.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 10 minuta

Ekspertët e grupeve shpjegojnë në tabelën e zezë/flipcharter detyrën e kryer nga anëtarët e grupit dhe anëtarët e grupeve të tjera.

Përmbledhje e strukturuar: Mësues/ja/i bën përmbledhjen e strukturuar për mësimin "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor".

Vlerësimi: 2 minuta

Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e detyrave të

shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimimit; për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: 3 minuta

1. Përgjigjuni, me anë të PowerPoint-it/ ose tabakë le-tre për nxënësit që nuk kanë mundësinë e PowerPoint-it, pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 21 e tekstit të nxënësit gjithsej 10 fjali dhe me ilustrime.

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika I: Sistemi ynë diellor dhe Toka	Mësimi 5: Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik (teksti i nxënësit, fq. 22-25)		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim informacionin e marrë nga vëzhgimi i sekuencave filmike apo ilustrimeve të tekstit për formën e Tokës ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të dhëna për rrjetin gjeografik. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në PowerPoint/flipcharter/ tabelën e zezë/me shkrim, me gojë "Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik". • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për " Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për "Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik" për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mëimit:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vëzhgon dokumentarin për "Forma e Tokës" dhe gjen provat për formën e Tokës. ➤ interpreton në mënyrë kritike informacionin e dhënë në dokumentar dhe në tekst për formën e Tokës. ➤ ndërton diagramin e përmasave të Tokës dhe shpjegon dukuritë gjeografike që ndodhin përshkak të tyre. ➤ shpjegon me shembuj ndihmesën e rrjetit gjeografik në jetën tonë të përditshme. 			
<p>Fjalë kyçe: disk i rrafshtë, trupa të mysët Pitagora, gjeoid, rrjeti gjeografik, vijë e ndërrimit të datës</p>	<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Fletore e punës, Ilustrime (foto nga mësimi "Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik", fq. 22-25, si dhe nga Fletore e punës) internet (youtube), Flipcharter, tabelë e zezë, tabakë letre, shënjues, CD (ilustrimet e tekstit)</p>		
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Gjuhë, Letërsi, Qytet-ari</p>	<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sekuenca filmike në youtube, për "Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=9G8b2En7bv8 si dhe të vëzhgojnë ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.</p>		
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Prezantim me PowerPoint, diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra, vëzhgim sekuencash filmike, vëzhgim i fotove, punë në grup, lexim i tekstit, përmbledhje e strukturuar</p>			

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

- **Prezantim me PowerPoint dhe diskutim - Punë me detyrat e shtëpisë:** Nxënësit kanë përgatitur përgjigjen e detyrave të shtëpisë me anë të Powerpointit/ tabakut të letrës. Mësues/ja/i përdor "lojën" 1, 2, 3, 4, 5 i 6 do të prezantojë detyrën. Më pas i fton nxënësit të diskutojnë për detyrën.

Mësues/ja/i bënë një përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 20 minuta

- **Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh mbi "Forma e Tokës"** (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo video-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Forma e Tokës" në linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=9G8b2En7bv8>

Lexim i materialit të tekstit /-Vëzhgim ilustrimesh/plotësim i tabelës:

Pasi kanë parë sekuencat filmike, mësues/ja/i ju lë kohë nxënësve të lexojnë të gjithë mësimin e të përqendrohen te rrjeti gjeografik fq. 24 e tekstit e vëzhgimi i ilustrimeve.

Punë në grupe

- Mësues/ja/i, pasi nxënësit kanë vëzhguar sekuencat filmike e punuar me tekstin e ndanë klasën në katër grupe, nën drejtimin e ekspertëve. Ajo/ai i pajis ekspertët me tabelën e mëposhtme për ta plotësuar.

1. Prova	Cila është forma e Tokës? Si e dimë ne?
Prova 1.	
Prova 2.	
Prova 3.	
Prova 4.	
2. Fjalë kyçe	Cili është kuptimi i termave dhe koncepteve?
disk i rrafshët, trupa të mysët Pitagora gjeoid rrjeti gjeografik, vijë e ndërrimit të datës	
3. Rrjeti gjeografik	Pse është i rëndësishëm? Ilustrojeni me shembuj përgjigjen?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 10 minuta

Ekspertët e grupeve shpjegojnë në tabelën e zezë/flipcharter detyrën e kryer nga anëtarët e grupit dhe anëtarët e grupeve të tjera.

Përmbledhje e strukturuar: Mësues/ja/i bën përmbledhjen e strukturuar për mësimin "Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik".

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për: kryerjen e saktë të detyrës së shtëpisë; pjesëmarrjen aktive në orën e mësimit si për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna gjatë këtij procesi, për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur

1. Përgjigjuni, me anë të Powerpointit/ ose tabakë letre (për nxënësit që nuk kanë mundësinë e PowerPointit), pyetjes në rubrikën "Punoni me ilustrimet", fq. 25 e tekstit të nxënësit, gjithsej 10 fjali/ për të gjitha ilustrimet.

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Forma e Tokës dhe rrjeti gjeografik". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika I: Sistemi ynë diellor dhe Toka	Mësimi 6: Rrotullimi i Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit (teksti i nxënësit, fq. 26-29)		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim informacionin e marrë nga vëzhgimi i sekuencave filmike, leximit të tekstit apo ilustrimeve të tij për Rrotullimi i Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të dhëna për rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Prezanton, në PowerPoint/flipcharter/ tabelën e zezë/me shkrim, me gojë, "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit". ☐ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit", për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit", për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, Ipad, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vëzhgon dokumentarin për "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit" dhe gjen provat për rrotullimin e Tokës rreth boshtit të vet. ➤ interpreton në mënyrë kritike informacionin e dhënë në dokumentar dhe në tekst për pasojat gjeografike të rrotullimit të Tokës rreth vetes. ➤ ndërton diagramin e lëvizjes ditore dhe vjetore të Tokës dhe shpjegon dukuritë gjeografike që ndodhin përshkak të tyre. ➤ shpjegon me shembuj pasojat gjeografike të rrotullimit të Tokës rreth Diellit. 			
<p>Fjalë kyçe: afel, perihel, fillimi astronomik i pranverës, fillimi astronomik i vjeshtës, ligjet e Keplerit, orbitë eliptike, ekuinokse, solstice, kufiri i ndriçimit.</p>	<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Fletore e punës, glob, Ilustrime (foto nga mësimi "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit" fq. 26-29, si dhe nga Fletore e punës), internet (youtube), Flipcharter, tabelë e zezë, tabakë letre, shënjes , CD</p>		
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Gjuhë, Letërsi, Qytet-ari</p>	<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sekuenca filmike në youtube, për "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=wYWgkvkCf8o si dhe të vëzhgojnë ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.</p>		
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Intervistë, Prezantim me PowerPoint, diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra, vëzhgim sekuencash filmike, vëzhgim i fotove, punë në grup, lexim i tekstit, përmbledhje e strukturuar</p>			

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Intervistë dyshe me shokun e bangës 10 min

- Mësues/ja/i, i lejon nxënësit të pyesin njeri tjetrin mbi detyrën e shtëpisë dhe punën e pavarur. Pse ata i kanë dhënë atë përgjigje dhe jo ndonjë tjetër.

- Mësues/ja/i, me lojën 1, 2, 3, 4, 5 i 6-ti përgjigjet me materialin në PowerPoint për detyrën që ka bërë shoku i bankës (i intervistës) duke dhënë arsyetimin e tij, pse ai e kish dhënë atë përgjigje e jo ndonjë tjetër. Po kështu, bënë edhe shoku i bangës.

- Mësues/ja/i, po në këtë mënyrë, gjen dyshen e dytë e cila bënë të njëjtën gjë.

- Mësues/ja/i, kërkon të vlerësojë punën e dy dysheve të të intervistuarve nga një nxënës i klasës.

Mësues/ja/i bënë një përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur, në se nxënësit kanë qenë të paqartë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

- Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh mbi

"Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit" (për ato shkola që nuk kanë internet, apo vidio-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit" në linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=wYWgkvkCf8o>

Lexim i materialit të tekstit /-Vëzhgim ilustrimesh/ plotësim i tabelës:

Pasi kanë parë sekuencat filmike, mësues/ja/i ju lë kohë nxënësve të lexojnë të gjithë mësimin e të përqendrohen te te vëzhgimi i ilustrimeve.

Punë në grupe

- Mësues/ja/i, pasi nxënësit kanë vëzhguar sekuencat filmike e punuar me tekstin e ndanë klasën në katër grupe, nën drejtimin e ekspertëve. Grupet do t'i përgjigjen pyetjeve si më poshtë:

GR. A PROVONI VETEN

1. Çfarë force e detyron Tokën të rrotullohet rreth boshtit të vet?

2. Pse pozita e Tokës ndaj rrezeve të Diellit është e ndryshme gjatë rrotullimit të saj rreth Diellit?

3. Pse ndryshon largësia e Tokës nga Dielli kur është në perihel dhe në afel?

4. Cilat janë pasojat e drejtpërdrejta të rrotullimit të Tokës rreth Diellit?

GR. B LIDHENI ME FIZIKËN

Ligjet e Keplerit. Cilat janë? Pse kanë lidhje me lëvizjen e Tokës rreth Diellit? Diskutojini në klasë gjetjet tuaja.

GR.C PUNONI ME ILUSTRIMET

Vëreni ilustrimet. Përshkruani çfarë ndodh në situatat e dukurive gjeografike që ato paraqesin?

GR. D IDE PËR T'U DISKUTUAR

1. Interpretoni ilustrimet: "Lëvizja vjetore e Tokës, formimi i stinëve" dhe "Pozicioni i Tokës ndaj Diellit gjatë ekuinokseve dhe solsticeve".

2. A mundet rrotullimi i Tokës të ngadalësohet ndonjëherë?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të aritura 15 minuta

Ekspertët e grupeve shpjegojnë në tabelën e zezë/ flipcharter detyrën e kryer nga anëtarët e grupit dhe anëtarët e grupeve të tjera.

Përmbledhje e strukturuar: Mësues/ja/i bënë përmbledhjen e strukturuar për mësimin "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit".

Vlerësimi: 2 minuta

Nxënësi vlerësohet për: kryerjen e saktë të detyrës së shtëpisë; pjesëmarrjen aktive në orën e mësimit si për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna gjatë këtij procesi, për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: 3 minuta

1. Përshkruani secilin term dhe koncept të dhënë në tekstin e nxënësit, fq 26.

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit". Mbështetuni edhe te "Fletore Pune", Nëntematika "Sistemi diellor dhe Toka". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika I: Sistemi ynë diellor dhe Toka	Mësimi 7: Hëna (teksti i nxënësit, fq. 30-33)		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim informacionin e marrë nga vëzhgimi i sekuencave filmike, leximit të tekstit apo ilustrimeve të tij për mësimin "Hëna". ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të dhëna për mësimin "Hëna". 			
2. Kompetenca e të menduarit			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Prezanton, në PowerPoint/flipcharter/ tabelën e zezë/me shkrim, me gojë, detyrat e dhëna mbi mësimin "Hëna". ☐ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për mësimin "Hëna" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. 			
3. Kompetenca e të nxënit			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për mësimin "Hëna", për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. 			
4. Kompetenca digjitale			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mjetet digjitale (kompjuter, vidioprojektor, PowerPoint, internet, Ipad, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mëimit:			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vëzhgon dokumentarin për fazat e Hënës dhe eklipsin diellor dhe hënor. ➤ interpreton në mënyrë kritike informacionin e dhënë në dokumentar dhe në tekst për satelitin natyror të Tokës, Hënën. ➤ ndërton diagramin "Ndërtimi i brendshëm i Hënës dhe "Fazat hënore". ➤ shpjegon eklipsset hënore dhe diellore, hipotezat e e origjinës së Hënës, dhe rëndësinë e Hënës për jetën në Tokë. 			
Fjalë kyçe: llavë fluide vullkanike, shkëmbinj bazikë, sizmograf, forcë tërheqëse, valë sizmike, magnetizim fosil, faza hënore, hënë e plotë, hënë e re, eklipsi diellor, eklipsi i hënës.	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Fletore e punës, Ilustrime (foto nga mësimi "Hëna" fq. 30-33, si dhe nga Fletore e punës), internet (youtube), Flipcharter, video projektor, PowerPoint, tabelë e zezë, tabakë letre, shënjes, CD (ilustrimet e tekstit)		
Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Gjuhë, Letërsi, Qytetari	Situata e të nxënit: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin, sequenca filmike në youtube, për "Fazat hënore" në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=wz01pTvuMa0 dhe për "Eklipsin hënor dhe diellor" https://www.youtube.com/watch?v=JybXE7hXpZA si dhe të vëzhgojnë ilustrimet në tekst dhe në Fletoren e Punës.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Intervistë, Prezantim me PowerPoint, diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra, vëzhgim sekuencash filmike, vëzhgim i fotove, punë në grup, lexim i tekstit, përmbledhje e strukturuar			

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 10 min

Diskutim

- Mësues/ja/i, i lejon nxënësit të lexojnë e diskutojnë përgjigjet e detyrave për "Përshkrimet e termave dhe koncepteve" mbi "Rrotullimin e Tokës rreth vetes dhe rreth Diellit" si dhe të demonstrojnë materialet që kanë përgatitur për dosjen e tyre personale.

Mësues/ja/i bënë një **përmbledhje të shkurtër** dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur, në se nxënësit kanë qenë të paqartë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

- **Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh mbi fazat e hënës dhe eklipset hënore dhe diellore** (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo vidio-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës"),

në linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=wz01pTvuMa0> dhe për "Eklipsin hënor dhe diellor" në linkun <https://www.youtube.com/watch?v=JybXE7hXpZA>

Pasi kanë parë sekuencat filmike, mësues/ja/i ju lë kohë nxënësve të lexojnë të gjithë mësimin e të përqendrohen te vëzhgimi i ilustrimeve.

Punë në grupe

- Mësues/ja/i, pasi nxënësit kanë vëzhguar sekuencat filmike e punuar me tekstin e ndanë klasën në katër grupe, nën drejtimin e ekspertëve. Grupet do t'i përgjigjen pyetjeve si më poshtë:

1. Në ç'mënyrë fazat hënore ndikojnë dukurinë baticë-zbaticë? (diagramin e mëposhtme nxënësit e gjejnë në Fletoren e punës, por memece, në mënyrë që ta plotësojnë vet)

2. Mësues/ja/i i udhëzon nxënësit t'u përgjigjen pyetjeve të rubrikës " Proveni veten", faqe 33, teksti i nxënësit.

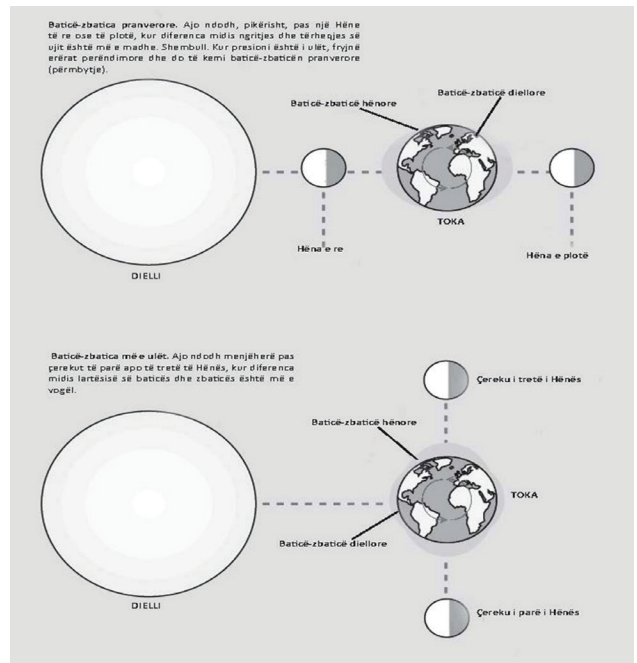

Diagram: baticat dhe zbaticat hënore.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve

të arritura

15 minuta

Ekspertët e grupeve shpjegojnë në tabelën e zezë/flipcharter detyrën e kryer nga anëtarët e grupit dhe anëtarët e grupeve të tjera.

Përmbledhje e strukturuar: Mësues/ja/i bënë përmbledhjen e strukturuar për mësimin "Hëna".

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për: kryerjen e saktë të detyrës së shtëpisë; pjesëmarrjen aktive në orën e mësimi si për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna gjatë këtij procesi, për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: 3 minuta

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "IDE PËR T'U DISKUTUAR", dhe "PUNONI SI QYTETAR" të dhënë në tekstin e nxënësit, fq. 33.

2. Përgatitni 1 faqe material (foto, tekst) për mësimin "Hëna". Mbështetuni edhe te "Fletore Pune", Nëntematika "Sistemi diellor dhe Toka". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/e tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

NËNTEMATIKA II HARTOGRAFIA

6 ORË NJOHURI TË REJA

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika II: Hartografia	Mësimi 1: Paraqitja e Tokës, në hartë, glob, plan (teksti i nxënësit, fq. 30-33)		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VI, për hartat gjeografike dhe globin duke bërë lidhjen me lakoren ipsografike të Tokës (teksti i nxënësit fq 38) për të gjetur shkakun pse është e vështirë paraqitja e saktë e Tokës në hartë, glob apo plan. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të kërkuara nga mësuesi për paraqitjen e Tokës nëpërmjet hartës, globit dhe planit. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për detyrat dhe trajtimin e temës së mësimi "Paraqitja e Tokës, në hartë, glob, plan". <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e paraqitjes së Tokës nëpërmjet hartës, globit dhe planit duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. □ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Paraqitja e Tokës, në hartë, glob, plan" për të provuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë për rëndësinë e përdorimit të hartave, globit dhe planit në aspekte të ndryshme të jetës njerëzore. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon natyrën e Tokës, përmes "Lakores ipsografike të saj", fq. 28, teksti i nxënësit dhe nxjerr përfundime për paraqitjen ideale të Tokës. ➤ shpjegon termat dhe konceptet kryesore të temës "Paraqitja e Tokës, në hartë, glob, plan". ➤ sjell argumente për përparësitë e mangësitë e paraqitjes së Tokës në glob, hartë dhe plan në mënyrë që të kihen parasysh nga përdoruesit e tyre në praktikë. ➤ gjykon mbi rëndësinë e paraqitjes së Tokës në hartë, glob, plan për aspekte të ndryshme të jetës njerëzore. 			
<p>Fjalë kyçe: sistem koordinativ, boshti i abshisave, boshti i ordinatave, lakorja ipsografike, rrjeti hartografik, shformimi, globi, harta, plani</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Fletore e punës, ilustrime (CD, foto nga mësimi "Paraqitja e Tokës, në hartë, glob, plan". fq. 38-40, si dhe nga Fletore e punës) hartë gjeografike fizike, glob, plan i qytetit/fshatit, Flipcharter, video projektor, PowerPoint, tabelë e zezë, tabakë letre, shënjes.</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Gjeometri, matematikë, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: - Mësues/ja/i ekspozon në klasë një hartë fizike, p.sh. hartën fizike të Europës, një glob dhe një hartë plan. I pyet nxënësit se cili është koncepti i tyre për to (nxënësit rikujtojnë njohuritë nga Gjeografia VI) dhe pse janë të rëndësishme për veprimtarinë praktike të njerëzve.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: diskutim, punë në grupe, vëzhgim(fotosh, hartë e diagram), lexim teksti.</p>			

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 10 minuta

Kontrolli i detyrës së shtëpisë dhe punës së pavarur: Diskutim

- Nxënësve ju është kërkuar të diskutojnë "Pse vajtja e njeriut në Hënë është një ngjarje me përmasa të mëdha historike"? dhe të kërkonin informacion të shkurtër për jetën dhe veprën e Neil Armstrong duke nxjerr idenë se ç'do të bënin ata ndryshme prej tij.

- Mësues/ja/i, i lejon nxënësit të diskutojnë për këto probleme.

- Mësues/ja/i bënë një **përmbledhje të shkurtër** dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur duke vënë theksin se vajtja e njeriut në Hënë përbënë ngjarjen më të rëndësishme të historisë së njerëzimit, pasi, tashmë, udhëtimet e tij nuk fillojnë e mbarojnë më në planetin Tokë...

Mësues/ja/i bënë vlerësimin e nxënësve me fjalë e me notë.

Situata e të nxënësve

- Në lëndën e gjeografisë së klasës VI nxënësit kanë mësuar ç'është harta gjeografike, llojet e hartave ç'është globi, plani dhe arsyet pse njerëzit i përdorin ato. (harta, globi, plani janë vendosur përballë nxënësve në pjesë të dukshme për ta)

- Mësues/ja/i pyet nxënësit se ç'është harta, globi, plani dhe pse njerëzit i kanë krijuar ato? E shkruan pyetjen në tabelën e zezë apo flipcharter. Nxënësit fillojnë të përgjigjen dhe përgjigjen e shkruajnë në tabelën e zezë apo flipcharter. (2-3 nxënës)

- Mësues/ja/i pyet nxënësit për përgjigjet e shkruara nga shokët, duke kërkuar gjykimin e tyre.

Mësues/ja/i bënë një **përmbledhje të shkurtër** dhe të strukturuar përgjigjes së nxënësve duke bërë dallimet midis tyre.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

Punë me grupe

- Mësues/ja/i e ndan klasën në 3 grupe nën drejtimin e ekspertëve.

Grupi A: i kërkohet nxënësve që të merren me konceptin e HARTË-s.

Grupi B: i kërkohet nxënësve që të merren me konceptin e GLOB-it.

Grupi C: i kërkohet nxënësve që të merren me konceptin e PLAN-it (grupit C t'i jepet plani i qytetit/fshatit apo çfardo plani në mungesë të tyre).

- Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të lexojnë në tekst gjithçka që thuhet për detyrën e dhënë, të vëzhgojnë ilustrimet e tyre dhe të nxjerrin përfundimet.

- Mësues/ja/i udhëzon nxënësit që të lexojnë edhe pyetjet në faqen 40, për të kuptuar më mirë detyrën.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura Diskutim - 15 minuta.

- Mësues/ja/i me anë të PowerPoint-it tregon "Lakoren ipsografike të Tokës" dhe ju kërkon nxënësve të shprehën pse autori e ka trajtuar në tekst atë, a ka lidhje ndërtimi i saj me lëndën e gjeometrisë dhe në ç'mënyrë, po me lëndën e matematikës?

Në fund arrihet në konkluzionin se Toka përfaqëson një trup kompleks trajtash në forma e dimensione të ndryshme, prandaj e bënë të vështirë paraqitjen ideale të saj në harta, glob, apo plan.

- Mësues/ja/i fton ekspertët të përgjigjen në tabelën e zezë apo në flipcharter për detyrën e grupit.

- Mësues/ja/i fton nxënësit të diskutojnë për pikëpyetjet që mund të kenë ndaj përgjigjeve të dhëna nga ekspertët.

D. Përforsimi pyetje-përgjigje 5 minuta

Mësues/ja/i shtron pyetjet sipas rubrikës "Provoni veten", fq. 40 e tekstit.

Vlerësimi i nxënësve: Nxënësi vlerësohet për leximin aktiv të tekstit, punës me ilustrimet, prezantimin e punës, saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrë: Nxënësit i kërkohet të realizojnë detyrën "PUNONI SI QYTETAR", fq. 40 e tekstit, duke e paraqitur atë në PowerPoint/letër A3

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika II: Hartografia	Mësimi 2: Brezat e kohës, përcaktimi i kohës zonale dhe lokale (teksti i nxënësit, fq. 41-44)		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për kohën lokale, kohën zonale dhe lidhjen e tyre me rrotullimin e Tokës rreth vetes. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të kërkuara nga mësuesi për "Brezat e kohës, përcaktimi i kohës zonale dhe lokale". <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, matjen e kohës dhe hapësirës, krijimin e kalendarëve. ➤ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Brezat e kohës, përcaktimi i kohës zonale dhe lokale" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për "Brezat e kohës, përcaktimi i kohës zonale dhe lokale". për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij) ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mjetet digjitale (kompjuter, video-projektor PowerPoint) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme; <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <p>Demonstron shembuj konkretë për rëndësinë e përdorimit të hartave kohore dhe kalendarëve.</p>			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon faktorët që mundësojnë matjen e hapësirës dhe kohës dhe ata që çuan në krijimin e kalendarëve. ➤ shpjegon termat dhe konceptet kryesore të temës "Brezat e kohës, përcaktimi i kohës zonale dhe lokale". ➤ sjell argumente për përparësitë e mangësitë e kohës lokale, kohës zonale si dhe të krijimit të kalendarëve. ➤ gjykon mbi rëndësinë e matjes së kohës dhe hapësirës e krijimit të kalendarëve për aspekte të ndryshme të jetës njerëzore. 			
<p>Fjalë kyçe: brezi zero, kohë zyrtare ose ligjore, kalendar, viti astronomik, viti kalendarik, kohë lokale, kohë zonale, brezat e kohës, zonat standarde të kohës, dimensionin e përparimit të kohës, vija e ndërrimit të datës, kohë natyrore e mirëfilltë, kalendari Julian, kalendari Gregorian</p>	<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Fletore e punës, Ilustrimet e tekstit të nxënësit, të fletores së punës etj., video-projektor, PowerPoint, CD (ilustrimet e tekstit)</p>		
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: matematikë, TIK, Qytetari</p>	<p>Situata e të nxënit: Në lëndën e gjeografisë, klasa VII nxënësit kanë mësuar ç'është koha lokale dhe ajo zonale dhe lidhjen e tyre me rrotullimin e Tokës rreth vetes. Mbi këtë bazë mësues/ja/ kërkon prej nxënësve t'i përgjigjen për konceptin e kohës lokale dhe asaj zonale.</p>		
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PowerPoint, stuhi mendimesh, <i>INSERT</i>, punë individuale me shkrim e me gojë, vëzhgim(fotosh), diskutim</p>			

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Kontrolli i detyrës së shtëpisë dhe punës së pavarur: Prezantim nga nxënësit në PowerPoint/letër A3.

- Nxënësve ju është kërkuar të bëjnë HARTËN PLAN të vendndodhjes së shkollës e ta prezantojnë me PowerPoint/letër A3.

- Mësues/ja/i, i lejon nxënësit të prezantojnë punimin dhe të diskutojnë mënyrën se si kanë vepruar për ta bërë atë.

- Mësues/ja/i i udhëzon nxënësit ta vendosin atë në dosjen e tyre personale.

- Mësues/ja/i bën një **përmbledhje të shkurtër** dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur duke vënë theksin se hartat plan janë të rëndësishme, sepse ato, në dallim nga harta, na japin informacion të hollësishëm e të saktë të territorit për të cilën është krijuar.

Mësues/ja/i bën vlerësimin e nxënësve me fjalë e me notë.

Situata e të nxënët

- Në lëndën e gjeografisë së klasës VII nxënësit kanë mësuar ç'është koha lokale dhe ajo zonale dhe lidhjen e tyre me rrotullimin e Tokës rreth vetes. Shkruan në tabelën e zezë apo flipcharter këto dy koncepte. Më pas përdoret stuhi mendimesh për të integruar nxënësit në mësim.

STUHI MENDIMESH

√	+	-	?
Nxënësi e di informacionin që po lexon	Informacion i ri për nxënësin	Nxënësi e dinte ndryshe informacionin	Informacion shtesë për nxënësin

Diskutim

- Mësues/ja/i ju kërkon nxënësve të lexojnë tabelën e tyre të insertit dhe hap diskutimin duke u mbështetur në përgjigjet e dhëna.

- Mësues/ja/i drejton diskutimin e nxënësve duke u përqendruar më shumë te:

- matja e hapësirës dhe kohës (këtu tregohen shkaqet pse si njësi matëse të kohës marrim ditën mesatare diellore), dimensionin i përparimit të kohës, ndryshimi i kohës zonale sipas brezave kohorë;

- arsytet që e shtyn Papa Gregorin XIII të vendoste lidhjen midis vitit astronomik dhe atij kalendarik duke krijuar kalendarin që përdorim sot e që quhet kalendar i gregorian.

- Mësues/ja/i përdor ilustrimet e tekstit "*Zonat standarde kohore dhe dimensionin i përparimit të kohës*", "*Ndryshimi i kohës zonale sipas brezave kohorë*" por mund të përdor edhe ilustrime të tjera si matja e kohës me anë të orës së rërës, foto të kalendarëve të ndryshëm kohorë etj.

D. Përforcimi pyetje-përgjigje 10 minuta

Mësues/ja/i shtron pyetjet sipas rubrikave në aparatit pedagogjik "PUNOJMË", teksti i nxënësit, fq. 44.

- Mësues/ja/i pyet nxënësit:

1. Sa është ora tani?

2. Si quhet kjo kohë, kohë lokale apo kohë zonale? Pse?

3. A ndryshojnë kohët lokale me ndryshimin e meridianëve? Pse?

4. Ç'quajmë kohë zonale?

5. Si ndryshon ajo nga njeri brez në tjetrin?

6. Në cilën zonë orare gjendet Republika e Shqipërisë?Pse?

Nxënësit shprehin mendimet e tyre për konceptin e kohës lokale dhe zonale duke dhënë argumentet përkatëse.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 20 minuta

INSERT

- Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/flipcharter temën e mësimi "*Brezat e kohës, përcaktimi i kohës zonale dhe lokale*".

- Mësues/ja/i paraqet me forma të ndryshme (PowerPoint, hartë në letër) hartën e brezave kohore.

- Mësues/ja/i i kërkon një nxënësi të lexojë temën e mësimi të ri.

- Mësues/ja/i i udhëzon nxënësit të lexojnë informacionin e mësimi nga fq. 41-44 dhe të vëzhgojnë ilustrimet e dhëna atje.

- Mësues/ja/i ju kërkon nxënësve të plotësojnë tabelën INSERT, duke reflektuar për njohuritë që kishin mbi "*Brezat e kohës, përcaktimi i kohës zonale dhe lokale*" dhe duke i plotësuar me të dhëna të reja që do të marrin nga leximi i tekstit dhe vëzhgimi i ilustrimeve.

Vlerësimi i nxënësit

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrje aktive në etapat e mësimdhënies e mësimnxënies, për punën me ilustrimet, prezantimin e punës me shkrim dhe me gojë dhe saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Dhënia e detyrës

Detyrë: Nxënësit i kërkohet të realizojnë detyrën "*LIDHENI ME MATEMATIKËN*", fq. 44 e tekstit.

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORIN E PUNËS.

NËNTEMATIKA III ATMOSFERA

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika III: Atmosfera		Mësimi 1: Atmosfera, hipoteza e formimit të saj	
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII mbi atmosferën dhe veçoritë e saj; ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për kuptimin e termave dhe koncepteve kyçe të atmosferës, origjinën dhe evolucionin e saj; ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në faza të ndryshme të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për faktorët që përcaktojnë praninë e ajrit në hapësirë, për lidhjen dhe bashkëveprimin e atmosferës me sferat e tjera të jetës duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për origjinën dhe evolucionin e atmosferës për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <p>Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për mënyrën se si atmosfera u çlirua dalëngadalë nga sasia e madhe e dyoksidit të karbonit.</p> <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të respektit të saj/tij ndaj planetit tonë Tokë. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përkufizon termat dhe konceptet kyçe si abiotik, biotik, atmosferë; • Shpjegon saktë lidhjen dhe bashkëveprimin e atmosferës me sferat e tjera të jetës; • Demonstron saktë praninë e ajrit në hapësirë; • Shpjegon zonat me trysni të ndryshme në Tokë; • Interpretin saktë origjinën dhe evolucionin e atmosferës; 			
<p>Fjalë kyçe: hipotezë, atmosfera, hidrosfera, litosfera, biosfera, ajri, origjina e atmosferës, evolucionin e atmosferës, abiotik, biotik</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, CD me ilustrimet e tekstit (foto, diagrame), video-projektor, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, tullumbace</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Kimi, TIK, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i i jep një nxënësi një tullumbace për ta fryrë, ndërsa një tjetrit i kërkon të hapë derën dhe dritaren e klasës. Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të marrë përgjigje të saktë nga nxënësit se ajri është i pranishëm dhe në lëvizje. Nxënësit kanë marrë njohuri për atmosferën në lëndën gjeografi VII dhe mësues/ja/i mund të vazhdojë pyetjet mbi përcaktimin e kuptimit të konceptit atmosferë.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- Stuhi mendimesh, diskutim, PowerPoint</p>			

Struktura e mësimit PNP	Metoda e teknika
Parashikimi	Stuhi mendimesh
Ndërtimi i njohurive	Pema e mendjes
Përforcimi	Minitest me gojë

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Situata e të nxënës: Mësues/ja/i i jep një nxënësi një tullumbace për ta fryrë, ndërsa një tjetrit i kërkon të hapë derën dhe dritaren e klasës. Ndërkohë në ekran shfaq me PowerPoint ilustrimet e tekstit të nxënësit fq.63

Stuhi mendimesh

1. Çfarë vutë re nga fryrja e tullumbaces dhe hapja e derës dhe dritares së klasës?
2. Si quhet mbështjellja e gaztë që rrethon planetin tonë?
3. Cilët janë gazet përbërës të atmosferës sonë?
4. Pse janë ato të rëndësishëm për jetën në Tokë?

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

Mësuesja/mësuesi paraqet me PowerPoint ilustrimin e tekstit fq. 62 "Sferat e Tokës". Ajo/ai duke bashkëpunuar me nxënësit shpjegon se si janë ndërtuar 4 sferat e gjeosistemit, e cili është vendi i atmosferës në të dhe cila është lidhja, bashkëveprimi dhe ndërvarësia midis tyre.

Mësuesja/mësuesi ju tregon nxënësve në ekran ilustrimin e tekstit "*Atmosfera fillestare dhe protooqeanet*" si dhe "*Grafiku i evolucionit të atmosferës*"

li fton nxënësit të lexojnë në tekst materialin për origjinën dhe evolucionin e atmosferës, pasi në fund do të interpretojnë ilustrimet e shfaqura në ekran e do të ndërtojnë pema e mendjes.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 15 minuta

- Prezantimi Diskutimi: Cila është origjina dhe evolucionin e atmosferës?

nxënësit në bazë të leximit të kësaj pjesë në tekst sjellin argumente kundërargumente për t'i dhënë përgjigje të saktë pyetjes. Ata mbështeten edhe në ilustrimet e kësaj çështjeje të shfaqur në ekran.

Mësuesja/mësuesi bëjnë një përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar të përgjigjes së saktë të pyetjes së shtruar për diskutim.

Demonstrimi i rezultateve të arritura Minitest

Mësuesja/mësuesi përdorin pyetjet e rubrikës "PROVONI VETEN", fq. 65 e tekstit të nxënësit.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "PUNONI SI GJEOGRAF/2", dhe "PUNONI SI QYTETAR" të dhënë në tekstin e nxënësit, fq. 65.

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për mësimin "*Atmosfera, hipoteza e formimit të saj*"

Mbështetuni edhe te "Fletore Pune", Nëntematika III "ATMOSFERA". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika III: Atmosfera		Mësimi 7: Trysnia atmosferike	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII mbi dukurinë natyrore të zhvendosjes së ajrit midis zonave me trysni të ndryshme atmosferike. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. 			
2. Kompetenca e të menduarit			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> □ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për faktorët që përcaktojnë ndryshimet e trysnisë atmosferike dhe zonat me trysni atmosferike të ndryshme në rruzullin tokësor duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. □ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për faktorët që përcaktojnë ndryshimet e trysnisë atmosferike dhe zonat me trysni atmosferike të ndryshme në rruzullin tokësor për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. 			
3. Kompetenca e të nxënit			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. 			
4. Kompetenca qytetare			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të matjes së trysnisë atmosferike dhe përdorimin e shkallës barometrike. 			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:			
Nxënësi:			
<ul style="list-style-type: none"> • Përkufizon termin trysni atmosferike, izobare, depresion, anticiklone; • Demonstron saktë mënyrën e matjes së trysnisë atmosferike me aparaturat përkatëse; • Shpjegon zonat me trysni të ndryshme në Tokë; • Interpreton saktë formimin e një cikloni dhe anticikloni; • Analizon faktorët që përcaktojnë ndryshimet e trysnisë atmosferike; • Paraqet mendimin personal mbi çështjen që po diskutohet. 			
Fjalë kyçe: trysni atmosferike, barometër milimetra zhivë, milibar, paskal, izobare, zonalite barik, depresioni (cikloni), anticikloni	Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (CD, foto, diagrame), video-projektor, harta e shpërndarjes së trysnisë atmosferike në tokë laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, barometër		
Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë Qytetari	Situata e të nxënit: Mësues/ja/i ju tregon nxënësve një barometër dhe i pyet ata përse shërben. Nxënësit kanë marrë njohuri për trysninë atmosferike në lëndën gjeografi VII dhe mësues/ja/i mund të vazhdojë pyetjet mbi trysninë atmosferike duke dalë te eksperimenti i Torricelit për matjen e saj.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: ERR- <i>Diskutim, tabela e koncepteve, teknika e pyetjeve</i>			

ETAPAT	METODA	KOHA
EVOKIMI	Stuhi mendimesh	5 minuta
REALIZIMI	Tabela e koncepteve	30 minuta
REFLEKTIMI	Teknika e pyetjeve	10 minuta

1. Lidhja me njohuritë e mëparshme

- **Diskutim- Punë me detyrat e shtëpisë:** Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/ flipcharter, kërkesën e detyrës së shtëpisë të rubrikës IDE PWR T'U DISKUTUAR, fq. 86. Pyeten shumica e nxënësve dhe mësues/ja/i i nxit ata të diskutojnë për të nxjerrë përgjigjen e saktë.

Mësues/ja/i bën një **përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur.**

Situata e të nxënësve: Mësues/ja/i ju tregon nxënësve një barometër dhe i pyet ata përse shërben. Nxënësit kanë marrë njohuri për trysninë atmosferike në lëndën gjeografi VII dhe mësues/ja/i mund të vazhdojë pyetjet mbi trysninë atmosferike duke dalë te eksperimenti i Torriçelit për matjen e saj.

- Si quhet dukuria natyrore e zhvendosjes së ajrit midis zonave me trysni të ndryshme atmosferike?
- Cilat janë teknikat e matjes së trysnisë atmosferike?

Nxënësit shprehin mendimet e tyre të cilat mësuesi i përmbledh në filipcharter/ tabelën e zezë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Mësues/ja/i shkruan në tabelë apo flipcharter temën e re të mësimimit.

Tabela e koncepteve

Mësues/ja/i u kërkon nxënësve të punojnë në dyshe dhe të shkruajnë në tabelë mendimet përkatëse. Nxënësit ndihmohen nga mësuesi që t'i afrohen përgjigjeve të sakta

Termi	Përkufizimi	Faktorët	Shpërndarja
Trysni atmosferike	Shtypja që ushtron atmosfera në sipërfaqen e tokës.	<ul style="list-style-type: none"> • Temperatura. • Lartësia mbi nivelin e detit. • Lagështia. 	Brezi ekuatorial. 2 breza të gjerësisë tropikale. 2 breza të gjerësisë mesatare. 2 breza të gjerësisë polare.

2. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Teknika e pyetjeve: Nxënësve ju kërkohet të punojnë në dyshe dhe të shkruajnë në fletore përgjigjet e pyetjeve përkatëse.

1. Ç'kuptoni me termin "trysni atmosferike" apo "presion atmosferik"?
2. Cilët janë faktorët që përcaktojnë ndryshimet e trysnisë?
3. Në ç'mënyrë ndikon rritja e temperaturës, lagështisë dhe lartësisë në trysninë atmosferike?
4. Çfarë është një stacion meteorologjik? Ç'janë izobaret?

Provoni njohuritë dhe aftësitë. Nëse në një peshore do të vendosim nga njëri krah një peshë 1 kg, dhe në krahun tjetër një kolonë ajri me sipërfaqe 1cm², peshorja do të jetë në ekuilibër. Pse?

Diskutoni në klasë përfundimet tuaja.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: 3 minuta

1. Përgjigjuni, me anë të PowerPoint-it/ (ose tabakë letre për nxënësit që nuk kanë mundësinë e PowerPoint-it), pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 90 e tekstit.

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Trupat e tjerë qiellorë të sistemit tonë diellor". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika III: Atmosfera	Mësimi 8: Qarkullimi i përgjithshëm i atmosferës		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit (Nxënësi/ja komunikon në mënyrë efektive) <ul style="list-style-type: none"> • Shpreh mendimin e vet mbi konceptin e dukurisë erë dhe mënyrën e formimit të saj. • Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. • Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. Kompetenca e të menduarit (nxënësi/ja/i mendon në mënyrë krijuese) <ul style="list-style-type: none"> • Interpretin duke i ilustruar me shembuj konkret modelet e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës Kompetenca e të mësuarit për të nxënë (nxënësi/ja/i mëson për të nxënë) <ul style="list-style-type: none"> • Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga teksti, mësuesja; • Ndërlidh temën e re me njohuritë dhe përvojat sipas një radhitjeje logjike. Kompetenca per jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin (nxënësi/ja/i kontribuon në mënyrë produktive) Bashkëvepron në mënyrë aktive me bashkëmoshatarët dhe të tjerët për përcaktimin e erërave lokale të zonës së banimit të tyre dhe ndikimin në formimin e mikroklimave.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi: Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> • përcakton saktë konceptin erë dhe llojet e saj; • shpjegon saktë thelbin e modelit të Hadlit për qarkullimin e përgjithshëm të atmosferës; • Interpretin ndikimin e efektit Koriolis në qarkullimin e përgjithshëm të atmosferës; • Analizon duke ilustruar me skicat përkatëse qarkullimin e përgjithshëm të atmosferës. 			
Fjalë kyçe: erë, konveksion, devijim, dizekuilibri termik; forca Koriolis; vorbull konveksioni, modeli Palmen/Njuton.	Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (CD, foto, diagrame), video-projektor, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, globi.		
Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë	Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/flipcharter, tabelë, skemën e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës dhe drejton pyetje mbi atmosferën.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Shpjegim, Punë e drejtuar, Teknika e pyetjeve, Rrjeti i diskutimit</i>			

Organizimi i orës së mësimi

METODA	KOHA
Stuhi mendimesh	5 minuta
D. D. M.	30 minuta
Teknika e pyetjeve	10 minuta

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/flipcharter, tabelë, skemën e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës dhe drejton pyetje mbi atmosferën.

Stuhi mendimesh: Fillohet mësimi duke rikujtuar dhe njëherë konceptin mbi trysninë atmosferike dhe ndikimin e saj në dukuritë e tjera gjeografike. Gjithashtu pyeten nxënësit mbi lidhjen që ka inercia me dukurinë gjeografike të qarkullimit të ajrit në planet. (Inf. ky i marrë nga lënda, Fizikë VII)

Shkruhet në PowerPoint/flipcharter, tabelë tema e re e mësimi.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

➤ **Situata e të vepruarit:**

LIBRI I MËSUESIT GJEOGRAFI 10

DDM (Di/Dua të di/Mësoj)

Përpara dhënies së detyrës për të lexuar tekstin u shpjegohet nxënësve mënyra e plotësimit të skemës që vizatohet në tabelën e zezë/flipcharter/ jepet me PowerPoint.

DI	DUA TË DI	MËSOJ

Udhëzohen nxënësit të vizatojnë skemën me tri kolona në fletoret e tyre të punës. Pas kësaj u caktohet detyra për të lexuar çështjet e temës:

- Modelet e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës;
- Vorbulla e Ferelit dhe modeli Palmen/Njuton;
- Erërat e qarkullimit të përgjithshëm dhe Ciklonet/anticiklonet;

Në përfundim të secilës çështje duhet të plotësohen kolonat përkatëse si më poshtë:

- Në kolonën “**Di**” shkruhen informacionet kryesore të njohura.
- Në kolonën “**Dua të di**” shkruhen pyetje ose kërkesa të shkurtra për njohuritë shtesë.
- Në kolonën “**Mësoj**” shkruhen informacionet e reja që u fituan.

Pas përfundimit të leximit dhe plotësimit të çdo kolone vjen momenti kur mësues/ja/i zhvillojnë biseda dhe diskutime të lira, krijojnë minisituata problemore, përshkruajnë në mënyrë argumentuese rëndësinë e atmosferës për jetën në tokë. Është shumë e rëndësishme të evidentohen:

- Modelet e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës (Modeli i Hadlit bazuar te konveksioni);
- Thelbi i efektit Koriolis;
- Analiza e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës si erë e qarkullimit të përhershëm;
- Të skicohet qartë dhe saktë skema e këtij qarkullimi.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

10 minuta

Teknika e pyetjeve

Nxënësve iu kërkohet të punojnë në dyshe dhe të shkruajnë në fletore përgjigjet e pyetjeve përkatëse.

- Cili është thelbi i modelit të Hadlit për qarkullimin e përgjithshëm të atmosferës?
- Çfarë është forca Koriolis? Cili është ndikimi i saj në qarkullimin e përgjithshëm të atmosferës?
- Cili është kriteri mbi bazën e të cilit erërat ndahen në erëra të përhershme dhe erëra lokale?
- Si do të ishin drejtimitet e qarkullimit të përgjithshëm të atmosferës nëse Toka nuk do të rrotullohej?

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e detyrave të shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna, për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

- Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "IDE PËR T'U DISKUTUAR", fq. 94 e tekstit të nxënësit.
- Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për “Qarkullimi i përgjithshëm i atmosferës ”. Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika : Atmosfera	Mësimi 9: Masat ajrore, frontet atmosferike dhe erërat		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për masat ajrore, frontet dhe llojet e erërave; ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem; ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për llojet e masave ajrore dhe të erërave duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga teksti, mësuesja internet; ☐ Ndërlidh temën e re me njohuritë dhe përvojat sipas një radhitjeje logjike; <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të masave ajrore dhe erërave lokale që veprojnë në zonën e banimit të tyre; ➤ Propozon alternativa për minimizimin e pasojave që lënë në terren erërat që fryjnë në mjedisin ku jetojnë. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan masat ajrore dhe frontet; • përcakton llojet e rërave dhe kriteret e klasifikimit të tyre; • identifikon tiparet kryesore të erërave; • shpjegon ku dhe pse krijohen musonet; • analizon faktorët që ndikojnë në drejtimin dhe shpejtësinë e erës. 			
<p>Fjalë kyçe: sipërfaqe frontale, front atmosferik, feni, mistrali, shiroku, tajfun, tornado, musone, briza, fronte të lartësive, fronte të sipërfaqes, fronti polar, arktik dhe tropikal, përplasje frontale</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (CD, foto, diagrame), video-projektor, vizore laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, hartë meteorologjike, globi, harta fizike e Botës, atlasit fizik i Tokës.</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/ flipchart/ tabelën e zezë, trëndafilin e erërave/ Hartë meteorologjike që paraqet frontet atmosferike/ anemometrën dhe fillon me anë të pyetje- përgjigjeve integrimin e nxënësve në temën e re.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Parashikim me terma paraprakë – Diskutim, D. D. M. Kllaster, Diagrami i Venit, Diskutim</p>			

Organizimi i orës së mësimi

Parashikim me terma paraprakë	5'
"D. D. M. "	30'
Kllasteri/ Diagrami i Venit	10'

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

15 min

Parashikimi me terma paraprakë:

Situata e të nxënësve: 1. Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/ flipchart/ tabelën e zezë, trëndafilin e erërave/ Hartë meteorologjike që paraqet frontet atmosferike/ anemometrën dhe fillon me anë të pyetje- përgjigjeve integrimin e nxënësve në temën e re.

2. Jepen termat: erë, erë lokale, muson, masë ajrore, front, briza. Nxënësit do të formulojnë me shkrim individualisht nga një fjali për çdo term, por që të kenë lidhje midis tyre. Mësuesi shkruan në tabelë variantet më interesante të fjalive të krijuara nga nxënësit.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

15 minuta

Përdoret teknika, DDM (Di/Dua të di/Mësoj).

Përpara dhënies së detyrës për të lexuar tekstin u shpjegohet pjesëmarrësve mënyra e plotësimit të skemës që vizatohet në tabelën e klasës.

DI	DUA TË DI	MËSOVA
Përcaktimi i termit <i>masë ajrore, front atmosferik, erë, aparatën erëmatës</i>	Llojet e masave ajrore dhe fronteve atmosferikë, musonet dhe erërat lokale	Llojet e masave ajrore dhe fronteve atmosferikë, musonet dhe erërat lokale

Udhëzohen nxënësit të vizatojnë skemën me tre kolona në fletoret e tyre të punës. Pas kësaj u caktohet detyra për të lexuar çështjet e temës: Kuptimi i biosferës; Faktorët ndikues mbi zhvillimin e botës së gjallë. Në përfundim të secilës çështje duhet të plotësohen kolonat përkatëse si më poshtë:

- Në kolonën "Di" shkruhen informacionet kryesore të njohura.
- Në kolonën "Dua të di" shkruhen pyetje ose kërkesa të shkurtra për njohuritë shtesë.
- Në kolonën "Mësoj" shkruhen informacionet e reja që u fituan.

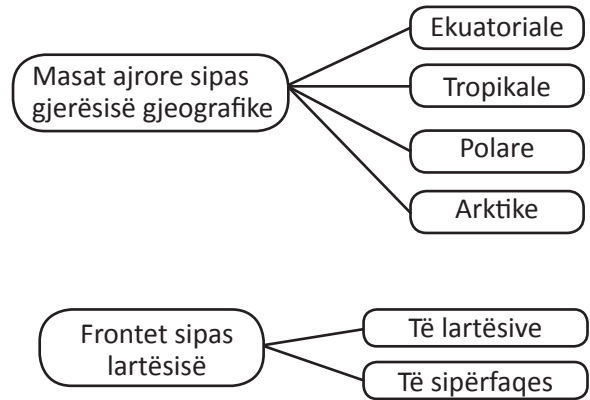
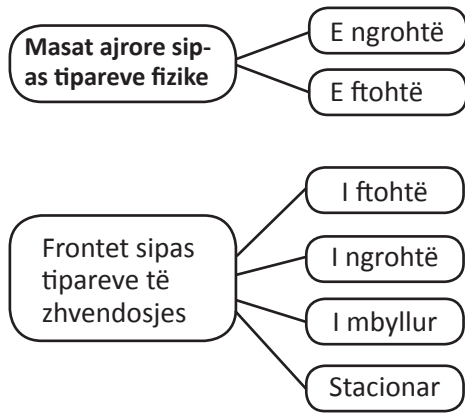
Pas përfundimit të leximit dhe plotësimit të çdo kolone vjen momenti kur mësuesi/ja zhvillojnë biseda dhe diskutime të lira, krijojnë minisituata problemore, përshkruajnë në mënyrë argumentuese rëndësinë e biosferës për jetën në tokë. Është shumë e rëndësishme të evidentohen:

1. Kriteret e klasifikimit të masave ajrore dhe fronteve;
2. Llojet e erërave (lokale dhe periodike);
3. Matja e erës.

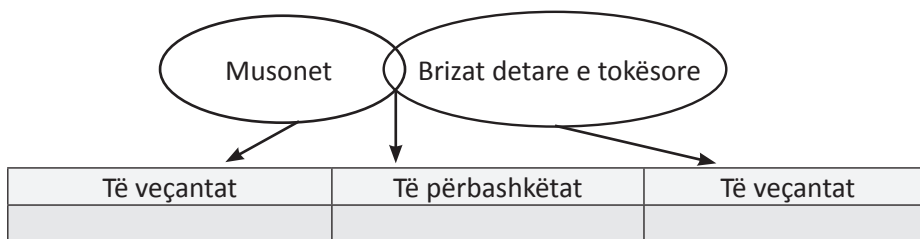
C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

15 minuta

Kllaster: Nxënësit ndahen në **dy grupe të mëdha**. Njërit grup ju jepet të punojnë dhe të plotësojnë kllasterin e mëposhtëm

Grupit tjetër i kërkohet të plotësojnë Diagramin e Venit: Plotësoni të përbashkëtat dhe dallimet midis musoneve dhe brizave detare.

IDE PËR T’U DISKUTUAR

1. Përshkruani dukurinë e takimit të masës ajrore të ftohtë me atë të ngrohtë dhe anasjelltas. Çfarë vutë re? Analizoni tabelat, "Tiparet e dukurive në rastin e "frontit të ftohtë" dhe në rastin e frontit të ngrohtë" dhe të dhënat e "Hartës meteorologjike".

2. Përshkruani erërat ciklonike. Analizoni të dhënat e diagrameve: "Në Hemisferën Veriore: Anticiklon, Ciklon". Çfarë kuptuat?

Diskutojini idetë tuaja në klasë.

Vlerësimi. Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve në detyrën e shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për përcaktimin e saktë të termave të reja kyçe në mësim si dhe për analizën veçorive kryesore të llojeve të masave ajrore dhe fronteve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 98 e tekstit të nxënësit.

2. Përgatitni 1 faqe material (foto, tekst) për "Masat ajrore, frontet atmosferike dhe erërat". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika III: Atmosfera	Mësimi 10: Retë dhe reshjet		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për rëndësinë e vrojtimit të reshjeve dhe llojet e reshjeve për nga kushtet e formimit; ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem; ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për llojet e reve dhe reshjeve duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura; • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për llojet e reve dhe reshjeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Propozon alternativa konkrete të marrjes së masave në zonën e vet të banimit në raste përmbytjesh. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpreton konceptet, re, shiu, bora, breshëri; • Shpjegon llojet e reve sipas metereologjisë; • Shpjegon llojet e reshjeve dhe kushtet e formimit të tyre; • Identifikon zonat e reshjeve në botë; • Analizon faktorët që kushtëzojnë shpërndarjen e reshjeve në botë. 			
<p>Fjalë kyçe: re, reshje, shiu, bora, breshëri, izohieta, pluviometër, reshje orografike, reshje konvektive meteorologji, intensiteti i reshjeve, regjimi vjetor i reshjeve</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime (CD, foto, diagrame të tekstit dhe të tjera), video-projektor, PowerPoint, vizore laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, pluviometër, harta fizike e Botës.</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: TIK, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint një diagram, apo foto ku paraqiten retë dhe reshjet dhe fillon të pyes nxënësit rreth procesit të formimit të tyre, pasi nxënësit kanë njohuri nga gjeografia VII për to.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>INSERT</i>, punë në grupe, vëzhgim(fotosh, hartë e diagram), diskutim.</p>			

Organizimi i orës së mësimit

Stuhi mendimesh	5'
Inserti	30'
Diagrami i Venit	10'

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Situata e të nxënësve: Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint një diagram, apo foto ku paraqiten retë dhe reshjet dhe fillon të pyes nxënësit rreth procesit të formimit të tyre, pasi nxënësit kanë njohuri nga gjeografia VII për to. Më pas tërheq vëmendjen e nxënësve me pyetjen: " Në cilat periudha të vitit bien reshje në vendin tonë?"

Cilat janë zonat me maksimumet dhe minimumet e reshjeve?

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

" **Inserti**" Nxënësit udhëzohen të lexojnë tekstin dhe të mbajnë shënimet përkatëse sipas logjikës së shenjave të teknikës Insert:

- ✓ - informacioni që di
- - informacion të cilin e di ndryshe
- + - informacioni i ri
- ? - informacion të cilin se kuptoj.

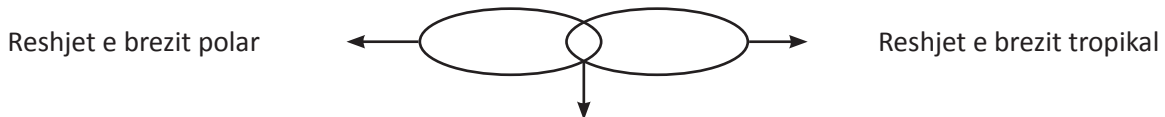
Leximi i tekstit bëhet duke vendosur këto shenja. Më pas plotësohet tabela e Insertit.

	+	-	?
Temperatura në të cilën ndodh kondensimi i avujve të ujit dhe formohet shiu, bora, breshëri	Llojet e mjegullave, llojet e reve, zonat e reshjeve në botë.		

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

15 minuta

(Diagrami i Venit) U kërkohet nxënësve të punojnë në grup dhe të shkruajnë në tabelë mendimet përkatëse. Përcaktoni në Diagramin e Venit veçoritë e përbashkëta dhe dallimet midis reshjeve të brezit polar dhe atyre të brezit tropikal, ose ekuatorial dhe atyre mesatar.

Tiparet dalluese	Veçoritë e përbashkëta	Tiparet dalluese
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.

IDE PËR T'U DISKUTUAR

- Shpjegoni, cila dukuri natyrore ndodh kur temperatura afër tokës është nën 4°C?
- Çfarë ka ndodhur me përqendrimin e dyoksidit të karbonit në atmosferë që prej 100 vjetësh? Pse?
- "Sa më shumë të ngjitet, aq më shumë pika uji u bashkëngjiten kristaleve të akullit duke bërë që kokrrat e tij, të zmadhohen. Nga peshja e vet e madhe, ai bie në tokë më shpejt se dy llojet e tjera të reshjeve. Ai shkakton shumë dëme, sidomos në bujqësi". Për cilën dukuri atmosferike bëhet fjalë në këtë situatë?

Vlerësimi. Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve në detyrën e shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për përcaktimin e saktë të termave të reja kyçe në mësim si dhe për analizën veçorive kryesore të llojeve të reve dhe reshjeve dhe faktorët e shpërndarjes së reshjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

- Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 102 e tekstit të nxënësit.
- Përgatitni 1 faqe material (foto, tekst) për "Retë dhe reshjet". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORIN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika III: Atmosfera	Mësimi 11: Moti dhe klima (teksti fq. 103- 106)		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII se si e parashi-kojnë motin meteorologët dhe se cilët janë elementët që përcaktojnë klimën; ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për "Moti dhe klima" duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Moti dhe klima" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të modeleve të motit dhe klimës në zonën e vet të banimit. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përkufizon saktë termat mot dhe klimë dhe bën dallimet midis tyre • përcakton elementët kryesorë të klimës; • analizon faktorët që ndikojnë në formimin e klimës në rruzullin tokësor; • analizon saktë zoonimin klimatik në botë me veçoritë përkatëse të tyre dhe i identifikon ato në hartën e Botës; • gjykon mbi idetë kryesore të temës. 			
<p>Fjalë kyçe: mot, klime, megatermike, mikrotermike, elementët e klimës, asocimi bimor</p>	<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, hartë e klimës, interneti, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, ilustrime (CD me foto, diagrame), video-projektor, harta e zonave klimatike në Botë</p>		
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: TIK, Ekonomi, Qytetari</p>	<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet një stacion meteorologjik/foto me pamje të ndryshme të motit/ një video ku flitet për motin klimën/ hartë të zonave klimatike në Botë/ose shkruan në flipcharter/tabelën e zezë: Si është moti sot? Pasi ka zgjedhur një nga këto mjete me teknikën pyetje-përgjigje zhvillon njohuritë e reja të temës.</p>		
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- Parashikim me terma paraprakë, Tabela e koncepteve, Teknika e pyetjeve, Diskutim</p>			

Organizimi i orës së mësimit

METODA	KOHA
Situata e të nxënit-Parashikim me terma paraprake	10 minuta
Tabela e koncepteve	25 minuta
Teknika e pyetjeve	10 minuta

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 10 min

Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet një stacion meteorologjik/foto me pamje të ndryshme të motit/ një video ku flitet për motin klimën/ hartë të zonave klimatike në botë/ose shkruan në flipcharter/tabelën e zezë: Si është moti sot? Pasi ka zgjedhur një nga këto mjete me teknikën pyetje-përgjigje për Motin dhe Klimën zhvillon njohuritë e reja të temës.

Parashikim me terma paraprake

Jepen termat: mot, klime, gjerësi gjeografike, relieve, largësia nga deti, njeriu.

Nxënësit do të formulojnë me shkrim individualisht nga një fjali për çdo term por që të kenë lidhje midis tyre. Mësuesi shkruan në tabelë variantet më interesante të fjalive të krijuara nga nxënësit.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

25 minuta

Tabela e koncepteve: Mësues/ja/i u kërkon nxënësve të punojnë në dyshe dhe të shkruajnë në tabelë mendimet përkatëse. Nxënësit ndihmohen nga mësues/ja/i që t'i afrohen përgjigjeve të sakta.

Termi	Përkufizimi	Faktorët	Shpërndarja
Mot Klimë	Gjendja e elementëve klimatikë në një çast të caktuar. Gjendja shumëvjeçare e motit	<ul style="list-style-type: none"> Gjerësia gjeografike Rrymat detare Largësia dhe lartësia nga deti Sip. Tokë – det, relievi, bimësia 	Klima tropikale Klima e thatë Klima mesatare Klima polare Klima malore

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

10 minuta

Teknika e pyetjeve : Nxënësve iu kërkohet të punojnë në dyshe dhe të shkruajnë në fletore përgjigjet e pyetjeve përkatëse.

1. Përkufizoni saktë tremat mot dhe klimë.
2. Cilat janë elementë e klimës? Shpjegoni secilin prej tyre përmes shembujve.
3. Si klasifikohen klimat në planet?
4. Cilin kriter mori për bazë klimatologu ruso-gjerman Vladimir Koppen kur hartoi klasifikimin e klimave të botës? Pse?

IDE PËR T’U DISKUTUAR

1. Lexoni dhe analizoni tabelën “Llojet kryesore të klimës”. Çfarë mësuar prej saj rreth klimës? Diskutoni në klasë përfundimet tuaja.

2. Punoni me ilustrimet e mësimit: Çfarë paraqesin ato? Përshkruani situatën gjeografike të secilës. Gjetjet tuaja diskutojini në klasë.

Vlerësimi. Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve në detyrën e shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për përcaktimin e saktë të termave të reja kyçe në mësim si dhe për analizën veçorive kryesore të faktorëve klimëformues dhe zonave klimatike.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 106 e tekstit të nxënësit.
2. Përgatitsni 1 faqe material (foto, tekst) për “Moti dhe klima”. Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika III: Atmosfera		Mësimi 12: Ndryshimet klimatike dhe politikat zbutëse e përshtatëse (teksti i nxënësit fq. 107-110)	
<p>Rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për elementët që përcaktojnë ndryshimet klimatike dhe politikat zbutëse e përshtatëse. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në formë të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për "Ndryshimet klimatike" sot në botë duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Ndryshimet klimatike dhe politikat zbutëse e përshtatëse" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënësve</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për de-tyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të pasojave të ndryshme gjeografike që po shkaktojnë ndryshimet klimatike sot në rruzullin tokësorë dhe mban qëndrim kritik ndaj politikave zbutëse e përshtatëse. 			
<p>Rezultatet e të nxënësve të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Identifikon shkaqet e ndryshimeve mijërvjeçare klimatike të njohura shkencërisht; ➤ Përshkruan shkaqet astronomike të këtyre ndryshimeve; ➤ Analizon shkaqet e ndryshimeve aktuale të klimës nëpërmjet burimeve e të dhënave shkencore; ➤ Analizon pasojat e ndryshimeve klimatike; ➤ Argumenton, me gojë ose me shkrim, pasojat e ndryshimeve klimatike dhe politikat menaxhuese në nivel kombëtar e global në lidhje me to. 			
<p>Fjalë kyçe: frenimi, përshtatja, kurba e Vostokut, përqendrimi i CO₂ në ajër, karburante fosile, shkaqet antropogjene, politika zbutëse dhe përshtatëse</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, hartë e klimës, internet, kompjuter, vizore, laps, tabakë letre, flipchart, tabela e zezë, ilustrime (CD me foto, diagrame), video-projektor</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Gjuhë e huaj, TIK, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënësve: Mësues/ja/i e nis mësimin duke i lejuar nxënësit të vëzhgojnë ndryshimet klimatike në linkun https://www.youtube.com/watch?v=RHrFBOU6-8 Më pas ju kërkon atyre të përshkruajnë ndryshimet klimatike duke u shprehur edhe për shkaqet e këtyre ndryshimeve. (Këtë situatë mund ta realizoj sipas kushteve të shkollës ku punon, qoftë edhe duke pasur në dorë tekstin Gjeografia 10 apo mjete të tjera).</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- Stuhi mendimesh, Inserti (punë në grupe), Teknika e pyetjeve, Diskutim.</p>			

Stuhi mendimesh	5'
Inserti	30'
Teknika e pyetjeve	10'

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Diskutim- Detyrat e shtëpisë: Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/ flipcharter, kërkesën e detyrës së shtëpisë: 1) *Matni sasinë ditore të reshjeve në vendbanimin tuaj;* 2) *Pse është e jetike për njeriun studimi i intensitetit të rënies së reshjeve?* Më pas i fton ata në diskutim për të treguar rrugën që kanë ndjekur në nxjerrjen e përfundimeve dhe burimet ku janë mbështetur.

Situata e të nxëniti:

Mësues/ja/i e nis mësimin duke i lejuar nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike/ilustrime mbi "Ndryshimet klimatike dhe politikat zbutëse e përshtatëse" (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo vidio-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletore së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Ndryshimet klimatike dhe politikat zbutëse e përshtatëse" në linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=RHRFBOUI6-8>

Nxënësit duhet të shohin vetëm ato sekuenca filmike që i përkasin temës dhe vetëm aq pjesë sa ata të kuptojnë ç'ndodh.

2. Stuhi mendimesh (Rasti kur nuk ka internet, kompjuter): Mësuesi shkruan në dërrasë temën dhe çështjet kryesore të mësimit që do të trajtohet. Më pas tërheq vëmendjen e nxënësve me pyetjen: " Çfarë keni vënë re në tiparet e klimës në vitet e fundit në botë? Pse kanë ndodhur këto dukuri?"

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

" **Inserti**" Nxënësit udhëzohen të lexojnë tekstin dhe të mbajnë shënimet përkatëse sipas logjikës së shenjave të teknikës Insert:

✓ - informacioni që di - - informacion të cilin e di ndryshe + - informacioni i ri ? - informacion të cilin se kuptoj

Leximi i tekstit bëhet duke vendosur këto shenja. Më pas plotësohet tabela e Insertit.

	+	-	?
Faktorët klimëformues, Disa shkaqet e ndryshimeve klimatike sot	Shkaqet dhe pasojat e ndryshimeve aktuale të klimës		

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 15 minuta

Teknika e pyetjeve. Nxënësve iu kërkohet të lexojnë pyetjet në fund të mësimit dhe të mbajnë shënimet përkatëse për përgjigjet e tyre.

1. Cilat janë shkaqet e ndryshimeve afatgjata mijëra vjeçare klimatike të njohura shkencërisht?
2. Përshkruani shkaqet astronomike.
3. Cilat janë shkaqet e ndryshimeve aktuale të klimës? Shpjegojeni me burimet e të dhënave shkencore.
4. Cilat janë pasojat e ndryshimeve klimatike?
5. Ç' masa ka marrë njeriu për të frenuar ndryshimet klimatike?

IDE PËR T'U DISKUTUAR

Punoni me ilustrimet e mësimit: Çfarë paraqesin ato? Përshkruani situatën gjeografike të secilës. Gjetjet tuaja diskutojini në klasë. "Akulli i Antarktidës është një muze i borës që ka rënë çdo vit gjatë këtyre miliona vjetësh". Si na ndihmon ai për të gjetur se sa ka qenë përqendrimi i CO₂ dhe sa ka qenë temperatura çdo vit?

Diskutoni në klasë përfundimet tuaja.

Vlerësimi. Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve në detyrën e shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për përkaktimin e saktë të termave të reja kyçe në mësim si dhe për analizën e ndryshimeve klimatike dhe kontributin që mund të japin në minimizimin e pasojave negative klimatike.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 110 e tekstit të nxënësit.
2. Përgatitni 1 faqe material (foto, tekst) për "Ndryshimet klimatike dhe kontributi im në mbrojtjen e klimës" . Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika IV: Hidrosfera	Mësimi 1: Hidrosfera, veçoritë e përgjithshëm të saj		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për ndërvarësinë e hidrosferës me sferat e tjera të Tokës dhe përshkruan veçoritë e ujit të deteve dhe oqeanëve. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për "Hidrosfera, veçoritë e përgjithshme të saj" duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. ➤ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Hidrosfera, veçoritë e përgjithshme të saj" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të ruajtjes së rezervave ujore gjatë jetës së përditshme, në shtëpi, në shkollë dhe në komunitet. ➤ Propozon alternativa se si të gjithë qytetarët mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme për përmirësimin e këtij procesi. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizon veçoritë e përgjithshme të hidrosferës e nxjerr përfundime. • shpjegon termat dhe konceptet kryesore të temës "Hidrosfera dhe veçoritë e përgjithshme të saj". • sjell shembuj nga mjedisi i/ saj/tij jetësor për të argumentuar lidhjen dhe bashkëveprimin midis hidrosferës dhe sferave të tjera të gjeosistemit. • gjykon mbi idetë kryesore të temës. 			
<p>Fjalë kyçe: hidrosferë, avullim, transpirim, kondensim, kripësi e ujit detar, tretësirë universale, bilanc i ngrohtësisë.</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Fletore e punës, CD me ilustrime të tekstit, foto, nga mjedisi juaj jetësor dhe bota (ku kombinohen biosfera, hidrosfera, atmosfera dhe litosfera)</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Kimi, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet me PowerPoint/apo foto të veçuara ku tregohen mjedise jetësore tokësore oqeanë, dete, liqene, lumenj, pyje etj. nga vendi dhe bota (mund t'u thotë nxënësve, në se nuk ka foto të tilla të shohin foto nr. 1, 2, 3, 4 fq. 116-117, teksti "Gjeografi 10". Më pas ju kërkon atyre të shprehen për to për të realizuar qëllimet arsimore dhe qytetare për hidrosferën.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>INSERT, punë në grupe, vëzhgim(fotosh, hartë e diagram), diskutim.</i></p>			

Organizimi i orës së mësimi

Struktura e mësimi PNP	Metoda e teknika
Parashikimi	Insert, pyetje-përgjigje
Ndërtimi i njohurive	Punë me grupe, harta e të pyeturit, diskutim
Përforsimi	Pyetje-përgjigje

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

- **Parashikimi** – Insert **13 minuta**
- Mësuesja/mësuesi shkruan temën e mësimi në tabelë, ndërton tabelën e insert-it, i fton nxënësit të lexojnë pyetjet në rubrikën "Rikujtoni nga gjeografia VII" dhe të gjejnë përgjigjet e tyre në tekstin e mëposhtëm.
- Më pas ajo/ai i fton nxënësit të ndërtojnë tabelën e INSERTIT në fletoret e tyre dhe ta plotësojnë atë.

√	+	-	?
Nxënësi e di informacionin që po lexon	Informacion i ri për nxënësin	Nxënësi e dinte ndryshe informacionin	Informacion shtesë për nxënësin

Pasi mbaron koha e lënë në dispozicion për leximin aktiv të tekstit dhe plotësim të tabelës, mësuesja kontrollon me anë të pyetjeve shkallën e të kuptuarit të mjediseve jetësore tokësore dhe ndërvarësinë me njëra-tjetrën.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

- **Punë me grupe** **10 minuta**

Mësuesja/mësuesi u rikujton nxënësve se ata kanë mësuar në gjeografinë VII, ç'është hidrosfera, cilat janë veçoritë e saj, si ajo është e ndërvarur me sferat e tjera jetësore, si është i shpërndarë uji në Tokë, cilat janë vetitë fiziko-kimike të ujit të oqeanëve dhe deteve etj. Më pas ajo/ai e ndan klasën në 4 grupe. Grupet rimarrin edhe një herë informacionin në tekst, për detyrën që mësuesja/mësuesi i ka caktuar si më poshtë:

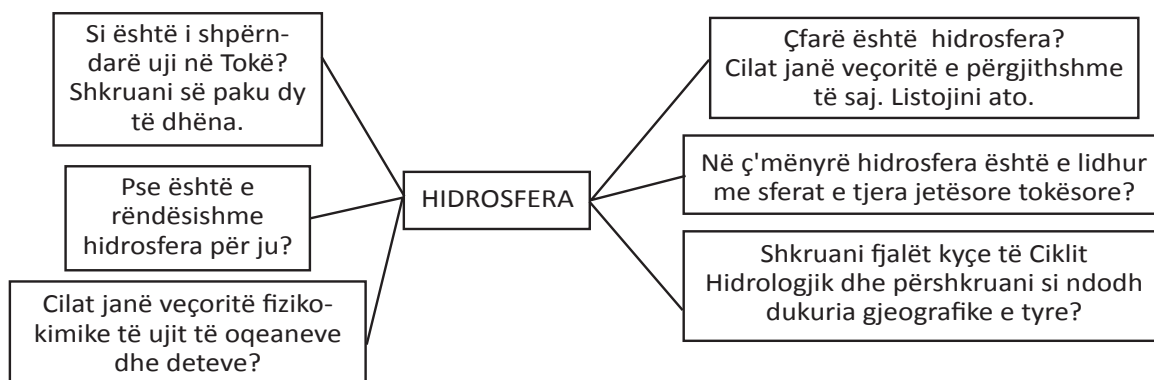
Grupi A: gjen përcaktimin e termit "Hidrosferë" dhe liston veçoritë e përgjithshme të saj.

Grupi B: punon me diagramin "Cikli hidrologjik" duke përcaktuar ndërvarësinë e hidrosferës me sferat e tjera jetësore.

Grupi C: përshkruan shpërndarjen e ujit në Tokë dhe nxjerr përfundime.

Grupi D: përshkruan veçoritë fizike-kimike të ujit të oqeanëve dhe deteve.

Mësuesja/ai i shpërndan secilit grup "Hartën e të pyeturit". Grupi do t'i përgjigjet vetëm pyetjes që ka për detyrë.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

- **Diskutim** - **15 minuta**. Nxënësve ju kërkohet të marrin pjesë në **diskutim** për detyrën e dhënë sipas grupit. Mësuesja/ai i nxit nxënësit të marrin të gjithë pjesë në diskutim.

D. Përforsimi pyetje-përgjigje 5 minuta

Mësuesja/ai shtron pyetjet sipas rubrikave "Provoni veten", "Ide për t'u diskutuar" (fq. 119 e tekstit).

Vlerësimi i nxënësit - 2 minuta: Nxënësi vlerësohet për leximin aktiv të tekstit, punës me ilustrimet, prezantimin e punës, saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrë: Nxënësit i kërkohet të realizojnë detyrën "PUNONI SI QYTETAR", fq. 119 e tekstit "Gjeografi 10"

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika IV: Hidrosfera	Mësimi 2: Dinamika e ujërave të deteve dhe oqeaneve		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për shkaqet e formimit të valëve detare, baticë-zbaticat, rrymat oqeanike. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për dinamikën e ujërave të deteve dhe oqeaneve ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave si "<i>Fenomeni i baticë – zbaticës, i shkaktuar prej forcës tërheqëse të Hënës</i>", "<i>Forca tërheqëse e Hënës dhe Diellit</i>", <i>pse molekulat e ujit në pjesët më të poshtme të valës, nuk kryejnë lëvizje rrethore, por eliptike etj.</i> të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për "Dinamika e ujërave të deteve dhe oqeaneve " duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për " Dinamika e ujërave të deteve dhe oqeaneve " për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të shmangies së pasojave që ndodhin përshkak të dinamika së ujërave të deteve dhe oqeaneve. ➤ Propozon alternativa se si qytetarët mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme për shmangien e pasojave që ndodhin përshkak të dinamikës së ujërave të deteve dhe oqeaneve. <p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizon shkaqet e krijimit të valëve detare, rrymave oqeanike, formimit të baticë-zbaticave dhe veçorive kryesore të tyre. • shpjegon termat dhe konceptet kryesore të temës "Dinamika e ujërave të deteve dhe oqeaneve ". • krijon skica dhe diagrame për të argumentuar kuptimin e dukurive gjeografike të valëve detare, rrymave oqeanike dhe baticë-zbaticave. • gjykon mbi idetë kryesore të temës duke treguar konkretisht se si mund të kontribuoj për minimizimin e pasojave që rrjedhin nga dukuritë gjeografike të mësimi. 			
Fjalë kyçe: Uragan, tajfun, faleza, tarraca detare, plazhe, laguna, valë, baticë-zbaticë, lëvizje periodike, rrymë, zonat e furtunave, kreshtë e valës, lartësi e valës, gjatësi e valës, rrymë oqeanike e ngrohtë dhe e ftohtë	<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, interneti, video-projektor, foto, vizore, laps, tabakë letre, flipçarter, tabela e zezë, ilustrime të tekstit ose të gjetura vet, hartë <i>Rrymat oqeanike</i></p>		
Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare:	<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuenca filmike mbi valët, baticë-zbaticat, rrymat oqeanike në linket e mëposhtme ose në linket që mund të gjejë vet në internet: https://www.youtube.com/watch?v=w2s2fZr8sqQ https://www.youtube.com/watch?v=Ks-4lDxHIZ4 https://www.youtube.com/watch?v=1ifoCIFKYXQ Shkollat që nuk i kanë këto mundësi mësues/ja/i mund të përdor ilustrimet e tekstit të nxënësit fq. 120, 121, 122 ose ilustrime të tjera që mund t'i gjej vet.</p>		
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- INSERT, punë në grupe, vëzhgim(fotosh, hartë e diagram), diskutim.</p>			

Struktura e mësimit PNP	Metoda e teknika
Parashikimi	Insert, pyetje-përgjigje
Ndërtimi i njohurive	Punë me grupe, harta e të pyeturit, diskutim
Përforcimi	Pyetje-përgjigje

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Parashikimi – Insert

Situata e të nxënësve: Mësuesja/mësuesi ndërton tabelën e insert-it në tabelën e zezë/flipçarter dhe i fton nxënësit të lexojnë pyetjet në rubrikën "Rikujtoni nga gjeografia VII", fq. 120.

Pasi i ka lënë 2 min, mësuesja/mësuesi i fton nxënësit të vëzhgojnë sekuencat filmike mbi valët, baticë-zbaticat, rrymat oqeanike në linket e mëposhtme ose në linket që mund të gjejë vet mësuesja/mësuesi në internet:

<https://www.youtube.com/watch?v=w2s2fZr8sqQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=Ks-4IDxHIZ4>

<https://www.youtube.com/watch?v=1ifoC1FKYXQ>

Shkollat që nuk i kanë këto mundësi, mësuesja/mësuesi mund të përdor ilustrimet e tekstit të nxënësve fq. 120, 121, 122 ose ilustrime të tjera që mund t'i gjej vet. Me këto dy aktivitete nxënësit do të bëjnë lidhjet me njohuritë e mëparshme për shkaqet e valëve, baticë-zbaticave, rrymave oqeanike si dhe për ndikimin e veprimtarisë së tyre mbi jetën e njeriut dhe anasjelltas.

Më pas ajo/ai i fton nxënësit të ndërtojnë tabelën e INSERT-it në fletoret e tyre dhe ta plotësojnë atë.

v	+	-	?
Nxënësi e di informacionin që dëgjoi	Informacioni që dëgjoi është i ri për nxënësin	Nxënësi e dinte ndryshe informacionin që mori	Informacioni që dëgjoi ishte shtesë për nxënësin

Pasi mbaron tri aktivitetet e nxënësve për rubrikën "lidhja me njohuritë e mëparshme", mësuesja/mësuesi ju kërkon nxënësve të lexojnë tabelën e INSERT-it për të kuptuar shkallën e njohurive që nxënësit kanë dhe që lidhen me njohuritë e reja mbi valët detare, baticë-zbaticat, rrymat oqeanike.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

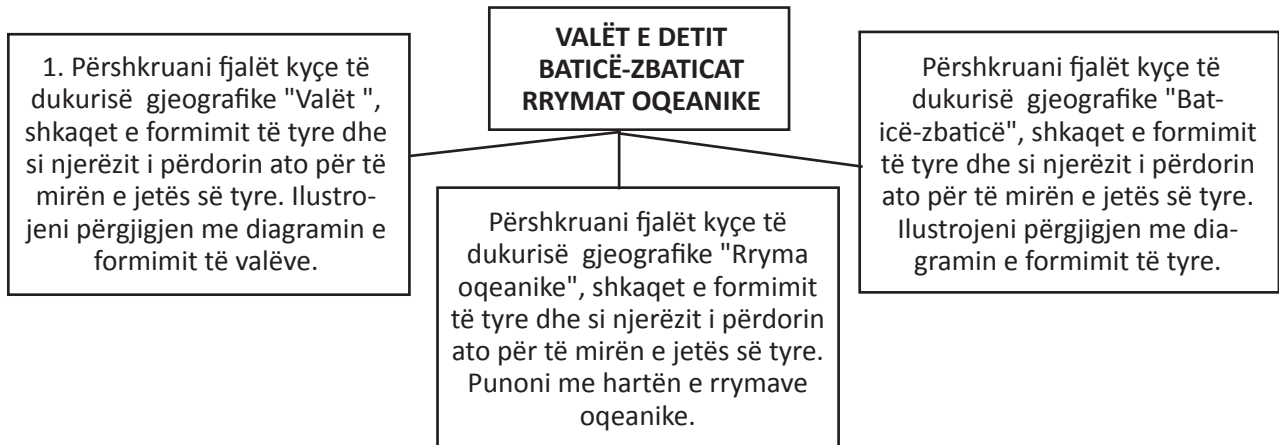
Punë me grupe. Mësuesja/mësuesi e ndan klasën në tri grupe pune. Ajo/ai u rikujton nxënësve se ata kanë mësuar në gjeografinë VII, ç'është vala, ç'janë baticë-zbaticat, rrymat oqeanike, cilat janë forcat që i krijojnë ato, cili është ndikimi i tyre në jetën e njeriut, si i përdor njeriu ato në funksion të jetës së tij, ju kërkon shembuj të veprimtarisë së tyre. Mësuesja/mësuesi, ju kërkon nxënësve, të lexojnë mësimin "Dinamika e ujërave të deteve dhe oqeanëve" në tekst, fq 120-122, për detyrën si më poshtë:

Grupi A: punon me tekstin dhe ilustrimet "Valët e detit dhe elementët e tyre".

Grupi B: punon me tekstin dhe ilustrimet "Formimi i baticë-zbaticës".

Grupi C: punon me tekstin dhe ilustrimet "Rrymat oqeanike".

Mësuesja/i i shpërndan secilit grup "Hartën e të pyeturit". Grupi do t'i përgjigjet vetëm pyetjes që ka për detyrë.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

10 minuta

Diskutim - 10 minuta. Nxënësve ju kërkohet të marrin pjesë në **diskutim** për detyrën e dhënë sipas grupit.

D. Përforsimi pyetje-përgjigje 5 minuta

Mësues/ja/i shtron pyetjet sipas rubrikave "Provoni veten", "Ide për t'u diskutuar" (fq. 123 e tekstit).

Vlerësimi. Nxënësi vlerësohet për: pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; përshkrimin e saktë të termave të reja kyçe në mësim; interpretimin e shkaqeve të formimit të valëve, baticë-zbaticave, rrymave oqeanike; analizën e pasojave të veprimtarisë së tyre e punën e njeriut për t'i përdorur këto dukuri për përmirësimin e jetës së tij.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", "Lidheni me fizikën", fq. 123 e tekstit të nxënësit.

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "**Dinamika e ujërave të deteve dhe oqeanëve dhe njeriu**". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

NËNTEMATIKA V LITOSFERA

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika V: Litosfera		Mësimi 1: Ndërtimi i brendshëm i Tokës	
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për " <i>Ndërtimi i brendshëm i Tokës</i>", <i>shtresat e Tokës dhe tiparet e tyre</i>. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për kuptimin e termave dhe koncepteve kyçe të litosferës; ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për " <i>Ndërtimi i brendshëm i Tokës</i>", <i>shtresat e Tokës dhe tiparet e tyre</i> duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga teksti, mësuesja/mësuesi për detyrën e dhënë në klasë dhe shtëpi; ☐ Ndërlidh temën e re me njohuritë dhe përvojat sipas një radhitjeje logjike. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Propozon alternativa për mënyrën se si shoqëria duhet të respektojë njerëzit që punojnë për përpunimin e saj, si një nga standardet e qytetarisë. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan kriteret që përcaktojmë mungesën e homogjenitetit në ndërtimin e brendshëm të Tokës; • përcakton shtresat e brendshme të Tokës, ndryshimin e densitetit të shtresave të brendshme të Tokës duke u nisur nga sipërfaqja në qendër të saj. • identifikon tiparet kryesore të mantelit; • Demonstron shembuj konkret të ecurisë së dendësisë, temperaturës dhe trysnisë me rritjen e thellësisë së brendshme të Tokës; • shpjegon çfarë është kufiri Moho, i Gutenberg dhe i Lehman; • analizon dukuria e mosvijueshmërisë duke treguar se si duhet perceptuar ajo. 			
<p>Fjalë kyçe: korja e Tokës, manteli, bërthama, korja kontinentale, korja oqeanike, gradient gjeotermik, astenosferë</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime të CD nga mësimi(foto, diagrame), video-projektor, vizore laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë.</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: TIK, Matematikë, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/ flipçart/ tabelën e zezë, diagramin "<i>Korja e Tokës dhe shtresat e saj përbërëse</i>" si dhe "<i>Kufijtë e mosvijueshmërisë Moho, Gutenberg dhe Lehman</i>" Më pas fillon me anë të pyetje- përgjigjeve integrimin e nxënësve në temën e re.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: <i>Parashikim me terma paraparakë –D. D. M., Diskutim</i></p>			

Organizimi i orës së mësimit

Parashikim me terma paraprakë-Situata e të nxënësve	15'
"D. D. M."	15'
Diskutim	15'

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Parashikimi me terma paraprakë:

Situata e të nxënësve: Mësues/ja/i paraqet në PowerPoint/ flipçarter/ tabelën e zezë, diagramin "Korja e Tokës dhe shtresat e saj përbërëse" si dhe "Kufijtë e mosvijueshmërisë Moho, Gutenmberg dhe Lehman" Më pas fillon me anë të pyetje- përgjigjeve integrimin e nxënësve në temën e re.

1. Cilat janë tri shtresat kryesore që përbëjnë planetin tonë?

2. Si janë të ndara këto shtresa nga njëra-tjetra?

3. Cilat janë tiparet e tyre?

4. Ç'kuptoni me litosferë?

5. Ç'kuptoni me astenosferë?

Nxënësit duke parë diagramet, thërrasin në ndihmë njohuritë e marra në klasën VII për të dhënë përgjigjet. Mësuesja/mësuesi bënë një përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar për t'i dhënë formë të saktë përgjigjeve të nxënësve.

2. Jepen termat dhe konceptet kyçe: korja e Tokës, manteli, bërthama, korja kontinentale, korja oqeanike, astenosferë. Nxënësit do të formulojnë me shkrim individualisht nga një fjali për çdo fjalë kyçe. Mësuesja/ mësuesi shkruan në tabelë variantet më të sakta të fjalive të krijuara nga nxënësit.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

Mësuesja/mësuesi shkruan në PowerPoint/ flipçarter/ tabelën e zezë pohimet "Toka nuk është një trup homogjen, por i shtresëzuar. Ka pasur hipoteza të ndryshme mbi ndërtimin e saj të brendshëm" si dhe "Densiteti i shtresave të brendshme të Tokës ndryshon duke u nisur nga sipërfaqja në qendër të Tokës". Mësuesja/mësuesi i fton nxënësit të lexojnë tekstin me vëmendje për të gjetur vet vërtetësinë e pohimeve.

Teknika: DDM (Di/Dua të di/Mësoj)

Mësuesja/mësuesi u shpjegon nxënësve mënyra e plotësimit të skemës si më poshtë të cilën duhet ta plotësojnë në përfundim të leximit (ndërkohë edhe mësuesja/mësuesi e ka paraqitur atë në PowerPoint/

flipçarter/tabelën e zezë. Nxënësi përcakton vet sipas kolonave çfarë di rreth pohimeve, çfarë do të dijë dhe çfarë mësoi.

DI	DUA TË DI	MËSOVA

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 15 minuta

Diskutim: Mësuesja/mësuesi, pas përfundimit të leximit dhe plotësimit të tabelës, i fton nxënësit në diskutim duke ju kërkuar atyre të lexojnë tabelën e vet.

Mësuesja/mësuesi shkruan përfundimet e secilit në tabelën e zezë dhe fton nxënësit të diskutojnë rreth tyre.

Mësuesja/mësuesi bënë një përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar për t'i dhënë formë të saktë përgjigjeve të nxënësve.

Është shumë e rëndësishme të evidentohen:

- kriteret që përcaktojnë mungesën e homogjenitetit në ndërtimin e brendshëm të Tokës;

- hipotezat e ndryshme mbi ndërtimin e brendshëm të Tokës.

- shtresat e brendshme të Tokës, ndryshimin e densitetit të shtresave të brendshme të Tokës duke u nisur nga sipërfaqja në qendër të saj.

- tiparet kryesore të mantelit;

- kufiri Moho, i Gutenmbergt dhe i Lehman;

- dukuria e mosvijueshmërisë.

Vlerësimi. Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve të pyetjeve që ju kërkuar të japin; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për përcaktimin e saktë të termave të reja kyçe në mësim si dhe për plotësimin e tabelës DDM.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Lidheni me matematikën", "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 145 e tekstit të nxënësit, Fletorja e Punës", mësimi "Ndërtimi i brendshëm i Tokës".

2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Ndërtimi i brendshëm i Tokës". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORËN E PUNËS.

NËNTEMATIKA VI BIOSFERA

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika VI: Biosfera	Mësimi 1– Biosfera dhe faktorët ndikues në zhvillimin e botës organike		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit (Nxënësi/ja komunikon në mënyrë efektive)			
<ul style="list-style-type: none"> • Shpreh mendimin e vet mbi kufijtë e përhapjes së biosferës. • Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga të tjerët mbi kufijtë e përhapjes së biosferës duke bërë pyetje dhe komente. 			
Kompetenca e të menduarit (Nxënësi/ja mendon në mënyrë krijuese)			
<ul style="list-style-type: none"> • Interpreton duke e ilustruar me shembuj konkretë përbërësit kryesorë të biosferës 			
Kompetenca e të mësuarit për të nxënë (Nxënës/ja/i mëson për të nxënë)			
<ul style="list-style-type: none"> • Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga teksti, mësuesja internet, • Ndërlidh temën e re me njohuritë dhe përvojat sipas një radhitjeje logjike. • Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin (Nxënësi/ja kontribuon në mënyrë produktive) • Bashkëvepron në mënyrë aktive me bashkëmoshatarët dhe të tjerët për realizimin e një aktiviteti të përbashkët (projekt në bazë klase/shkolle apo jashtë saj). 			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimi :			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Përkufizon biosferën, ekosistemin, biocenozen; 2. Përcakton kufijtë e përhapjes së biosferës; 3. analizon lidhjen dhe bashkëveprimin e biosferës me sferat e tjera të jetës; 4. Shpjegon ndikimin e kushteve mjedisore mbi ekzistencën e gjallesave në Tokë; 5. Analizon faktorët që ndikojnë në zhvillimin e botës organike 6. Paraqet mendimin personal mbi çështjen që po diskutohet. 			
Fjalë kyçe : biosferë, ekosistem, biocenoza, zonaliteti horizontal	Burimet dhe mjetet mësimore : Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, CD me ilustrime të tekstit, internet, video-projektor, vizore, laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë, harta murale e mjedisëve jetësore, pamje të ndryshme që tregojnë për botën e gjallë në rruzullin tokësor		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Biologji, Kimi, Gjuhët dhe komunikimi	Situata e të nxënit: Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/flipçarter, PowerPoint fjalët kyçe <i>biosferë, ekosistem</i> dhe i fton nxënësit të shprehën me shembuj për kuptimin e tyre. Më pas i fton të vëzhgojnë në linkun https://www.youtube.com/watch?v=NHetWkxhpAg		
Metodologjia: PNP - <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Shpjegim, Punë e drejtuar, Diskutim, Rrjeti i diskutimit</i>			

Organizimi i orës së mësimi

Diskutim- Detyrat e shtëpisë: Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/ flipçarter, kërkesën e detyrës së shtëpisë: 1) Në ç'mënyrë elementët radioaktivë të shkëmbinjve na ndihmojnë në gjetjen e moshës absolute të tyre? 2) Çfarë do të bënit ju, nëse do të ishit kryetar bashkie, për të respektuar kronologjinë e ndërtimit gjeologjik të territorit të bashkisë suaj me veçoritë fizike të tyre?

Më pas i fton ata në diskutim për të treguar rrugën që kanë ndjekur në nxjerrjen e përfundimeve dhe burimet ku janë mbështetur.

Situata e të nxënit:

Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/flipçarter, PowerPoint fjalët kyçe *biosferë, ekosistem* dhe i fton nxënësit të shprehën me shembuj për kuptimin e tyre. Më pas i fton të vëzhgojnë në linkun <https://www.youtube.com/watch?v=NHetWkxhpAg>

(për ato shkolla që nuk kanë internet, apo video-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës"). Nxënësit duhet të shohin vetëm ato sekuenca filmike që i përkasin temës dhe vetëm atë pjesë sa ata të kuptojnë ç'ndodh.

Bashkëbisedim: Mësues/ja/i bashkëbisedon me nxënësit për informacionet që ata shprehën para vëzhgimit të sekuencave filmike duke ju kërkuar t'i krahasojnë, me ato që morën prej vëzhgimit e të nxjerrin përfundimet e duhura. Mund të sjellin shembuj edhe nga zona e vendbanimit të tyre.

A. Ndërtimi i njohurive të reja

Situata e të vepruarit: Mësues/ja/i përdor shembujt e sjell nga nxënësit për ekosistemet në vendbanimin e tyre dhe shtron një pyetje tjetër për ta: *Si i është përshtatur kushteve klimatike bimësia?*

Përdoret teknika : DDM (Di/Dua të di/Mësoj)

Përpara dhënies së detyrës për të lexuar tekstin u shpjegohet nxënësve mënyra e plotësimit të skemës që vizatohet në tabelën e klasës.

DI	DUA TE DI	MESQJ

Udhëzohen nxënësit/et të vizatojnë skemën me tre kolona në fletoret e tyre të punës. Pas kësaj u caktohet detyra për të lexuar çështjet e temës: Kuptimi i biosferës; Faktorët ndikues mbi zhvillimin e botës së gjallë. Në përfundim të secilës çështje duhet të plotësohen kolonat përkatëse si më poshtë:

- Në kolonën "Di" shkruhen informacionet kryesore të njohura.
- Në kolonën "Dua të di" shkruhen pyetje ose kërkesa të shkurtra për njohuritë shtesë.
- Në kolonën "Mësoj" shkruhen informacionet e reja që u fituan.

Pas përfundimit të leximit dhe plotësimit të çdo kolone vjen momenti kur mësues/ja/i zhvillojnë biseda dhe diskutime të lira, krijojnë minisituata problemore, përshkruajnë në mënyrë argumentuese rëndësinë e biosferës për jetën në tokë. Është shumë e rëndësishme të evidentohen:

- Kuptimi mbi biosferën dhe kufijtë e shtrirjes së saj.*
- Përbërësit kryesorë të mjedisit jetësor ku të dalin në pah edhe shpjegimi gjeografik i termave biosferë, ekosistem, biocenoza.*
- Faktorët që ndikojnë në zhvillimin e botës së gjallë në rruzullin tokësor duke specifikuar të veçantat e çdo faktori (energjia diellore, kushtet klimatike, relievi dhe njeriu).*

IDE PËR T'U DISKUTUAR

Sillni shembuj për të argumentuar idetë tuaja.

1. *"Biosfera është një sistem i karakterizuar nga lëvizja e vazhdueshme e lëndës dhe një rrjedhje shoqëruese e energjisë diellore, në të cilën molekulat dhe qelizat e mëdha janë vetëprodhuese. Uji është një faktor kryesor, sepse e gjitha jeta varet tek ai".* Lexojeni paragrafin me vëmendje dhe nënvizoni idetë kryesore të tij. Lidheni me biologjinë dhe kiminë.

2. Në ç'mënyrë shtrihet biosfera në lartësi dhe në gjerësi?

Vlerësimi. Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e detyrave të shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna për fjalët kyçe të biosferës, për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

- Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 168 e tekstit të nxënësit.
- Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për "Dielli burimi i jetës". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin/ e saj/tij).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORIN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika VI: Biosfera	Mësimi 2: Brezi i bimësisë mesdhetare		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për disa cilësi dhe llojshmëri të florës dhe faunës në mjediset jetësore mesdhetare. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për këtë problem. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për "Bimësinë në Shqipëri" duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. • Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për "Brezin e bimësisë mesdhetare" për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Demonstron shembuj konkretë të dëmtimit të botës bimore dhe asaj shtazore në zonën ku banon. ➤ Propozon alternativa se si qytetarët mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme për përmirësimin e këtij procesi. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evidenton pasojat aktuale të degradimit historik të mjedisit mesdhetar; ➤ Përshkruan klimën e mjediseve mesdhetare me tri tiparet kryesore; ➤ Përshkruan llojet e bimëve historike që rriten në brezin e bimësisë mesdhetare e veçanërisht në Shqipëri si dhe veçoritë e tyre; ➤ Analizon katëzimin vertikal të bimësisë në Shqipëri dhe veçoritë e tyre; ➤ Gjykon mbi idetë kryesore të temës. 			
<p>Fjalë kyçe: makje, tradita gastronomike, zonë mesdhetare, tarracë mesdhetare</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, foto, video-projektor, hartë e bimësisë mesdhetare, internet, kompjuter, harta e kateve të bimësisë të Shqipërisë.</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: TIK, Biologji, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësues/ja/i përdor CD e fotove të tekstit të nxënësit për bimësinë mesdhetare (foto në tekst, fq. 169 - 171) dhe i paraqet me PowerPoint (shkollat që nuk i kanë këtë mundësi gjejnë ilustrime të tjera të bimësisë mesdhetare dhe i demonstrojnë në klasë). Ajo/ai i drejton pyetje nxënësve rreth pamjeve dhe integron nxënësit në mësim.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP - Stuhi mendimesh, <i>INSERT</i>, punë në grupe, Rrjeti i diskutimit, diskutim.</p>			

Organizimi i orës së mësimit

Stuhi mendimesh	5'
Inserti	30'
Rrjeti i diskutimit	10'

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 15 min

Situata e të nxënësve: Mësues/ja/i përdor CD e fotove të tekstit të nxënësve për bimësinë mesdhetare (foto në tekst, fq. 169 - 171) dhe i paraqet me PowerPoint (shkollat që nuk i kanë këtë mundësi gjejnë ilustrime të tjera të bimësisë mesdhetare dhe i demonstrojnë në klasë). Ajo/ai i drejton pyetje nxënësve rreth pamjeve dhe integron nxënësve në mësim.

Stuhi mendimesh:

1. Cilën bimësi përfaqësojnë pamjet që shihni? Pse?
2. Cilat janë karakteristikat e kësaj bimësie?
3. Cilat janë kulturat kryesore që kultivohen në zonën tuaj të banimit?
4. Çfarë dini për lashtësinë e tyre?

B. Ndërtimi i njohurive të reja 20 minuta

"Inserti" Nxënësve udhëzohen të lexojnë tekstin dhe të mbajnë shënimet përkatëse sipas logjikës së shenjave të teknikës Insert:

✓ - informacioni që di - - informacion të cilin e di ndryshe + - informacioni i ri ? - informacion të cilin se kuptoj

Leximi i tekstit bëhet duke vendosur këto shenja. Më pas plotësohet tabela e Insertit.

	+	-	?
Llojet kryesore të bimëve që kultivohen dhe rriten në vendin tonë	Katet e bimësisë në vendin tonë. Pasojat aktuale të degradimit historik të mjedisit mesdhetar		

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

10 minuta

Diskutojmë rreth pyetjeve në "IDE PËR T'U DISKUTUAR"

IDE PËR T'U DISKUTUAR

1. "Tipari karakteristik i Mesdheut është shndërrimi i mjedisit natyror në mjedis të kultivuar". Diskutoni në klasë si e kuptoni këtë pohim e nxirrni përfundime.

2. "Tarracat mesdhetare ndërtohen me gurë gëlqerorë të vendosur në të thatë, përgjithësisht pa lidhje me llaç". Diskutoni, arsyet pse është përdorur kjo teknikë?

3. **Tradita shqiptare:** kur martohej çifti duhej të mbillte një rrënjë ulliri. Ku e ka bazën filozofike kjo traditë?

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e detyrave të shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna për bimësinë mesdhetare dhe veçoritë e tyre, për shembujt e dhënë rreth bimësisë mesdhetare që rritet në Shqipëri për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Punoni si gjeograf" dhe "Punoni si qytetar", fq. 171 e tekstit të nxënësve.

2. Përgatitni 1 faqe material (foto, tekst) për "Tradita shqiptare: Mbjellja e ullirit nga çifti ditën e dasmës". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETOREN E PUNËS.

NËNTEMATIKA VII DINAMIKA E TOKËS

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika VII: Dinamika e tokës		Mësimi 1: Bazat e teorisë së tektonikës së pllakave	
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për “Kontinentet dhe formimi i tyre”; ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për kuptimin e termave dhe koncepteve kyçe të mësimi “Bazat e teorisë së tektonikës së pllakave”. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të tjera të kërkuara nga mësuesi në fazat e tjera të orës mësimi. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të të dhënave për “Bazat e teorisë së tektonikës së pllakave”, duke ofruar argumente në mbështetje të saktësisë së përfundimeve të arritura. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga teksti, mësuesja/mësuesi për detyrën e dhënë në klasë dhe shtëpi; ➤ Ndërlidh temën e re “Bazat e teorisë së tektonikës së pllakave, me njohuritë e lëndës së gjeografisë, klasa VII për “Kontinentet dhe formimi i tyre” sipas një radhitjeje logjike. ➤ Përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për “Bazat e teorisë së tektonikës së pllakave, për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/e tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjeve për detyrat e dhëna. <p>4. Kompetenca qytetare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Propozon alternativa për mënyrën se si shoqëria duhet të respektojë njerëzit që punojnë për përparimin e saj, si një nga standardet e qytetarisë. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan shkaqet pse Toka është një planet i gjallë; ➤ vendos lidhjet midis parimit të Arkimedit për pluskimin e trupave mbi ujë me pluskimin e litosferës mbi astenosferë. ➤ përcakton karakteristikat e teorisë së zhvendosjes së kontinenteve sipas Alfred Wegener. ➤ shpjegon kategoritë e provave që solli Alfred Egenger për “zhvendosjen e kontinenteve”. ➤ shpjegon thelbin e teorisë së lëvizjeve konvektive për “zhvendosjen e kontinenteve”. ➤ shpjegon se në ç’mënyrë ka kontribuar teoria e: izostazisë e zhvendosjes së kontinenteve, e lëvizjeve konvektive në zhvillimin e teorisë së tektonikës së pllakave. ➤ përshkruan strukturën e fundit oqeanik dhe tregon pse përmasat e tokës mbeten të pandryshuara edhe pse fundi oqeanik shtohet dhe zgjerohet. ➤ shpjegon thelbin e dukurisë së subduksionit. ➤ analizon mënyrat që teoria e tektonikës së pllakave shpjegon dukuritë gjeologjike. 			
<p>Fjalë kyçe: subduksionit, humnera oqeanike, zostazi, paleomagnetizmi, zhvendosje e kontinenteve lëvizje konvektive</p>		<p>Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti mësimor, Fletore e punës, E-libri, internet, ilustrime të CD nga mësimi(foto, diagrame), video-projektor, vizore laps, tabakë letre, flipçart, tabela e zezë.</p>	
<p>Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: TIK, Fizikë, Matematikë, Qytetari</p>		<p>Situata e të nxënit: Mësuesja/mësuesi paraqet në PowerPoint/ flipçart/ tabelën e zezë,një foto të një vullkani. Më pas përdor teknikën stuhi mendimesh për të thirrur në ndihmë njohuritë e mëparshme të nxënësve për t’i integruar në temën e re.</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Diskutim, PowerPoint, lexim teksti, vëzhgim i ilustrimeve</p>			

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme 10 min

- **Diskutim- Punë me detyrat e shtëpisë:** Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/ flipçarter, kërkesën e detyrës së shtëpisë të rubrikës *Punoni si gjeograf*, dhe *“Punoni si qytetar”*, fq. 172. Pyeten shumica e nxënësve dhe mësues/ja/i i nxit ata të diskutojnë për të nxjerrë përgjigjen e saktë. Mësues/ja/i bënë një përmbledhje të shkurtër dhe të strukturuar të detyrës së shtëpisë e punës së pavarur.

Situata e të nxënës: Mësuesja/mësuesi paraqet në PowerPoint/ flipçart/ tabelën e zezë, një foto të një vullkani. Më pas i pyet nxënësit: Çfarë tregon ekzistenca e vullkaneve? Nxënësit do të shprehën se planeti ynë është në lëvizje të vazhdueshme.

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

Në slide e dytë mësuesja/mësuesi saktëson përgjigjen e nxënësve me anë të pohimit:

*Toka është një planet i gjallë. Ajo është në lëvizje të vazhdueshme dhe në ndryshim të pandërprerë sipas disa ligjësisve të mirëpërcaktuara. Teoria më e fundit që na mundëson të fusim në një kornizë logjike edhe dukuritë më të dukshme të dinamikës së Tokës, si vullkanet dhe tërmetet, është **teoria e tektonikës së pllakave.***

Mësuesja/mësuesi ju thotë nxënësve: Le të shohim në rend kronologjik se si ka arritur njerëzimi dhe shkenca e tij deri te kjo teori dhe te ky shpjegim.

Slide 3 mësuesja/mësuesi paraqet në PowerPoint diagramet e mësimi *Bazat e teorisë së tektonikës së pllakave.*

Slide 4 janë shkruar çështjet për të cilat nxënësit do të diskutojnë pas leximit të tekstit.

1. Shkaqet pse Toka është një planet i gjallë;
2. Kategoritë e provave që solli Alfred Wegener për “zhvendosjen e kontinenteve”.
3. Thelbi i teorisë së lëvizjeve konvektive për “zhvendosjen e kontinenteve”.
4. Në ç’mënyrë ka kontribuar teoria e: izostazisë e zhvendosjes së kontinenteve, e lëvizjeve konvektive në zhvillimin e teorisë së tektonikës së pllakave.
5. Struktura e fundit oqeanik.
6. Pse përmasat e tokës mbeten të pandryshuara edhe pse fundi oqeanik shtohet dhe zgjerohet.
7. Thelbin i dukurisë së subduksionit.
8. Mënyrat e teorisë së tektonikës së pllakave për shpjegimin e dukurive gjeologjike.
9. Shkencëtarët që kontribuuan në bazat e teorisë së tektonikës së pllakave.

Nxënësit lexojnë në mënyrë kritike materialin e tekstit/vëzhgim i diagrameve

Mësues/ja/i ju lë kohë nxënësve të lexojnë tekstin e vëzhgojnë ilustrimet në të në mënyrë individuale.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 20 minuta

Diskutim: mësuesja/ mësuesi udhëheq diskutimin duke i lejuar nxënësit të shprehën për çështjet në diskutim edhe kur ata shprehën gabim. Le të jenë po vet nxënësit të shkojnë drejt gjetjes së përgjigjeve të sakta.

Gjatë diskutimit nxënësit lejohen të interpretojnë diagramet që mësuesi/mësuesja i ka paraqitur me slide në PowerPoint. Mësuesja / mësuesi bënë një përmbledhje të strukturuar të *bazave të teorisë së tektonikës së pllakave.*

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e detyrave të shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimi; për argumentimin dhe saktësinë shkencore të përgjigjeve të dhëna mbi *bazat e teorisë së tektonikës së pllakave*, për mendimin kritik ndaj njohurive të marra në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën *“Punoni si gjeograf”* fq. 175 e tekstit të nxënësit.
2. Përgatisni 1 faqe material (foto, tekst) për *Bazat e teorisë së tektonikës së pllakave.* Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORIN E PUNËS.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika VII: Dinamika e tokës	Mësimi 5: Tërmetet (teksti i nxënësit, fq. 188-191)		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim njohuritë e marra nga lënda e gjeografisë, klasa VII për shkaqet e rënies së tërmeteve. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për forcën, energjinë e pasojat e tërmeteve. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të krijuara nga tërmetet. 2. Kompetenca e të menduarit Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezanton, në formë të ndryshme të të shprehurit krijimin e tërmeteve. ➤ Krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për “Tërmetet” për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. 3. Kompetenca e të nxënit Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për “Tërmetet” për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/e tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. 4. Kompetenca digjitale Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi: Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon termat dhe konceptet kyçe të dukurisë së tërmeteve; ➤ përshkruan mënyrën se si çlirohet energjia e tërmeteve; ➤ shpjegon shkaqet pse çdo dukuri në koren tokësore lidhet vetëm me tektonikën e pllakave të litosferës; ➤ shpjegon me shembuj pasojat e tërmeteve dhe shkaqet pse pasojat e tërmetit janë më të mëdha dhe më shkatërruese në epiqendër dhe rreth saj (kërkojnë përgjigjen në linkun: https://www.youtube.com/ëatch?v=JrBaiPN6AË8) ➤ gjykon mbi idetë kryesore të temës. 			
Fjalë kyçe: ipoqendër, epiqendër, shkalla Rihter valë sizmike, reagimi elastik, thyerja e Sant Andreas në Kaliforni, kufijë konvergues, zona Bienoff, lëvizjet tektonike rrudhosëse dhe shkëputëse		Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, Fletore e punës, CD me ilustrime të tekstit, Internet (youtube), Video-projektor, kompjuter, flipçarter.	
Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: Fizikë, TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Qytetari		Situata e të nxënit: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për “Tërmetet në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=JrBaiPN6AË8	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra gjatë vëzhgimit të sekuençave filmike, vëzhgim i fotove, punë në grup.</i>			

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme dhe ndërtimi i njohurive të reja 15 min

Diskutim - Detyrat e shtëpisë dhe punën e pavarur: **Diskutim - Detyrat e shtëpisë dhe punën e pavarur:** Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/flipçarter/PowerPoint kërkesën e detyrës së shtëpisë: "Shpjegoni dukurinë e: subduksionit, lëvizjeve konvektive" (sipas rubrikës "Punoni si gjeograf")

Mësuesja/mësuesi ju kërkon nxënësve të shprehen për përgjigjen e menduar dhe të shkruar në shtëpi. Shkruan veç e veç në flipçarter përgjigjet që janë të njëjta e ato që janë të veçanta, pa dhënë të kuptohet se cila është e sakta. Më pas pyet nxënësit të ngrenë dorën se për cilën alternativ janë dakord. Në përfundim mësues/ja/i shprehet cila është përgjigja e saktë.

2. Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh mbi "Tërmetet" (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo video-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës").

Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube, për "Tërmetet në linkun: <https://ëëë.youtube.com/ëatch?v=JrBaiPN6AË8>

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

**Punë në grup drejtuar nga "ekspertët",
Detyra:**

GR.A Ndërtimi dhe analiza e diagramës "Krijimi i tërmeteve", fq. 188 e tekstit të nxënësit.

GR.B Shpjegoni lidhjen midis kufijve të pllakave tektonike të kores tokësore dhe epiqendrave të tërmeteve, hartë, fq. 189 e tekstit të nxënësit.

GR.C Ndërtimi dhe analiza e diagramës "Tërmetet rreth zonës së humnerave nënoqeanike", fq. 189 e tekstit të nxënësit.

- Mësuesja/mësuesi e ndan klasën në tri grupe dhe i lejon ata të lexojnë tekstin dhe të vëzhgojnë hartën e diagramet sipas detyrës që kanë.

- Mësuesja/mësuesi cakton katër nxënësit me kompetenca më të larta se të tjerët në rolin e "ekspertëve" dhe ju jep 1 tabakë letre, shënjes me ngjyra të ndryshme.

- Ekspertët zënë vend së bashku me anëtarët e grupit.

- Pasi nxënësit kanë lexuar tekstin dhe vëzhguar diagramet e hartën, punojnë nën drejtimin e ekspertëve për të kryer detyrën e dhënë.

- më pas anëtarët e grupeve shpërndahen në grupet e tjera, ndërsa ekspertët qëndrojnë në vend. Kur vijnë anëtarët e grupeve të tjera ju shpjegojnë atyre punën e grupit të vet dhe i ftojnë ata të bëjnë sugjerimet e tyre për detyrën e grupit ku kanë shkuar.

Nxënësit në përgjigjet e tyre ndërthurin njohuritë që kanë për "Tërmetet" nga lënda GJEOGRAFI VII me atë që panë në materialin filmik dhe me atë që lexuan në tekst si njohuri të re.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 15 minuta

"Ekspertët", vendosin tabakun e letrës në flipçarter dhe prezantojnë përgjigjen e detyrës së grupit. Anëtarë të grupeve mund të plotësojnë ato pika që nuk janë prezantuar drejt.

Përmbledhje e strukturuar. Mësuesja/mësuesi përmbledh njohuritë e reja nën strukturën:

1. Shkaqet e tërmeteve.

2. Mekanizmi i krijimit të tërmeteve.

3. Llojet e valëve të tërmeteve.

4. Energjia dhe forca: matja e tyre.

5. Pasojat e tërmeteve.

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve të dhënë te detyra e shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimi; rolin në grup, analizat, interpretimet, qëndrimet në detyrat e kryera.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: 3 minuta

1. Përgjigjuni pyetjeve në rubrikën "Lidheni me fizikën","Punoni si qytetar", fq. 191 e tekstit të nxënësit.

2. Përgatitni 1 faqe material (foto, tekst) për "Pasojat e tërmeteve". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORËN E PUNËS dhe udhëzon nxënësit të vendosin punimin e tyre në dosjen personale (portofolin/ e saj/e tij).

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Gjeografi	Shkalla: V	Klasa: X
Nëntematika VIII: Mjedisi dhe ndikimi i veprimitarisë njerëzore	Mësimi 2: Mjedisi dhe burimet natyrore (teksti i nxënësit, fq. 232-234)		
<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:</p> <p>1. Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Shpjegon me gojë dhe me shkrim lidhjen e njohurive që zotëron për “Mjedisin dhe burimet natyrore” me njohuritë e reja që merr në klasë e punë të pavarur. ➤ Dëgjon me vëmendje prezantimin dhe komentet e bëra nga nxënësit e tjerë dhe mësuesi për kuptimin e termave dhe koncepteve kyçe të mësimi. ➤ Shprehet për zgjidhjen e situatave të krijuara gjatë procesit të mësimdhënies e mësimnxënies. <p>2. Kompetenca e të menduarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit kriteret që e bëjnë një lëndë të veçantë për të qenë burim për njerëzimin. ➤ Krahason të paktën tri burime të ndryshme për klasifikimin dhe parimet e përdorimit të burimeve për të argumentuar saktësinë e përfundimeve. <p>3. Kompetenca e të nxënit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Përgatit një material, 1 faqe (foto, tekst) për “Mjedisin dhe burimet natyrore” për ta vendosur në dosjen personale (portofolin/ e saj/e tij). ➤ Bën përmbledhjen e së paku dy veprimeve të përdorura, të cilat përcaktojnë saktësinë e përgjigjes për detyrën e dhënë. <p>4. Kompetenca digjitale</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Përdor mjetet digjitale (kompjuter, internet, youtube) për të zhvilluar kompetencën e komunikimit, të menduarit dhe të të nxënit. ➤ Gjen dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh të ndryshme. 			
<p>Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës sipas temës së mësimi:</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon termat dhe konceptet kyçe të mjedisit dhe burimeve natyrore; ➤ përshkruan kriteret që e bëjnë një lëndë të veçantë për të qenë burim për njerëzimin; ➤ shpjegon klasifikimin dhe parimet e përdorimit të burimeve ; ➤ shpjegon me shembuj rregullat e administrimit të mirë të burimeve si dhe të keqmenaxhimit të tyre. ➤ gjykon mbi idetë kryesore të temës. 			
Fjalë kyçe: llambë fluoeshente, keqmenaxhim i burimeve, energjia gjeotermale, biodiversiteti detar,	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, Fletore e punës, CD me ilustrime të tekstit, Internet (youtube), Video-projektor, kompjuter, flipçarter, tabelë e zezë.		
Lidhja me fushat e tjera ndërkurrikulare: TIK, Gjuhë e huaj (anglisht), Qytetari, Histori	Situata e të nxënit: Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për “Mjedisi dhe burimet natyrore” në linkun: https://www.youtube.com/watch?v=EbL9t1wZ0AU		
<p>Metodologjia dhe veprimitaritë e nxënësve: <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake e njohuritë e marra gjatë vëzhgimit të sekuençave filmike, vëzhgim i fotove, punë në grup.</i></p>			

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme dhe ndërtimi i njohurive të reja 15 min

Diskutim - Detyrat e shtëpisë dhe punën e pavarur: Mësues/ja/i shkruan në tabelën e zezë/flipçarter/PowerPoint kërkesën e detyrës së shtëpisë: "Njeriu për një kohë të gjatë e ka konceptuar veten si "i zgjedhur" për të sunduar mbi Planet dhe për të shfrytëzuar burimet natyrore të tij".

Më pas pyet: Çfarë mesazhi merrni nga ky paragraf? Lidhni me historinë e shpjegoni në se do të mendonin kështu njerëzit edhe për sundimin e shoqërisë njerëzore. (sipas rubrikës "Punoni si qytetar" fq. 231)

Mësuesja/mësuesi ju kërkon nxënësve të shprehin gjatë diskutimit për përgjigjen e menduar dhe të shkruar në shtëpi.

Në përfundim mësues/ja/i shprehet cila është përgjigja e saktë duke bërë një përmbledhje të shkurtër dhe të ristrukturuar.

2. Vëzhgim sekuencash filmike/ilustrimesh. Mësues/ja/i udhëzon nxënësit të shohin sekuenca filmike në youtube/apo ilustrime, për "Mjedisi dhe burimet natyrore" në linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=EbL9t1wZ0AU> (për ato shkolla që nuk kanë internet, apo vidio-projektor, punohet me ilustrimet e tekstit dhe të "Fletores së Punës").

B. Ndërtimi i njohurive të reja 15 minuta

Punë në grup drejtuar nga "ekspertët",

Detyra:

GR.A Alternativa e naftës përballë alternativës së burimeve të ripërtëritshme fq. 232 e tekstit të nxënësit.

GR.B Llojet e burimeve të përhershme të energjisë, fq. 233 e tekstit të nxënësit.

GR.C Menaxhimi i burimeve. Shembuj. fq. 234 e tekstit të nxënësit.

- Mësuesja/mësuesi e ndan klasën në tri grupe dhe i lejon ata të lexojnë tekstin dhe të vëzhgojnë ilustrimet në tekst sipas detyrës që kanë.

- Mësuesja/mësuesi cakton katër nxënësit me kompetenca më të larta se të tjerët në rolin e "ekspertëve" dhe ju jep 1 tabakë letre, shënjes me ngjyra të ndryshme.

- Ekspertët zënë vend së bashku me anëtarët e grupit.

- Pasi nxënësit kanë lexuar tekstin dhe vëzhguar ilustrimet, punojnë nën drejtimin e ekspertëve për të kryer detyrën e dhënë.

- Më pas anëtarët e grupeve shpërndahen në grupet e tjera, ndërsa ekspertët qëndrojnë në vend. Kur vijnë anëtarët e grupeve të tjera ju shpjegojnë atyre punën e grupit të vet dhe i ftojnë ata të bëjnë sugjerimet e tyre për detyrën e grupit ku kanë shkruar.

Nxënësit në përgjigjet e tyre ndërthurin njohuritë që kanë për "Mjedisi dhe burimet natyrore" nga lënda GJEOGRAFI VII me atë që panë në materialin filmik dhe me atë që lexuan në tekst si njohuri të re.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura 15 minuta

"Ekspertët", vendosin tabakun e letrës në flipçarter dhe prezantojnë përgjigjen e detyrës së grupit.

Anëtarë të grupeve mund të plotësojnë ato pika që nuk janë prezantuar drejt.

Përmbledhje e strukturuar. Mësuesja/mësuesi përmbledh njohuritë e reja nën strukturën:

1. Kriteret që e bëjnë një lëndë të veçantë që të quhet "burim" për njerëzimin.

2. Burimet e reja të energjisë që përdorin njerëzit sot.

3. Klasifikimi i përdorimit të burimeve.

4. Rregullat e administrimit të mirë të burimeve.

5. Shembuj të keqmenaxhimit të burimeve në Shqipëri.

6. Ndikimi i faktorit kulturor në menaxhimin e burimeve.

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për: saktësinë e përgjigjeve të dhënë te detyra e shtëpisë; pjesëmarrje aktive në orën e mësimit; rolin në grup, analizat, interpretimet, qëndrimet në detyrat e kryera.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: 3 minuta

1. Përgjigjuni pyetjes në rubrikën "Punoni si qytetar", fq. 234 e tekstit të nxënësit.

2. Përgatitni 1 faqe material (foto, tekst) për "Mjedisi dhe burimet natyrore". Më pas vendoseni në dosjen personale (portofolin tuaj).

Shënim: Mësues/ja/i mund të japë detyra të diferencuara sipas nivelit të nxënësve duke përdorur edhe ushtrimet e ilustrimet e dhëna në FLETORIN E PUNËS dhe udhëzon nxënësit të vendosin punimin e tyre në dosjen personale (portofolin/ e saj/e tij).

TESTI NR. 1

SEMESTRI I

1. Jep kuptimin e termave: granula, eklipsi diellor, koordinata gjeografike, ozon, trysnia e ajrit. **(5 pikë)**
2. Përshkruani me fjalë të thjeshta ndërtimin e brezave kohorë dhe mënyrën e ndryshimit të kohës zonale. **(7 pikë)**
3. Duke ditur që vlera e temperaturës së ajrit në qytetin e Orikut (buzë detit) është 30°C , llogarisni se sa do të jetë temperatura e ajrit në qafën e Llogorasë (lartësia 1.050m mbi nivelin e detit) në të njëjtin moment. **(8 pikë)**
4. Analizoni faktorët që përcaktojnë ekzistencën e zonës së jetës në sistemin tonë diellor. **(15 pikë)**
5. Si është bilanci i energjisë midis ekuatorit dhe poleve në planetin tonë? Shpjegoni rëndësinë që ka ky bilanc për planetin. **(15 pikë)**
6. Vlerësoni vërtetësinë e pohimeve të mëposhtme dhe shpjegoni pse: **(20 pikë)**
 - Meteorët dhe meteoridët janë trupa të vegjël qiellorë që digjen në atmosferën tokësore.
 - Meridianët dhe paralelet janë rathë imagjinare të gjithë të ndryshëm.
 - Kalendari Gregorian përputhet më së miri me vitin diellor dhe sot për më tepër pranohet universalisht.
 - Troposfera është shtresa më e ngushtë dhe më e nxehtë e atmosferës.
 - Lagështia relative maksimumin e ka në mesditë.

TESTI NR. 2

SEMESTRI II

1. Jep kuptimin e termave: trysni atmosferike, meandër, ajsberg, NIFE, fosil. **(5 pikë)**

2. Përshkruani me fjalë të thjeshta se “Metamorfizmi karakterizohet nga transformimi i përbërjes mineralogjike, pra ndryshimi i rrjetave të reja kristalore, të atomeve e molekulave dhe jo ndryshimi kimik i tyre”. **(7 pikë)**

3. Duke ditur se vendi ynë pritet të dominohet prej vlerave të ulta të trysisë aftmosferike bëni parashikimin e motit në ditët në vijim. **(8 pikë)**

4. Analizoni fazat e shndërimit të akullit në akullnajë. **(15 pikë)**

5. Në ç’mënyrë ndikon shkrirja e akujve oqeanikë dhe dhe atyre kontinentalë në rritjen e nivelit të Oqeanit Botëror? Shpjegoni. **(15 pikë)**

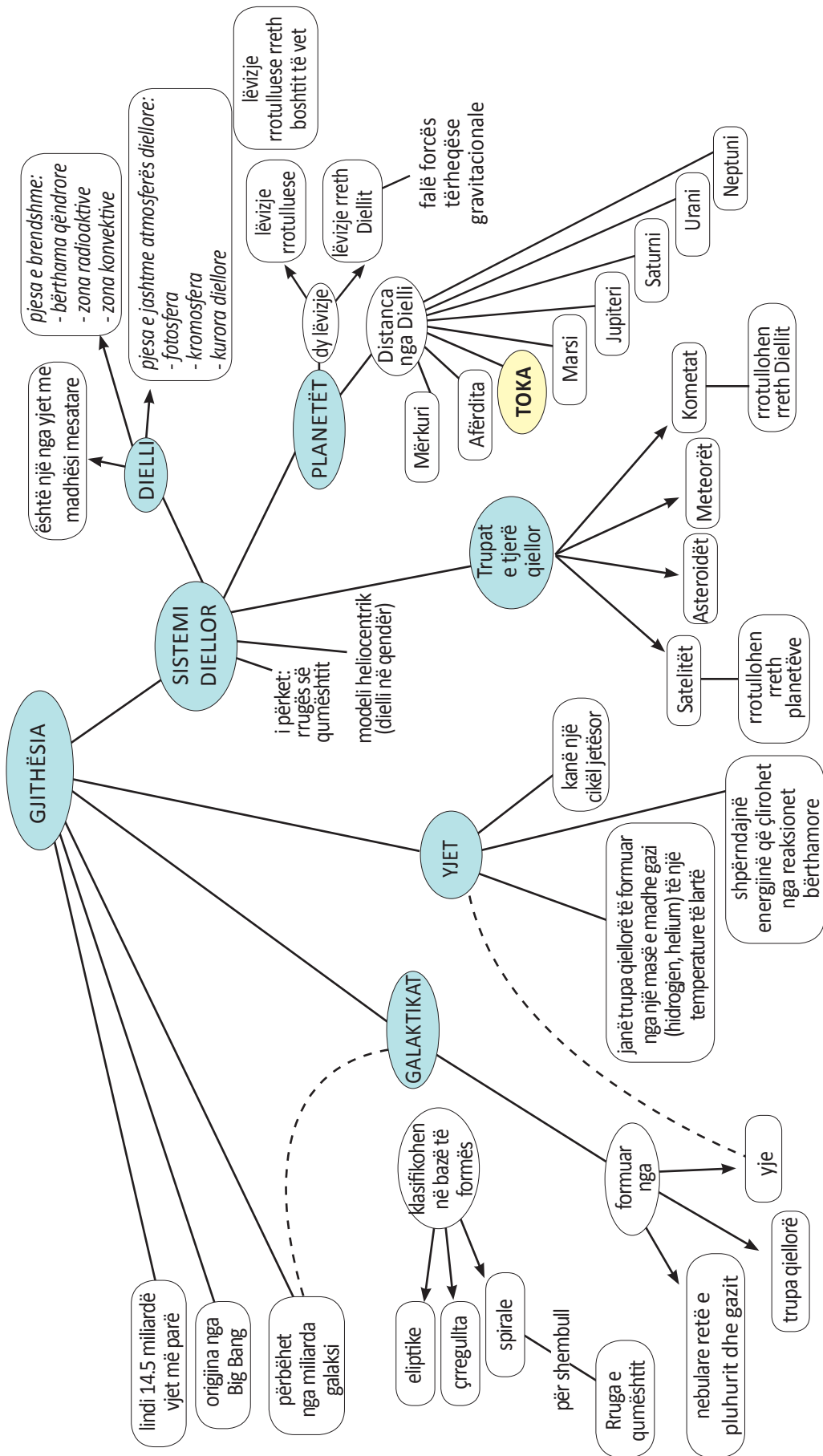
6. Vlerësoni vërtetësinë e pohimeve të mëposhtme dhe shpjegoni pse: **(20 pikë)**
 - Në ekuator, ajrit i rritet trysnia, dhe për rrjedhim zbret vertikalisht drejt tokës.
 - Lartësia ku mos shkrirja e borës kthehet në një fenomen të zakonshëm përbën kufirin e borës së përhershme.
 - Shkëmbinjtë dhe mineralet janë bashkime natyrore të formuar në procese të ndryshme gjeologjike.
 - Magma dhe llava janë një përbërje silikore e nxehtë që vjen nga brendësia e Tokës.
 - Klasifikimi i klimave të botës nga Koppeni merr në konsideratë brezat bimorë në botë.

TESTI NR. 3

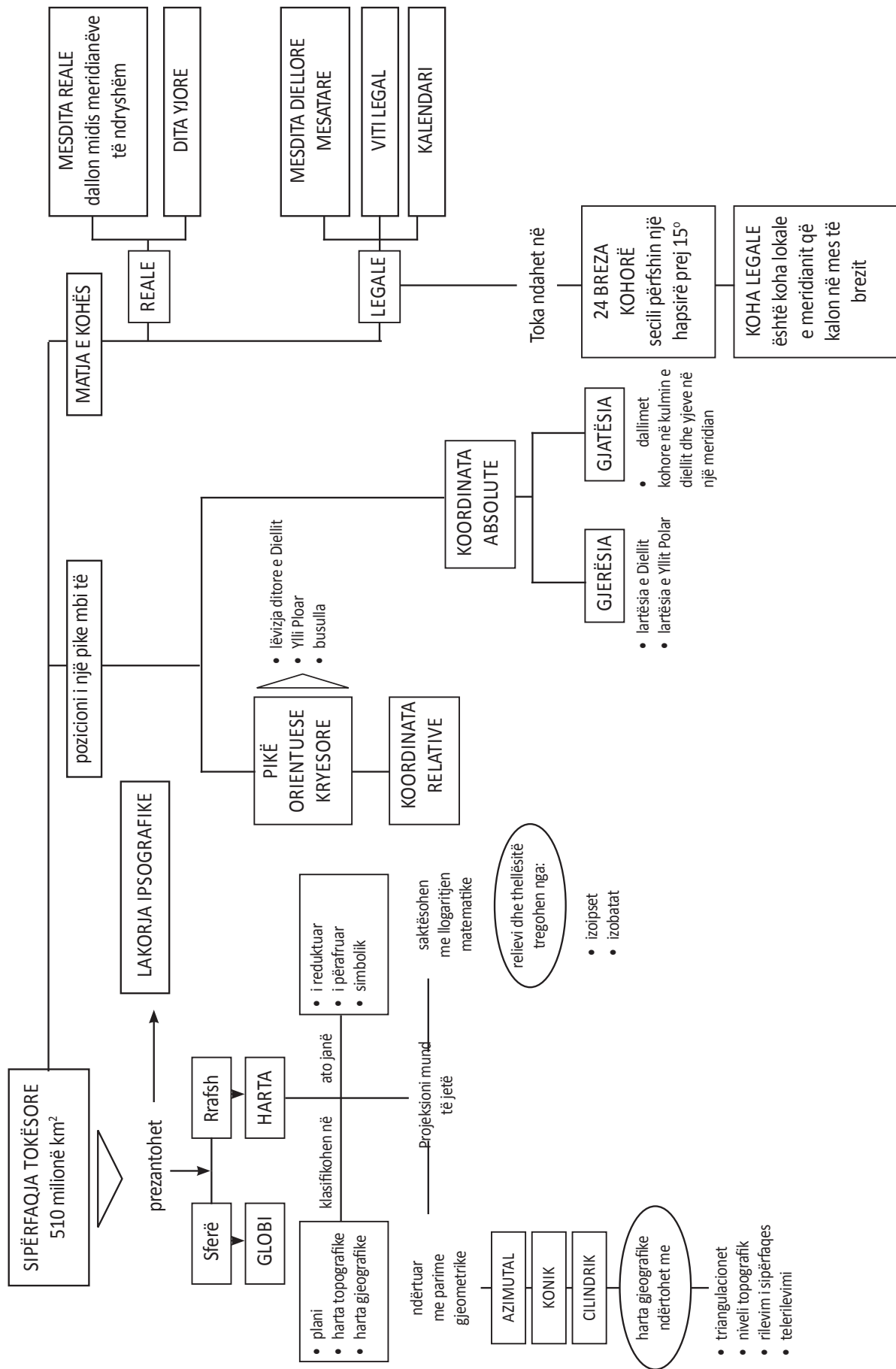
SEMESTRI III

1. Jep kuptimin e termave: makje mesdhetare, burime natyrore, izostazi, ipoqendër, meandër
(5 pikë)
2. Përshkruani shenjat e jashtme me anë të të cilave ne mund të dallojmë një zonë karstike.
(7 pikë)
3. Nëse një lumë që derdhet në det buron në lartësinë 1.500 m mnd, dhe ai është 300 km i gjatë, gjeni sa është “energja e lumit” në njësinë “m/km”.
(8 pikë)
4. Analizoni mekanizmin e tektonikës së pllakave të kores së Tokës dhe pasojat më të rëndësishme gjeografike të tij.
(15 pikë)
5. Pse janë tërmetet në botë të përqëndruara në 3 kategori zonash? Cilat janë këto lloj zonash?
(15 pikë)
6. Vlerësoni vërtetësinë e pohimeve të mëposhtme dhe shpjegoni pse: (20 pikë)
 - Vlerat e elementëve klimatikë kushtëzojnë edhe përhapjen e botës bimore dhe shtazore sipas zonalitetit horizontal e vertikal.
 - Për shkak të pranisë së hershme të qytetërimeve, tipar karakteristik i Mesdheut është shndërrimi i mjedisit natyror në mjedis të kultivuar.
 - Tërmetet dhe vullknet janë thjesht shfaqjet e jashtme të dukshme dhe provat e funksionimit të tektonikës së pllakave të litosferës së Tokës.
 - Zonat me erozion të lartë të tokës nuk përputhen me zonat me varfëri të lartë rurale.
 - Shtresa e tokës është pjesa më nëntokësore e kores së planetit Tokë.

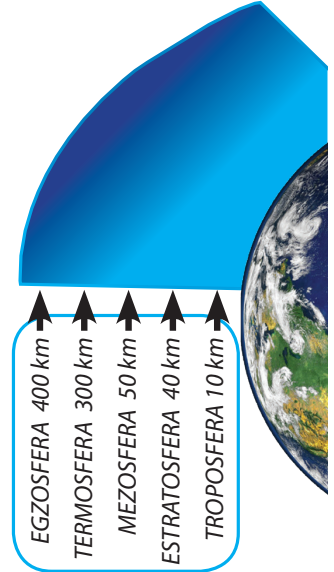
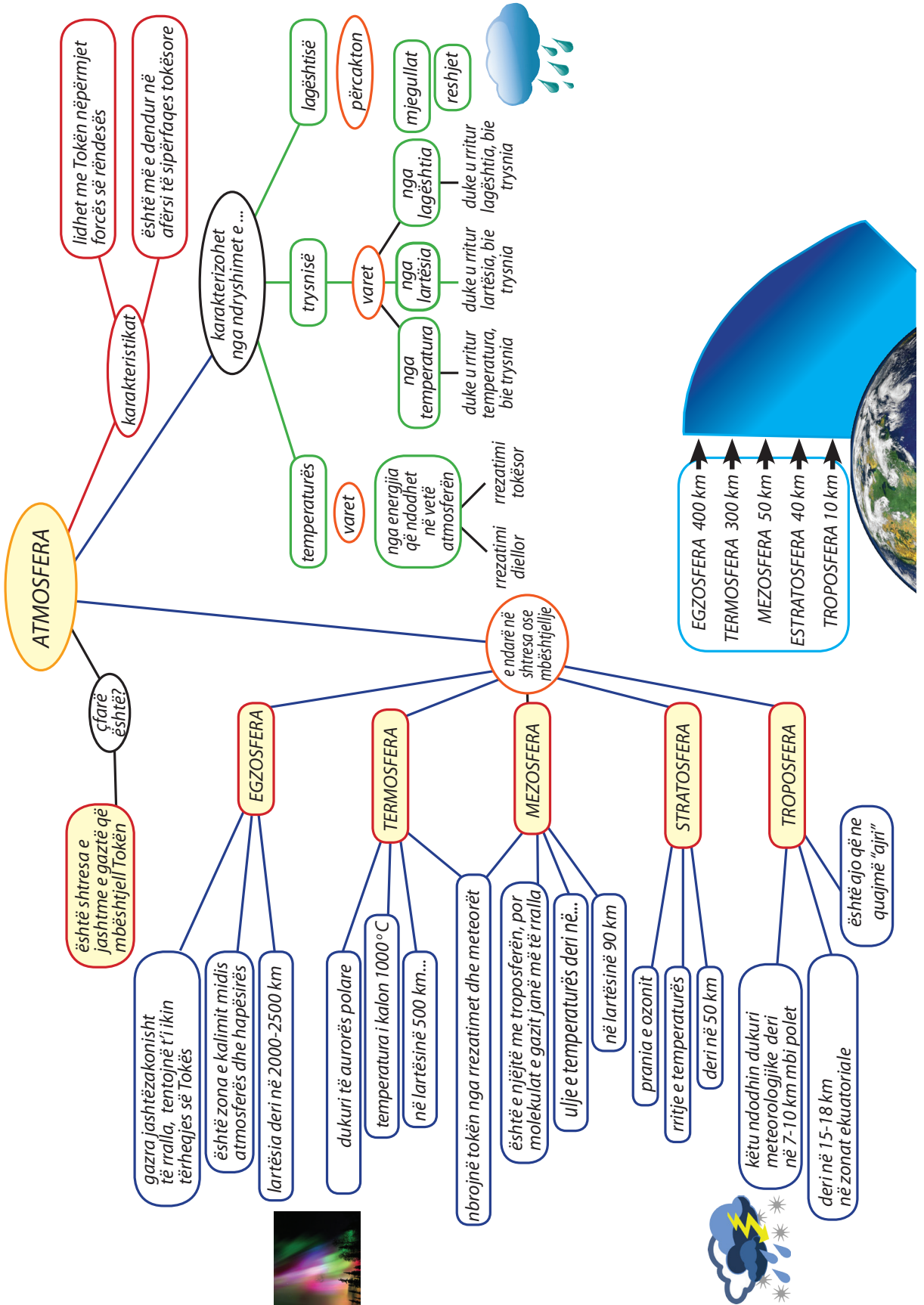
Vëzhgoni me vëmendje hartën e koncepteve “Sistemi ynë diellor dhe Toka”.
Bëni përsëritjen duke plotësuar vendet bosh të hartës.

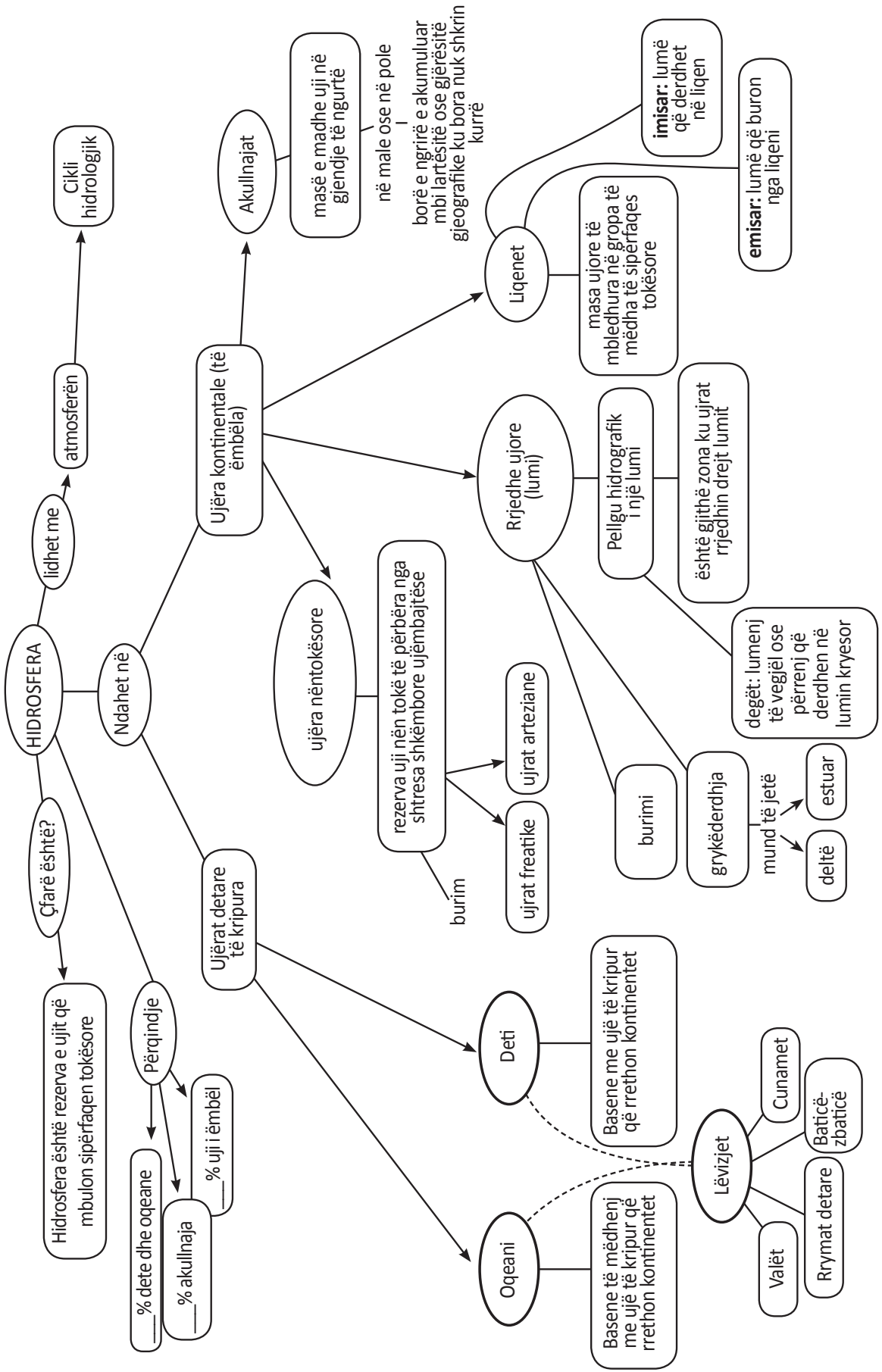
Vëzhgoni me vëmendje hartën e koncepteve “Hartografia”.
Bëni përsëritjen duke plotësuar vendet bosh të hartës së koncepteve.

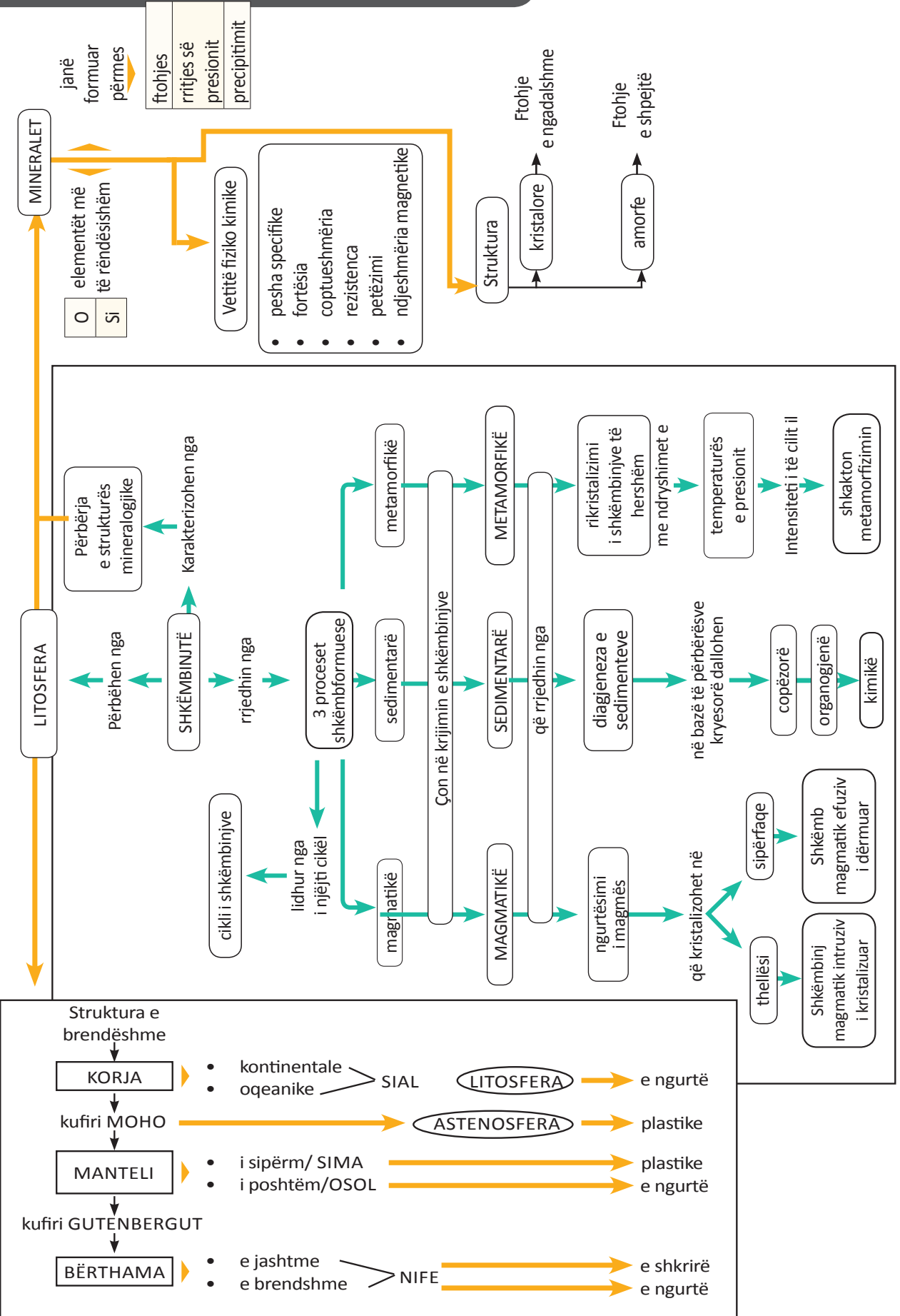
Vëzhgoni me vëmendje hartën e koncepteve "Atmosfera":
Bëni përsëritjen e "Atmosferës" duke plotësuar vendet bosh të hartës.

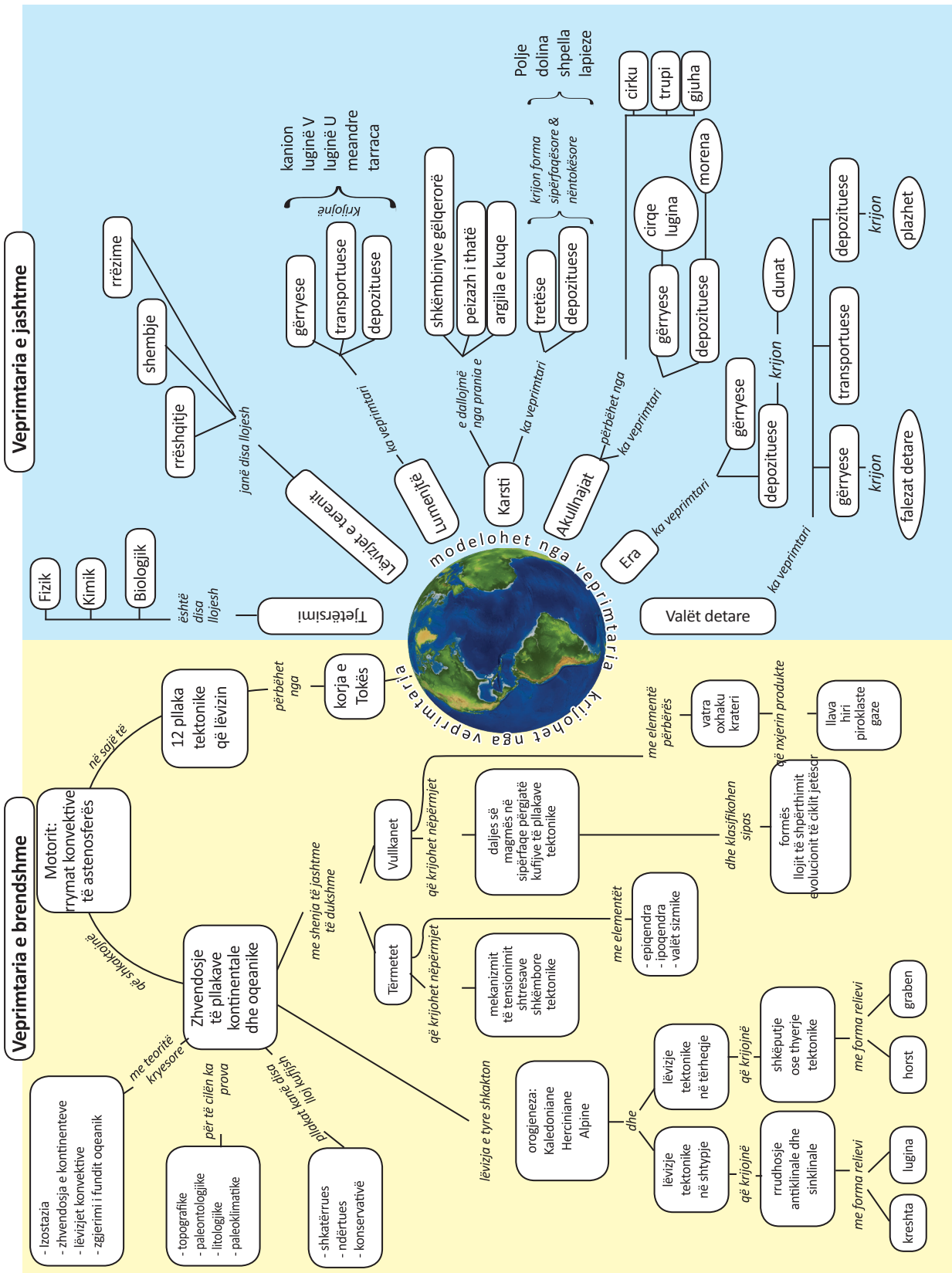
Vëzhgoni me vëmendje hartën e koncepteve "Hidrosfera". Bëni përsëritjen duke plotësuar vendet bosh të hartës së koncepteve.

Vëzhgoni me vëmendje hartën e koncepteve "Litosfera". Bëni përsëritjen e "Litosferës" duke plotësuar vendet bosh të hartës.

Vëzhgimi me vëmendje hartën e koncepteve "Dinamika e Tokës".
Bëni përsëritjen duke plotësuar vendet bosh të hartës.

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Hanxhari, Romeo

Gjeografi 10 : libri i mësuesit / Romeo Hanxhari, Arben

Belba, Fatmiroshe Xhemalaj ; red. shkenc. Romeo

Hanxhari. – Tiranë : Filara, 2016

... f. ; ... cm.

ISBN 978-9928-142-59-7

I.Belba, Arben II. Xhemalaj, Fatmiroshe

1.Gjeografia 2.Tekste për mësuesit 3.Tekste për shkollat e mesme

91 (072) (075.3)